

Miljöbokslut 2023

Sammanfattning

I år är det 10 år sedan Gävle kommun antog det Miljöstrategiska programmet och de åtta senaste åren har Gävle kommun rankats bland de 10 bästa miljökommunerna i Sverige (Aktuell Hållbarhets kommunrankning).

Det miljöstrategiska programmet följs årligen upp genom ett Miljöbokslut.

Även de nationella miljömålen följs upp årligen och den senaste uppföljningen av de nationella miljömålen visade att insatser för miljön ger resultat, men klimat och biologisk mångfald behöver prioriteras under de kommande åren. Det visar även år 2023 års Miljöbokslut för Gävle kommun.

Det miljöstrategiska programmet innehåller tre målområden: Klimatneutral kommun 2035, Robusta ekosystem och Ren och giffri vardag. Under respektive målområde finns totalt 34 mål och cirka 60 indikatorer som följer målens utveckling.

Under målområdet klimatneutral kommun 2035 bedöms mål om förnybar och mer effektiv användning av energi fortsatt gröna. Det sker en positiv utveckling för Gävle kommuns interna arbete med elproduktion från solceller och att använda fossilfria drivmedel i kommunkoncernens fordon.

Trots arbete på bred front inom målområdet har dock växthusgasutsläppen i Gävle kommun ökat. Det är flera faktorer som påverkar. För Gävles del, vars utsläpp till stor del kommer från transportsektorn, påverkar bland annat nationella beslut såsom till exempel minskad reduktionsplikt kommunkoncernens möjligheter att minska utsläppen lokalt.

Under året har förutsättningarna för infångning av koldioxid från rökgaserna vid de kraftvärmepannor som ägs eller delägs av Gävle Energi, mellanlagring av koldioxid i Gävle hamn samt utlastning till fartyg för transport till slutförvar har utretts.

Gävle Klimatavtal har startats upp - Ett samverkansforum för lokala företag, föreningar, högskola och offentliga verksamheter med en gemensam målbild: Tillsammans för ett klimatneutralt och konkurrenskraftigt Gävle! Drygt 70 medlemmar har tecknat klimatavtal i skrivande stund.

Uppföljningen av målområdet Robusta ekosystem visar att målet att anpassa till ett förändrat klimat har en positiv förflyttning från rött till gult. Det beror på ett uppstartat tvärsektoriellt arbete med klimatanpassning. Arbetet med robust vattenförsörjning fortgår och bedöms fortsättningsvis som gult. Ett omfattande åtgärdsarbete för att utöka mängden tillgängligt dricksvatten i Gävle kommun har påbörjats sedan tidigare och åtgärder som minskar läckage och att tillvarata regnvatten och använda vatten från Gavleån för bevattning i stället för att använda dricksvatten genomförs.

För samtliga de tre mål som bedömts röda, det vill säga Stärkt biologisk mångfald och fler värdefulla rekreationsområden, God status i alla vattenförekomster och Gävle kommun arbetar aktivt med att minska påverkan från förorenade områden, behövs ett mer sammanhållet, systematiskt och långsiktigt arbete. Arbetet med att ta fram en styrning för de grön-blå frågorna i Gävle kommun är en del i detta och har påbörjats. En översyn av indikatorerna planeras också för att främja målområdet Robusta ekosystem.

Värt att lyfta är att drygt 90 procent av förskolorna och skolorna i Gävle kommun nu har egna skolträdgårdar vilka bidrar till både ökad biologisk mångfald och till fler rekreationsområden för barn och elever.

En annan höjdpunkt inom Robusta ekosystem är att Gävle har klättrat från plats 29 till plats 15 i den årliga undersökningen Bästa friluftskommun.

Uppföljningen av målområdet Ren och giffri vardag visar att flertalet av målen har god framdrift och vissa är redan bedömda som gröna, bland annat mål för Certifierade förskolor och skolor och

Minskad nedskräpning.

Uppföljningen av Gävle kommuns Kretsloppsplan, som från och med i år är integrerad i Gävle kommuns Miljöbokslut, visar att ett flertal åtgärder har påbörjats och att dessa bidrar till att målen för minskat totalt avfall, sortering av förpackningar, minskat matsvinn och miljö- och hälsofarliga ämnen bedöms som gula.

Målet Klimatsmart och hållbar mat, som omfattar den mat som serveras inom kommunens verksamheter, bedöms gult för de fem mätbara mål för ekologiskt, när- och svenskproducerat, kött och minskat matsvinn, går i rätt riktning.

Mål som minskad körsträcka, ren luft och minskat buller är fortsatt röda och den bedömningen hänger ihop med mål och målanalysen under målområdet Klimatneutral kommun. Mål för ökad livsmedelsproduktion och ökad jordbruksareal bedöms vara fortsatt röda.

Slutligen - värt att lyfta i årets miljöbokslut är att Gävle kommun har blivit utsedd till Sveriges bästa Håll Sverige Rent-kommun för fjärde året i rad! Det är de mål och åtgärder som finns i Gävle kommuns miljöstrategiska program som har bidragit till detta.

Målbedömning sammanfattning

Klimatneutral kommun 2035 (Transporter, Energi, Byggnad och Konsumtion).		
Mål	Bedömning	Trend
Gävle kommun är klimatneutral 2035		→
Kollektivtrafikens marknadsandel ska fördubblas till 2030 jämfört med 2010, i förhållande till annat motoriserat resande.		→
Cykeltrafikens andel i Gävle kommuns geografiska område ska öka med 100 % fram till 2025, jämfört med 2012.		→
Gävle kommunkoncern ska skapa förutsättningar som bidrar till att de resor och transporter som sker inom Gävles kommuns geografiska område ska vara fossilfria år 2030.		→
Gävle kommunkoncerns drivmedelsförbrukning inklusive upphandlingar där transporter ingår ska vara 100 % fossilfria 2025. Här ingår personbilar, lätta lastbilar, inklusive arbetsmaskiner och tunga fordon.		→
Gävle kommunkoncern ska skapa förutsättningar som bidrar till att invånarnas och näringslivets koldioxidutsläpp från flygresor minskar med 30 % till 2030.		→
Koldioxidutsläppen från flygresor för Gävle kommuns anställda ska minska med 30 % under perioden år 2018 till år 2025.		↘
Näringslivets och invånarnas energianvändning i fastigheter och anläggningar ska vara fossilfri år 2030.		→
Energianvändningen i Gävle kommunkoncerns fastigheter med lokaler och bostäder ska vara 30 % effektivare till år 2030 jämfört med 2009.		→
Effektkapaciteten för produktion av förnybar el till Gävle Energis elnät ska byggas ut med 200 % till år 2035.		→
Av Gävle kommunkoncerns elanvändning ska minst 10 % produceras från solceller år 2035.		→
Produktionen av lokalt producerad biogas för drivmedel har ökat med 35 % från 2020 till 2025.		→
Invånarnas och näringslivets konsumtion och energianvändning (både inom och utanför Sveriges gränser) ska vara resurseffektiv och klimatmässigt hållbar.		↘
I Gävle byggs och anläggs miljö- och klimatmässigt hållbart och det skapas förutsättningar för boende och verksamhetsutövare att leva miljömässigt hållbart.		→

Robusta ekosystem (Natur, Vatten, Ekosystemtjänster och Klimatanpassning).		
Mål	Bedömning	Trend
Stärkt biologisk mångfald och fler värdefulla rekreationsområden.	■	→
God status i alla vattenförekomster.	■	→
Robust vattenförsörjning.	◆	→
Gävle kommun arbetar aktivt med att minska påverkan från förorenade områden.	■	→
Gävle kommun är anpassad till det förändrade klimatet och har minimerat risker för miljö och hälsa.	◆	↗
Ren och giftfri vardag (Kretslopp, Matens miljöpåverkan, Kemikalier, Ren luft och buller)		
Mål	Bedömning	Trend
Alla invånare ska ha handlingskompetens för en hållbar samhällsutveckling år 2030.	◆	→
Alla kommunala skolor och förskolor ska ha uppnått certifieringen Grön Flagg och/eller utmärkelsen Skola för hållbar utveckling senast år 2025.	●	→
Hållbar och klimatsmart mat.	◆	→
Värdet av den samlade livsmedelsproduktionen (kr) inom Gävle kommun som geografiskt område har ökat med 50 % från år 2020 till år 2030.	■	→
Bibehållen jordbruksareal i kommunen.	■	→
Mängden hushållsavfall per invånare i Gävle kommun (matavfall, restavfall, tidningar, förpackningar och grovsopor) ska minska med 20 procent från år 2015 till år 2025.	◆	→
Minst 70 procent av matavfall, förpackningar och tidningar från hushåll sorteras ut och återvinns år 2025.	◆	→
Användningen av plast ska vara hållbar – mängden plast ska minska och den plast som används ska vara biobaserad eller återvunnen, och möjlig att återvinna.	◆	→
Nedskräpningen ska minska och upplevelsen av en trygg och ren utemiljö ska öka.	●	→
Luften ska vara så ren att människors hälsa, samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.	■	→
Negativa effekter av buller ska minska.	■	→
Gävle kommunkoncern ska skapa förutsättningar som bidrar till att den totala körsträckan med bil i Gävle kommuns geografiska område ska år 2025 ha minskat med 20 % per invånare jämfört med 2018.	■	→
Den totala körsträckan med bil i Gävle kommunkoncern ska år 2025 ha minskat med 30 %, jämfört med 2018.	◆	→
Invånarnas användning av och exponering för miljö- och hälsofarliga ämnen ska minska.	◆	→
Varor och tjänster som upphandlas av Gävle kommunkoncern ska vara miljömässigt hållbara.	◆	→

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	6
2 Syfte.....	6
3 Metod	6
4 Målområde - Klimatneutral kommun 2035	8
5 Målområde - Robusta ekosystem.....	38
6 Målområde Ren och giftfri vardag.....	52

1 Inledning

Kommunfullmäktige i Gävle kommun antog år 2013 det första Miljöstrategiska programmet för kommunen. Det miljöstrategiska programmet är ett kommunkoncernövergripande styrdokument som ska stärka arbetet med att nå det kommunövergripande målet "En ekologiskt hållbar och klimatneutral kommun" som Gävle kommun har antagit. Det reviderades år 2019 och det reviderade programmet antogs år 2020 av Kommunfullmäktige.

I år är det 10 år sedan Gävle kommun antog det Miljöstrategiska programmet.

Det miljöstrategiska programmet utgår från FN:s hållbarhetsmål - Agenda 2030 som antogs år 2015 av FN:s generalförsamling och innebär att alla medlemsländer i FN har förbundit sig att arbeta för att uppnå en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar värld till år 2030. Gävle kommuns Miljöstrategiska program ska bidra till att de 17 globala målen nås. När målen i det Miljöstrategiska programmet har tagits fram har även de svenska miljömålen och Gävleborg läns miljömål varit en utgångspunkt. Gävle kommunkoncern har sedan gjort sin prioritering på den lokala nivån.

Det Miljöstrategiska programmet är ett lokalt antaget program som är indelat i tre målområden:

- Klimatneutral kommun 2035
- Robusta ekosystem
- Ren och giffri vardag

Gävle kommuns Miljöstrategiska program följs årligen upp i ett så kallat Miljöbokslut. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att följa upp, samordna och stödja processer som ökar måluppfyllelsen i koncernen utifrån det Miljöstrategiska programmet och Miljöbokslutet. I programmet har nämnder och styrelser utsetts, som ansvarar för mål och/eller uppföljning av indikatorer. Samtliga sektorer, bolag och förbund inom Gävle kommunkoncern arbetar inom sina verksamhetsplaner med det Miljöstrategiska programmet utifrån sina givna uppdrag. Respektive nämnd och styrelse rapporterar till Kommunstyrelsen för de mål som de ansvarar för. Varje nämnd, bolag och verksamhet ska i sin ordinarie process och budget styra och följa upp sin verksamhet så att målen i programmet nås.

Det Miljöstrategiska programmet används även som ett underlag för samverkan med aktörer både lokalt och regionalt, såväl som nationellt och internationellt. Samverkan med andra organisationer, myndigheter och näringslivet är avgörande för att målen ska nås. Även statliga och regionala satsningar som kommunen kan ta del av är viktiga resurser för genomförandet av programmet.

2 Syfte

Gävle kommuns Miljöbokslut följer årligen upp de indikatorer och åtgärder som har antagits av Kommunfullmäktige i det Miljöstrategiska programmet. Miljöbokslutet visar på utvecklingen av målområdena och dess tillhörande indikatorer. Syftet med Miljöbokslutet är att ge vägledning för fortsatt planering för måluppfyllelse och genomförande av det Miljöstrategiska programmet.

3 Metod

Uppföljningen av programmet är indelad utifrån de tre målområdena i det Miljöstrategiska programmet: Klimatneutral kommun, Robusta ekosystem samt Ren och giffri vardag. Respektive målområde har ett flertal indikatorer som visar om de uppsatta målen nås eller ej.

- I Miljöbokslutet följs cirka 50 indikatorer upp som visar status för de uppsatta målen.
- Åtgärder som genomförts under året 2023 som bidrar till måluppfyllelsen skickas in från Gävle kommunkoncerns sektorer, bolag och förbund. Detta sker genom det Miljöstrategiska programmets programgrupp och under ett så kallat "Storytelling-möte" där verksamheterna berättar om åtgärder som de har genomfört under året.
- Målanalys - Målanalysen grundar sig på vad indikatorerna visar, de genomförda åtgärderna och avvägningar utifrån vilken rådighet kommunen har för att påverka målet. Representanter från sektorer, bolag och förbund deltar i målanalysarbetet.

Kvalitetsgranskning av miljöbokslutet sker i samverkan med tjänstepersoner som har deltagit i målanalysarbetet.

Mål bedöms som grönt, gult eller rött.

Grön: Arbetet bedrivs på ett sätt som kommer att leda till full avsedd måluppfyllelse.

Gul: Arbetet har påbörjats och kommer att nå avsedd måluppfyllelse men ytterligare insatser krävs.

Röd: Arbetet har inte påbörjats eller trenden går åt fel håll. Det räcker inte med de insatser som hittills har genomförts för att målet ska uppnås i tid.

Mål bedöms även med trendpilar som visar utvecklingen år 2023 jämfört med år 2022.

↗ = Positiv utveckling

→ = Samma utveckling som föregående år (2022)

↘ = Negativ utveckling

4 Målområde - Klimatneutral kommun 2035

Målområdet Klimatneutral kommun 2035 omfattar utsläpp av växthusgaser från transporter, energi, byggnationer och konsumtion.

Under flera års tid har de mål som berör förnybar energi och mer effektiv användning av energi, inom målområdet Klimatneutral kommun 2035, bedömts gröna. Gävle Energi fortsätter att leverera resurseffektiv och fossilfri el, fjärrvärme och kyla och därför bedöms de gröna även i år. Det sker en fortsatt positiv utveckling för Gävle kommuns interna arbete med elproduktion från solceller och att använda fossilfria drivmedel i kommunkoncernens fordon.

Ett flertal mål inom målområdet bedöms fortfarande som röda. Dessa är bland annat mål för minskade utsläpp från transporter, ökat kollektivt resande, ökad cykling, minskat flyg och konsumtionens påverkan. Målens utveckling beror på flera faktorer. I Gävle står transportsektorn för den största delen av utsläpp och att minska utsläppen försvåras exempelvis av nationella beslut såsom minskad reduktionsplikt och oförändrat reseavdrag med höjda ersättningsnivåer.

Kommunkoncernen genomför åtgärder på lokal nivå för att minska utsläppen där rådighet och möjlighet till påverkan finns. Detta sker på flera nivåer, och berör till exempel både hur staden planeras och åtgärder som ska motivera till mer cykling och kollektivt resande. För att det ska ge än mer effekt behövs en systematisk samordning som bidrar till både ekonomiska, sociala och miljömässiga vinster.

4.1 Gävle kommun är klimatneutral 2035.

Målanalys

Målet bedöms som rött	→	År 2022 bedömdes målet som rött.
-----------------------	---	----------------------------------

De totala utsläppen av växthusgaser till luft ökade i Gävle kommun mellan år 2022 och 2023, från 2,67 till 2,73 ton koldioxidekvivalenter. Sett från år 2016 har Gävle kommun haft en nedåtgående trend med några procentenheters minskning. Dock behöver utsläppen minska i en större takt för att nå Gävles klimatmål. Det räcker inte med de insatser som hittills har genomförts, därför bedöms målet som rött.

Orsaken till att utsläppen inte minskar i den takt som behövs beror på ett flertal faktorer. Effektiva styrmedel både på internationell och nationell nivå, men även på lokal nivå kan göra stor skillnad för att minska klimatpåverkan. I Gävle är det framför allt transportsektorn som står för den största delen utsläpp. Här har den minskade reduktionsplikten och det oförändrade reseavdraget med höjda ersättningsnivåer en stor påverkan på kommunkoncernens möjligheter att minska utsläppen.

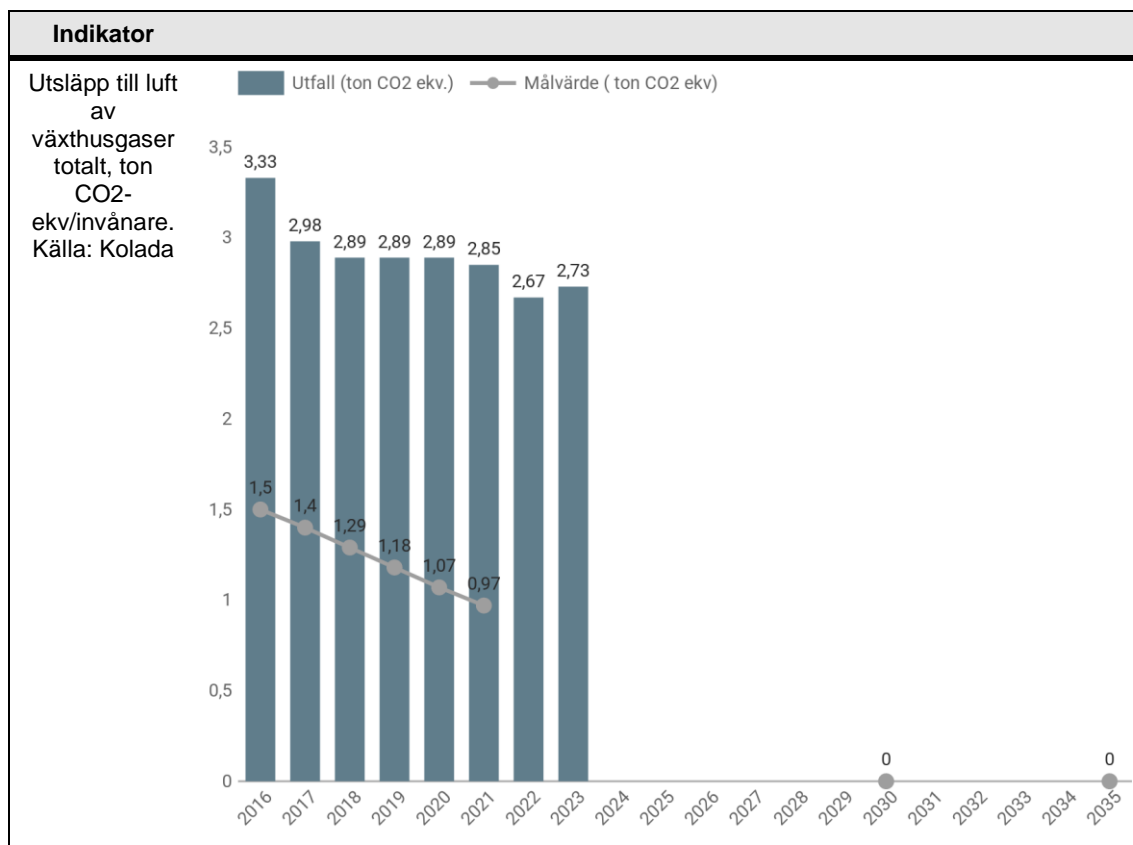
Kommunkoncernen genomför åtgärder på flera olika nivåer för att minska utsläppen. För att det ska ge mer effekt och måluppfyllelse har ett arbete påbörjats för att skapa en systematisk samordning mellan de tre övergripande programmen: Näringslivsprogrammet, Sociala hållbarhetsprogrammet och Miljöstrategiska programmet. Detta görs för att stärka möjligheterna till måluppfyllelse i alla de tre styrande programmen.

Gävle kommun ställer miljö- och klimatkrav i upphandlingar, markanvisningar och exploatering. Här kan ett mer systematiskt uppföljningsarbete ge en bättre översikt över vilka effekter de olika åtgärderna ger.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Gävle Klimatavtal - Ett samverkansforum för lokala företag, föreningar, högskola och offentliga verksamheter med en gemensam målbild: Tillsammans för ett klimatneutralt och konkurrenskraftigt Gävle! Drygt 70 medlemmar har tecknat klimatavtal i skrivande stund. Gävle klimatavtal finansieras via medel från Viable Cities.
- Kampanjen Hållbar vardag riktar sig till medborgare i Gävle kommun som vill bidra till ett mer hållbart Gävle. I kampanjen deltar 32 hushåll som under perioden maj 2023 till april 2024 får lära sig mer om hur de kan leva ett gott liv inom planetens gränser. Hållbar vardag finansieras via medel från Viable Cities.
- Ett arbete med att ta fram klimatinvesteringsplaner är uppstartat.
- Klimatkontrakt är tecknat med NetZeroCities.
- Infångning av koldioxid. År 2022–2023 gjordes en genomförbarhetsstudie, där Gävle Energi AB tillsammans med Gävle Hamn AB med stöd av Energimyndigheten, utredde förutsättningarna för infångning av koldioxid från de kraftvärmepannor som ägs eller delägs av Gävle Energi. Mellanlagring av koldioxid i Gävle hamn samt utlastning till fartyg för transport till slutförvar utreddes. Studien tittade även på möjligheterna till ett framtida regionalt kluster för infångad koldioxid med Gävle hamn som ett mellansvenskt nav.
- I Gävle Hamn har lyftkranar som tidigare drivits på diesel ställts om till eldrift, vilket är

resultatet av ett flerårigt samarbete mellan Gävle Hamn AB och Yilport med stöd av Klimatklivet, i syftet att elektrifiera terminalverksamheten.

4.2 Kollektivtrafikens marknadsandel i Gävle kommuns geografiska område skall fördubblas till 2030 jämfört med 2010, i förhållande till annat motoriserat resande.

Målanalys

Målet bedöms som rött	→	År 2022 bedömdes målet som rött.
-----------------------	---	----------------------------------

Andel påstigande kollektivtrafikresenärer har ökat sedan förra året från 6,8 miljoner påstigande till 7,5 miljoner påstigande. Det betyder att även marknadsandelen av det kollektiva resandet har ökat. Det har skett en förbättring från 18 % år 2022 till 20,7 % år 2023. Gävle kommun är uppe i nästan samma nivåer som innan pandemin då andelen var drygt 21,6 % (år 2019).

Även om det har skett en positiv utveckling i antalet kollektiva resor, betyder den nuvarande takten att målet om 32 % av marknadsandelen till år 2030 inte bedöms att uppnås. Därför bedöms målet som rött.

Det interna resandet med X-trafik genom att använda Företagskortet ökar och närmar sig 5 000 resor under år 2023. I jämförelse med cirka 10 000 resor före pandemin, har det interna resandet fortfarande stor potential att öka.

Förutsättningarna för att nå fördubblingsmålet för kollektivtrafiken har inte förbättrats i tillräckligt stor utsträckning under 2023. Priset har höjts och utbudet har minskat. För att kollektivtrafiken ska vara konkurrenskraftig krävs bland annat att alternativkostnaden för andra färdmedel är högre eller likvärdig, att turtätheten är god och att restiden inte upplevs för lång i förhållande till andra färdmedel. Det arbetas med att ta fram en ny parkeringspolicy under 2024. Vidare finns ett behov av att sänka trösklarna till att välja kollektivtrafik, bland annat genom att minska antalet zoner och biljettyper och på så vis förenkla systemet. Framkomligheten för bussarna är en viktig faktor och kan förbättras i relation till biltrafiken. Gatuutvecklingsplanen som ska upp till beslut under 2024 ska förtydliga hur detta kan åstadkommas. Region Gävleborg reglerar zonindelningar, priset och utbudet, därför är en samverkan med Region Gävleborg viktig för att förbättringar ska bli möjliga. Den beslutade Kollektivstrategin i Gävle kommun har en väsentlig roll i framtiden för att uppnå målet om fördubblat resande med kollektivtrafiken.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

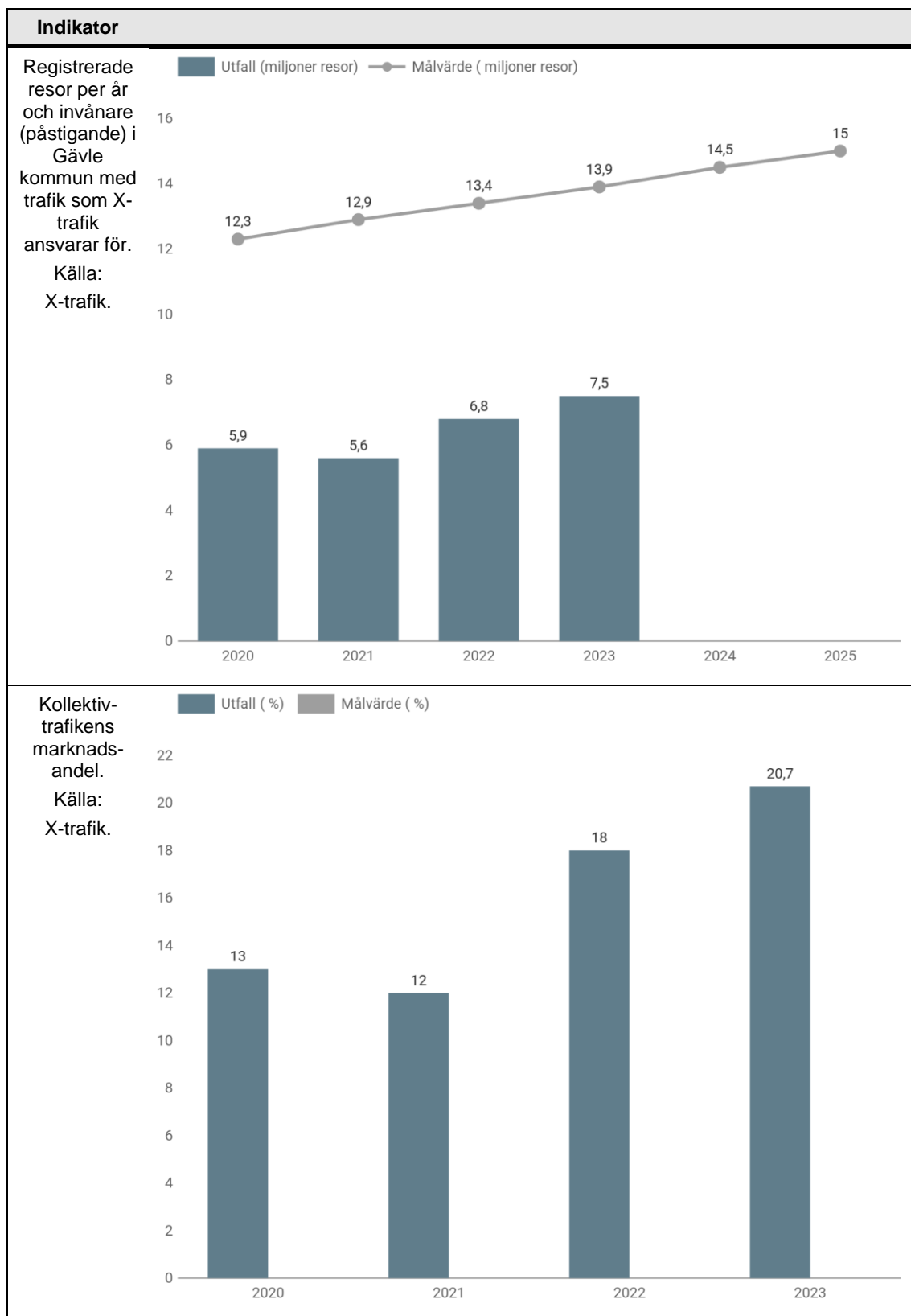
- Beslutad Kollektivtrafikstrategi. Det huvudsakliga syftet med Kollektivtrafikstrategin är att beslutsfattare och relevanta aktörer har en gemensam syn på hur kollektivtrafiken i Gävle kommun ska utvecklas för att uppnå målet om fördubblat kollektivtrafik.

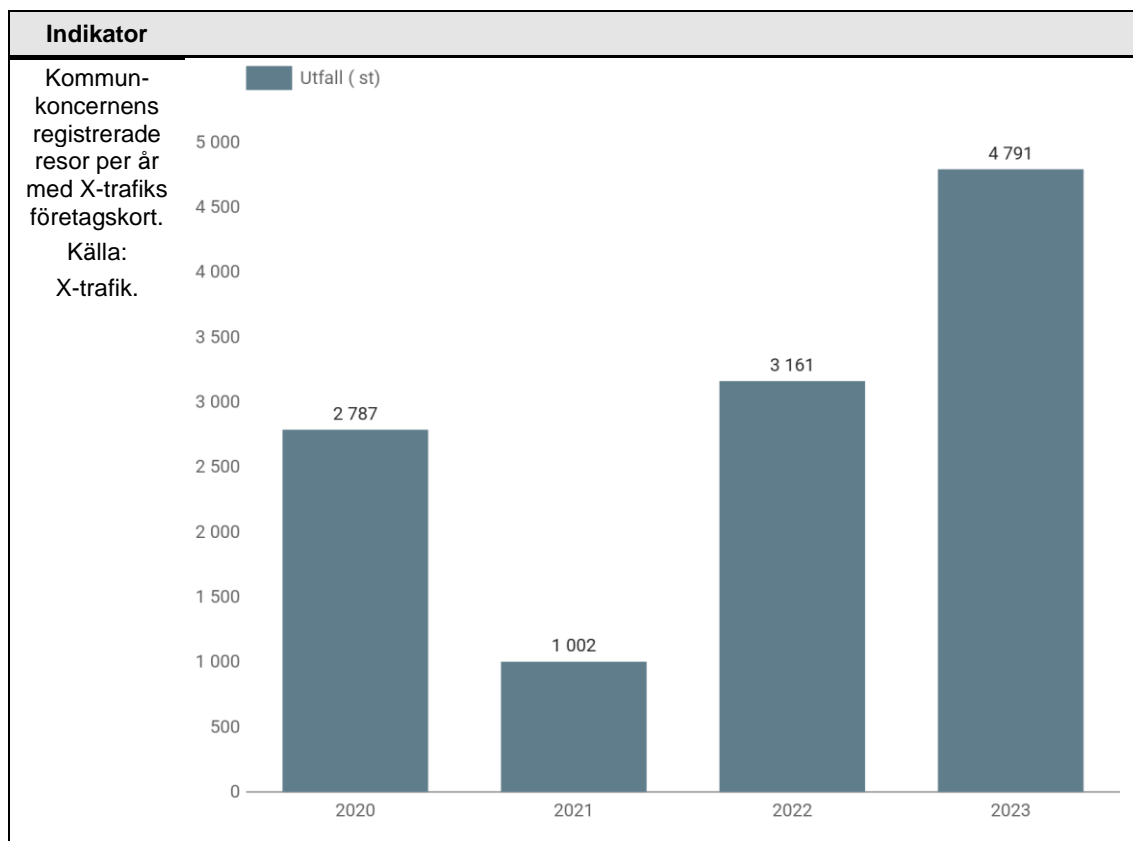
Mjuka åtgärder för att öka det kollektiva resandet

- Grön resplan i Hemlingborg - en handlingsplan för att göra resor inom ett företag eller en organisation mer hållbara. Den gröna resplanen innefattar både tjänsteresor, besök och kundresor samt resor till och från arbetet.
- Nyinflyttade medborgare erbjuds att prova på kollektivtrafiken.
- En Kollektivtrafikpanel har skapats.
- Prova-på att åka och Bussåkarutbildning inom Hit och Dit-barn i trafik.

Åtgärder för att göra kollektivtrafiken mer tillgänglig

- Kartläggning av information om tillgängligheten till kommunens anläggningar, där fem anläggningar besöktes under 2023. En del i arbetet har varit att lyfta fram information om bussförbindelser samt cykelvägar till anläggningarna.
- Investering i nytt resecentrum Hedesunda.
- Investering i nya busshållplatser: Rågångsvägen, Valbo Centrum och Redargatan.

4.3 Cykeltrafikens andel i Gävle kommuns geografiska område ska öka med 100 % fram till 2025, jämfört med 2012.

Målanalys

Målet bedöms som rött	→	År 2022 bedömdes målet som rött.
-----------------------	---	----------------------------------

Cyklingen minskade under 2023 med 8 % jämfört med år 2022. Flera åtgärder som riktar sig till att främja cykeln har genomförts under året och det gav positivt resultat i Gävle kommuns placering i Kommunvelometern, Cykelfrämjandets nationella cykelranking. Gävle klättrade från plats 17 till 11. Trots detta har andelen cykeltrafik minskat, och Gävle kommun behöver således arbeta vidare med att prioritera cykel och gång i befintligt gatutrymme. Säkra cykelparkeringar, snöröjning, belysning och sammanhållna cykelstråk är också viktiga parametrar för att fler ska välja cykel. För att få fler att välja cykel krävs också fortsatt information och mjuka åtgärder.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

Kampanjer och kurser

- I kampanjen Vintercyklisten deltog i år 14 verksamheter: Trafikverket, NCC, Rejlers, Högskolan i Gävle, Hemtjänsten Gävle, Gavlefastigheter, Gavle Drift & Service, Gävle Energi, Gavlegårdarna, Gästrike återvinnare, Hemlingborg, Deltagarna i kampanjen

Hållbar vardag, Sjöängsskolan, Vuxenutbildningen och Region Gävleborg. Totalt deltog 160 vuxna och 10 barn.

- Nolla Sabbet har anordnat cykelkurs i samarbete med Svenska kyrkan och Studieförbundet. Syftet med cykelkursen var att främja kvinnor med utländsk bakgrund på arbetsmarknaden. 11 kurstillfällen anordnades med 15 deltagare.

Cykelparkeringar inom-och utomhus

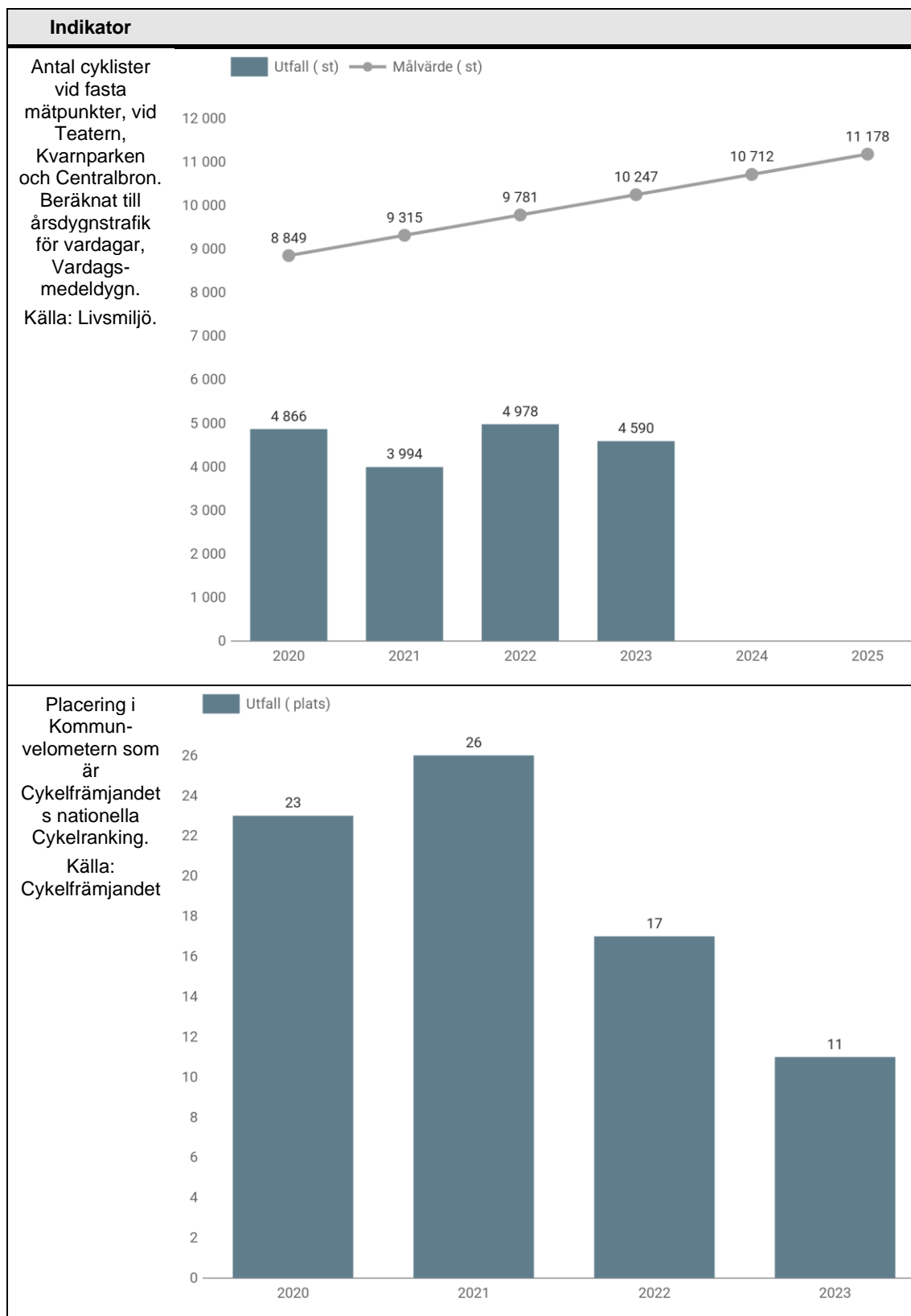
- Gavlegårdarna bygger utvändiga cykelplatser med sedumtak, separat cykelmekarrum, gemensamt cykelrum på vindar och utökade lägenhetsförråd för cykelförvaring.
- Gavlegårdarna har bytt ut till fler cykelställ med tak.
- I Mobilitetshuset Pralinen och Magasinet finns cykelparkering i bottenplan. Även cykelpump har installerats. I Pralinen finns även laddplatser för elcykel.
- Vid tågstationen har nio cykelboxar för privatpersoner placerats.

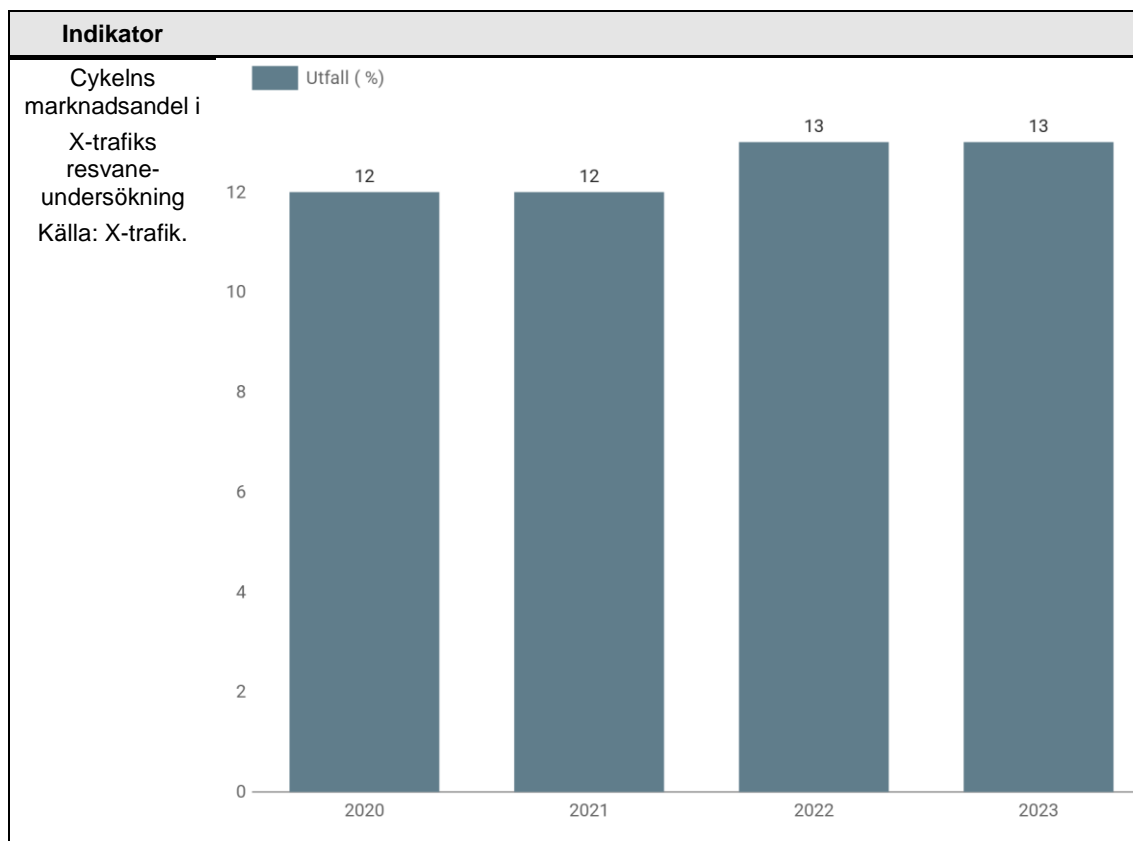
Aktiviteter riktade mot elever

- Hit och Dit-barn i trafik. Ett två-årigt projekt som genomförts på två skolor: Sjöängsskolan och Milbogården samt Milboskolan. Där ingår bland annat cykelutbildningar, möjlighet att låna och prova-på cyklar, elcyklar och lådcyklar, utdelning av reflexer och cykeldioder, utbildningsmaterial som kan användas i undervisningen och informationsutskick till vårdnadshavare och personal.

Cykelåtgärder för anställda inom Gävle kommun

- Via Gävle kommuns cykelcentralisering har fler verksamheter under året ökat antalet cyklar, i vissa fall avyttras en bil mot ett flertal cyklar.
- Gävle kommun ger anställda möjlighet till förmåncykel. Uppskattningsvis har 1500 anställda nyttjat erbjudandet sedan starten.

4.4 Gävle kommunkoncern ska skapa förutsättningar som bidrar till att de resor och transporter som sker inom Gävles kommuns geografiska område ska vara fossilfria år 2030.

Målanalys

Målet bedöms som gult	→	År 2022 bedömdes målet som gult.
-----------------------	---	----------------------------------

De indikatorer som följer målets utveckling visar att en större förändring behöver ske på kort tid för att nå målet att resor och transporter inom Gävles geografiska område ska vara 100 % fossilfria år 2030. Indikatorn som visar utsläppen från trafiken har minskat marginellt och indikatorn som följer utvecklingen av andel fossiloberoende fordon i Gävle som geografiskt område visar att det bara skett en ökning från 15 % år 2022 till 16,7 % år 2023. En av anledningarna som kan påverka utbytestakten av fordon kan vara lågkonjunkturen och att utvecklingen för andra drivmedel än el har stagnerat, bland annat på grund av att skattebefrielsen togs bort på biogas. Gävle är, liksom andra kommuner, beroende av den nationella styrningen för att nå målet.

Även om de indikatorer som följer målets utveckling inte ökar i den takt som behövs för att nå målet om fossilfritt år 2030, bedöms målet ändå som gult.

Anledningen är att Gävle kommunkoncern fortsätter arbeta med att skapa förutsättningar för att

resor och transporter ska vara fossilfria år 2030, utifrån det kommunen har rådighet över.

Gävle kommun har ställt krav att kollektivtrafiken i Gävle ska vara 100 % fossilfri, vilket har uppnåtts i flera år. Gävle fortsätter att bygga ut laddinfrastrukturen för elbilar och även laddstationer för tung trafik inrättades under 2023. Dessutom har förstärkningar i elnätet genomförts för att kunna leverera mer effekt för snabbladdning på flera platser i kommunen.

Inrapporterade exempel på påbörjade eller genomförda åtgärder

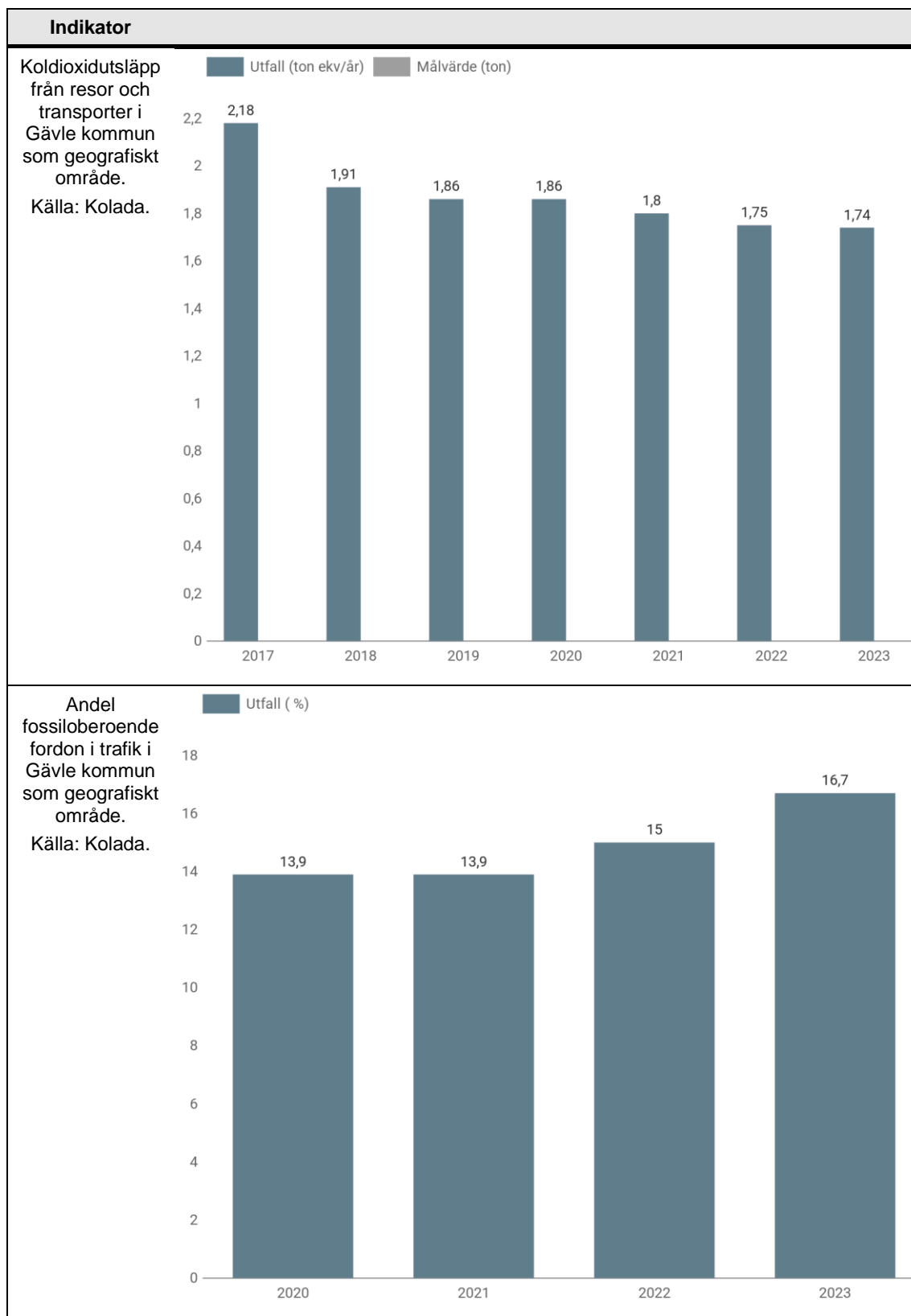
Tillgång till förnybara drivmedel

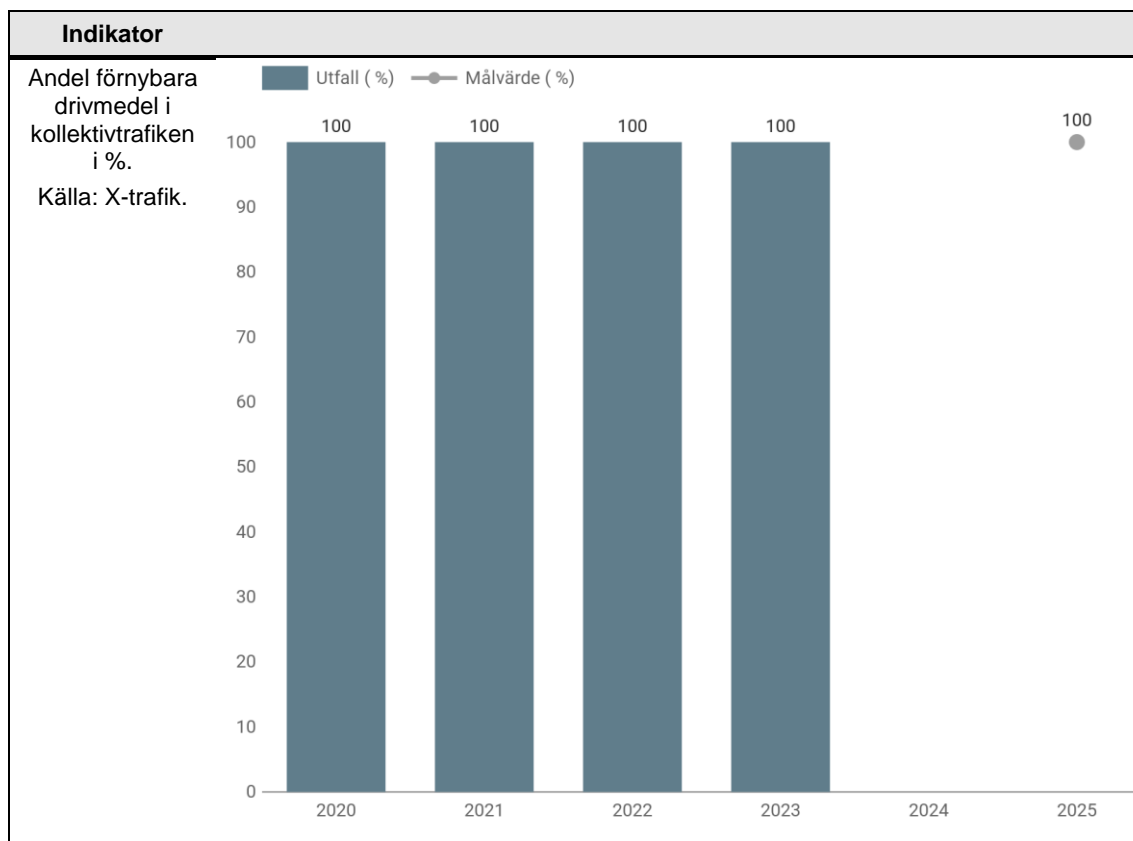
- I Ersbo tillåter detaljplanerna drivmedelsförsäljning på flera av tomterna och förhoppningsvis är den första LGB-macken (flytande biogas) i drift under 2024.
- Mobilitetshuset Pralinen öppnade år 2023 och där finns 135 laddplatser för elbilar. Även mobilitetshuset Magasinet har flertalet laddplatser.
- Under åren 2022–2023 har ett pilotprojekt gällande laddinfrastruktur genomförts i samarbete mellan kommunens bolag Gävle Parkeringservice, Gävle Energi, Gavlefastigheter och Gavlegårdarna. Syftet med projektet är att se hur laddinfrastruktur kan samnyttjas inom kommunkoncernen och att fler laddplatser tillgängliggörs för allmänheten. Bland annat har laddare vid nya området Godisfabriken installerats.
- Gavlefastigheter har installerat laddstolpar för elbilsladdning på nio fastigheter under 2023; Bergby skola, Hemlingborg, Bråbänken, Hedesunda allaktivitetshus, Tallbackens skola, Silvanum, Polhemsskolan P7, Vikingaskolan och Utmarksvägen 14.
- Sex laddplatser för tunga lastbilar i direkt anslutning till Gävle hamns infart har färdigställts och invigts under hösten, genom samverkan mellan Gävle Hamn AB och Gävle Energi AB.
- Gästrike återvinnare och Gävle Energi är delägare i Ekogas som tillhandahåller lokalproducerad biogas.
- Gävle kommun har initierat Gävle klimatavtal där medlemmar har en gemensam målbild att skapa ett klimatneutralt och attraktivt Gävle. Ett fokusområde är Transporter. [Gävle klimatavtal – Gävle kommun \(gavle.se\)](https://www.gavle.se/om-gavle/klimatavtal)

Minskade utsläpp från båttrafiken

- Utsläpp från Gävle Hamn AB:s egen drivmedels- och energiförbrukning har minskat med närmare 90 % de senaste fem åren, främst genom att bogserbåtarna har konverterats till HVO-drift.
- Elanslutning av fartyg vid energikajen i Gävle hamn har påbörjats - en viktig milstolpe som fick uppmärksamhet i nationell branschmedia.
- Time Slot i Gävle Hamn implementerades under våren efter flera års arbete - ett världsunikt kösystem som möjliggör EcoDriving från föregående hamn.
- Fler fartyg under 2023 uppfyller miljökrav och bidrar därmed till minskad miljöpåverkan, vilket också ger dem rabatt på avgifterna i Gävle hamn.

Förutom de åtgärder som nämns här bidrar även åtgärder som ska öka cyklingen och det kollektiva resandet till detta mål.

4.5 Gävle kommunkoncerns drivmedelsförbrukning inklusive upphandlingar där transporter ingår ska vara 100 % fossilfria 2025. Här ingår personbilar, lätta lastbilar, inklusive arbetsmaskiner, tunga fordon.

Målanalys

Målet bedöms som gult	→	År 2022 bedömdes målet som gult.
-----------------------	---	----------------------------------

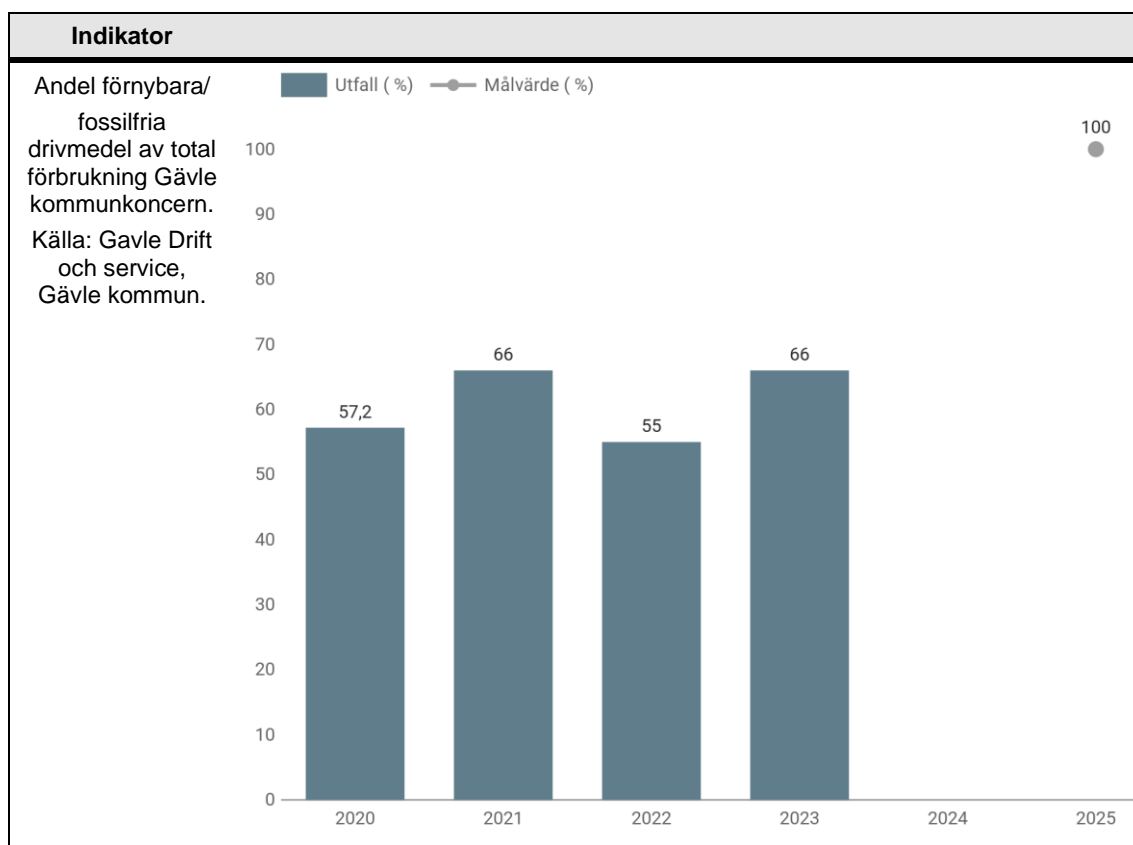
Målet bedöms vara gult eftersom det planeras insatser under det kommande året som ska bidra till att målet nås.

Alla Gävle kommuns fordon kan nu tankas på förnybara drivmedel, såsom el, biogas och HVO100. Målet är att alla fordon ska tankas 100 % fossilfritt till år 2025. Enligt statistik för 2023 tankas 66 % med förnybart bränsle. Det är främst diesel som tankas i stället för HVO100. I vissa fall tankas bensin i biogasfordonen i stället för biogas. Under år 2024 planeras att förbättra uppföljningen genom att koppla drivmedelskort till registreringsnummer och leverera statistik till berörda chefer. Dessutom ska kommunens interna miljömål och resepolicy kommuniceras, som är ett stöd för att nå kommunens mål.

Målet gäller även kommunens upphandlade transporter. Ett arbete har påbörjats med att både ställa mer skarpa klimatkrav på drivmedel samt uppföljning av de transporter som upphandlas.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Gävle Drift och service har påbörjat arbetet med att koppla drivmedelskort till registreringsnummer. Först ut var Kultur och Fritid.
- Bilpoolen i P-huset Oxen har utökats med 2 elbilsplatser, det finns nu totalt 12 platser.
- Nytt bilavtal har tecknats under 2023 med ett större utbud av elbilar och fler leverantörer.
- Förutom att kommunens bolag Gavlegårdarna, Gavlefastigheter och Gävle Energi kan drivas och tankas med förnybara bränslen, gäller det nu även deras gods- och persontransporter samt arbetsmaskiner.
- Gästrike återvinnare ställer krav på fossilfria bränslen även för arbetsmaskiner och städning av återvinningscentraler i upphandlingar 2023. Renhållningsfordonen drivs med gasdrift.
- Samtliga fordon som används i Gävle Energis verksamhet kan drivas med förnybara bränslen, även gods- och persontransporter och arbetsmaskiner.
- Gävle Drift och Service har halverat sin småmaskinspark från 60 till 30 småmaskiner och påbörjat elektrifiering av dessa. De har även minskat antal gräsklippare från 8 till 1, vilken tankas med HVO100.
- Gävle Hamn kör med fossilfria drivmedel i bogserbåtarna.
- Fritid samordnar användandet av maskiner och fordon i större omfattning, både inom enheterna och inom hela avdelningen.

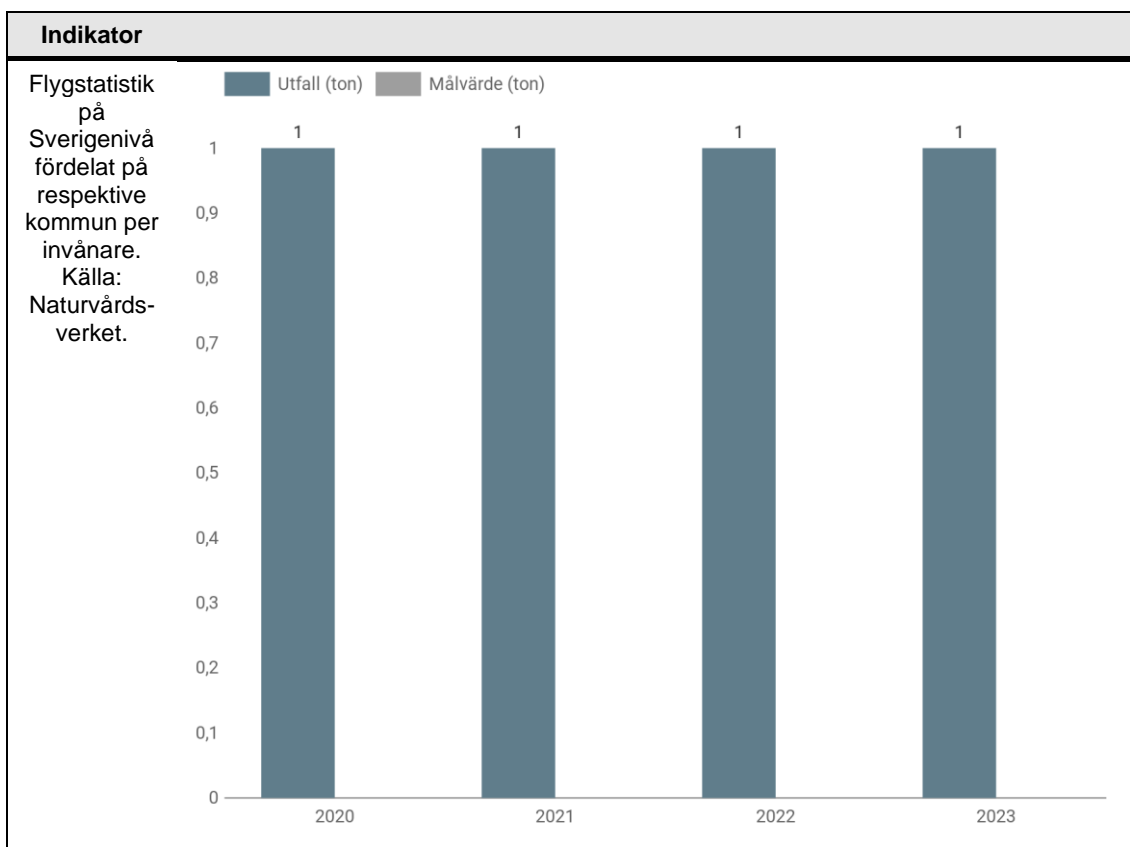
4.6 Gävle kommunkoncern ska skapa förutsättningar som bidrar till att invånarnas och näringslivets koldioxidutsläpp från flygresor minskar med 30 % till 2030.

Målanalys

Målet bedöms som rött	→	År 2022 bedömdes målet som rött.
-----------------------	---	----------------------------------

Utsläppen från flygresor har inte minskat nationellt. Det kommunkoncernen gör på lokal nivå för att skapa förutsättningar att minska flygandet är till exempel att göra det mer attraktivt för invånare att stanna hemma på sin semester och "Hemestrar". Det är även att tillhandahålla ett driftsäkert kommunikationsnät som möjliggör digitala möten som i vissa fall kan ersätta flygresor.

4.7 Koldioxidutsläppen från flygresor för Gävle kommuns anställda ska minska med 30 % från år 2018 till år 2025.

Målanalys

Målet bedöms som rött	↘	År 2022 bedömdes målet som gult.
-----------------------	---	----------------------------------

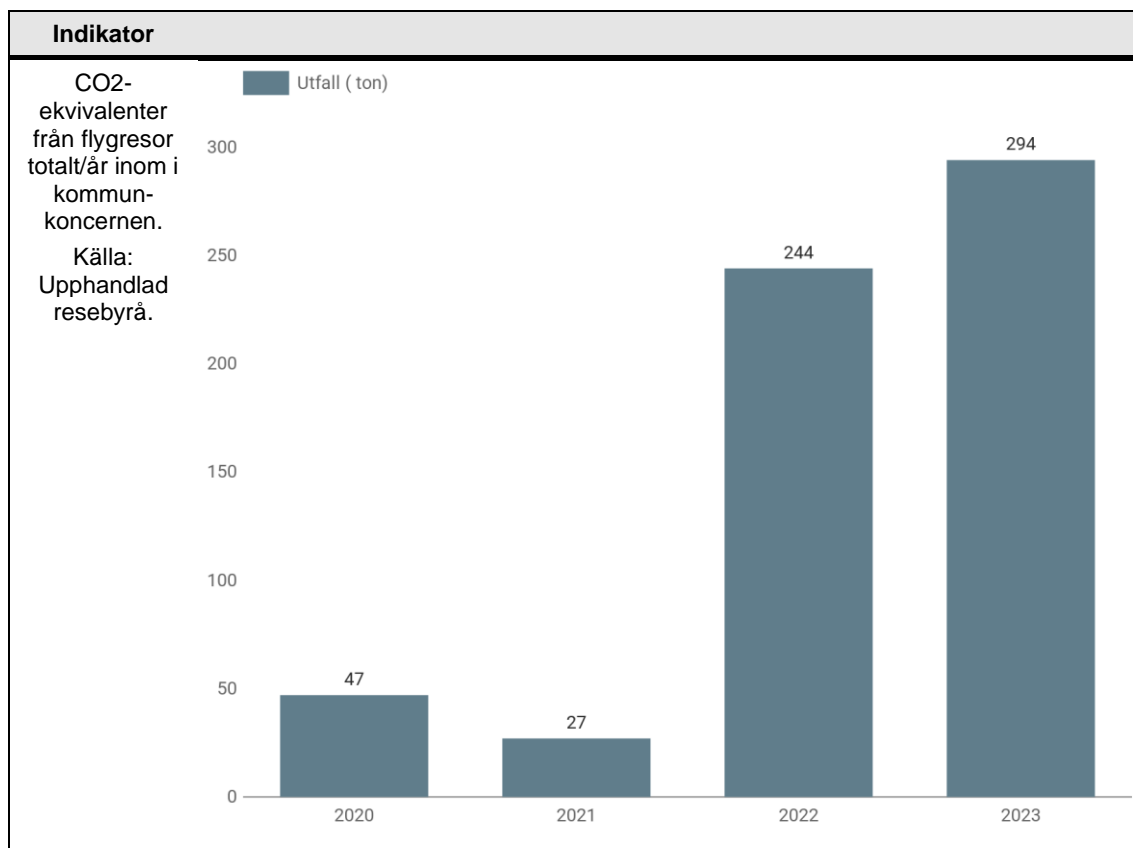
Flygresorna inom kommunen har ökat, från 244 ton koldioxidekvivalenter år 2022 till 294 ton koldioxidekvivalenter 2023. Innan pandemin visade statistiken att utsläppen från kommunens flygresor minskade, och under pandemin fortsatte resor med flyg att minska av naturliga anledningar. Utsläppen år 2021 var 27 ton koldioxidekvivalenter. Målet för år 2025 är 238 ton koldioxidekvivalenter. Basår 2018 var 340 ton koldioxidekvivalenter. Med det som grund bedöms målet som rött.

Den flygstatistik som levereras från Gävle kommuns upphandlade resebyrå visar att flygresorna generellt har minskat inom kommunens sektorer, bolag och förbund och att målet var på väg att nås. Den främsta anledningen till ökningen av antalet flygresor de senaste två åren är det förstärkta samarbetet med andra länder via stöd av Erasmus, Europeiska unionens program för internationellt samarbete och utbyte. Utbytet ger möjligheter till kompetensutveckling, fortbildning och studie- och/eller yrkeserfarenhet för både elever och pedagoger.

Det finns ett behov av att se över hur målet för minskade utsläpp från flyg kan nås, samtidigt som det fortsatt skapas möjligheter för erfarenhetsutbyten med andra länder. Vissa av resorna kan potentiellt ersättas med tåg. Även fler kunskapshöjande insatser för att öka kännedom internt om vilka mål som är beslutade inom Gävle kommun och att kommunens resepolicy efterföljs, kan bidra till att målet nås i högre utsträckning.

Inrapporterade exempel pågående åtgärder

- Gavlegårdarna följer Gävle kommuns resepolicy som bland annat innehåller riktlinjer kring resor med flyg.
- Gävle Energi prioriterar tåg när det är ett alternativ, i enlighet med kommunens resepolicy, och bolaget har fortsatt få flygresor.

4.8 Näringslivets och invånarnas energianvändning i fastigheter och anläggningar ska vara fossilfri år 2030.

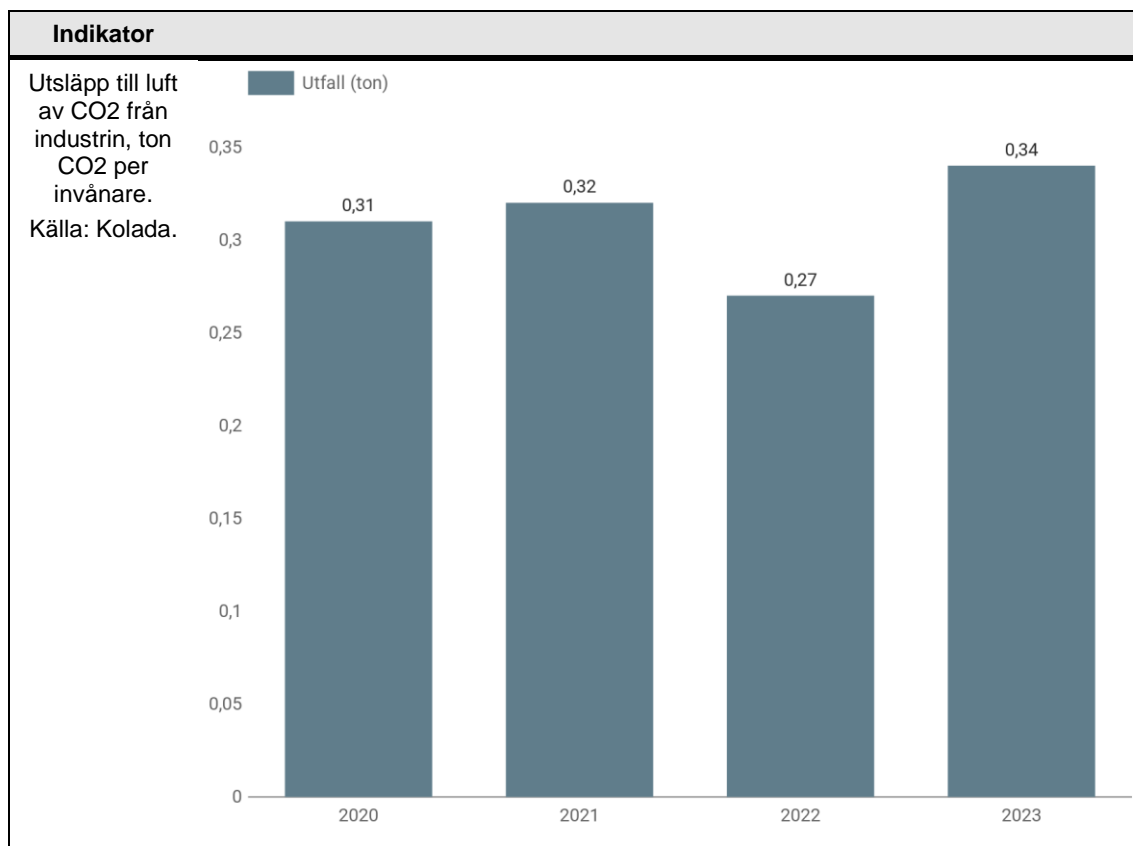

Målanalys

Målet bedöms som grönt	→	År 2022 bedömdes målet som grönt.
------------------------	---	-----------------------------------

Gävle kommun har skapat förutsättningar för att näringsliv och invånare i Gävle kommun har tillgång till fossilfri energi sedan flera år tillbaka genom att ställa om till förnybar energi inom energisektorn i Gävle kommun. Den el och värme som levereras av Gävle Energi är 100 % förnybar och generellt sett har Gävle väldigt låga utsläpp från energianvändningen. Det som återstår kommer framför allt från industriella processer. Det är skett en liten ökning av utsläppen från energianvändning sedan 2022, vilket troligtvis beror på en återhämtning efter pandemin.

Gävle Energi fortsätter att leverera resurseffektiv och fossilfri el, fjärrvärme och kyla. Därför bedöms målet som grönt.

4.9 Energianvändningen i Gävle kommunkoncerns fastigheter med lokaler och bostäder ska vara 30 % effektivare till år 2030 jämfört med 2009.

Målanalys

Målet bedöms som grönt	→	År 2022 bedömdes målet som grönt.
------------------------	---	-----------------------------------

Indikatorer till detta mål följer både total energianvändning, det vill säga både el och fjärrvärme, och el och fjärrvärmeanvändning separat, i kommunens fastigheter, lokaler och bostäder.

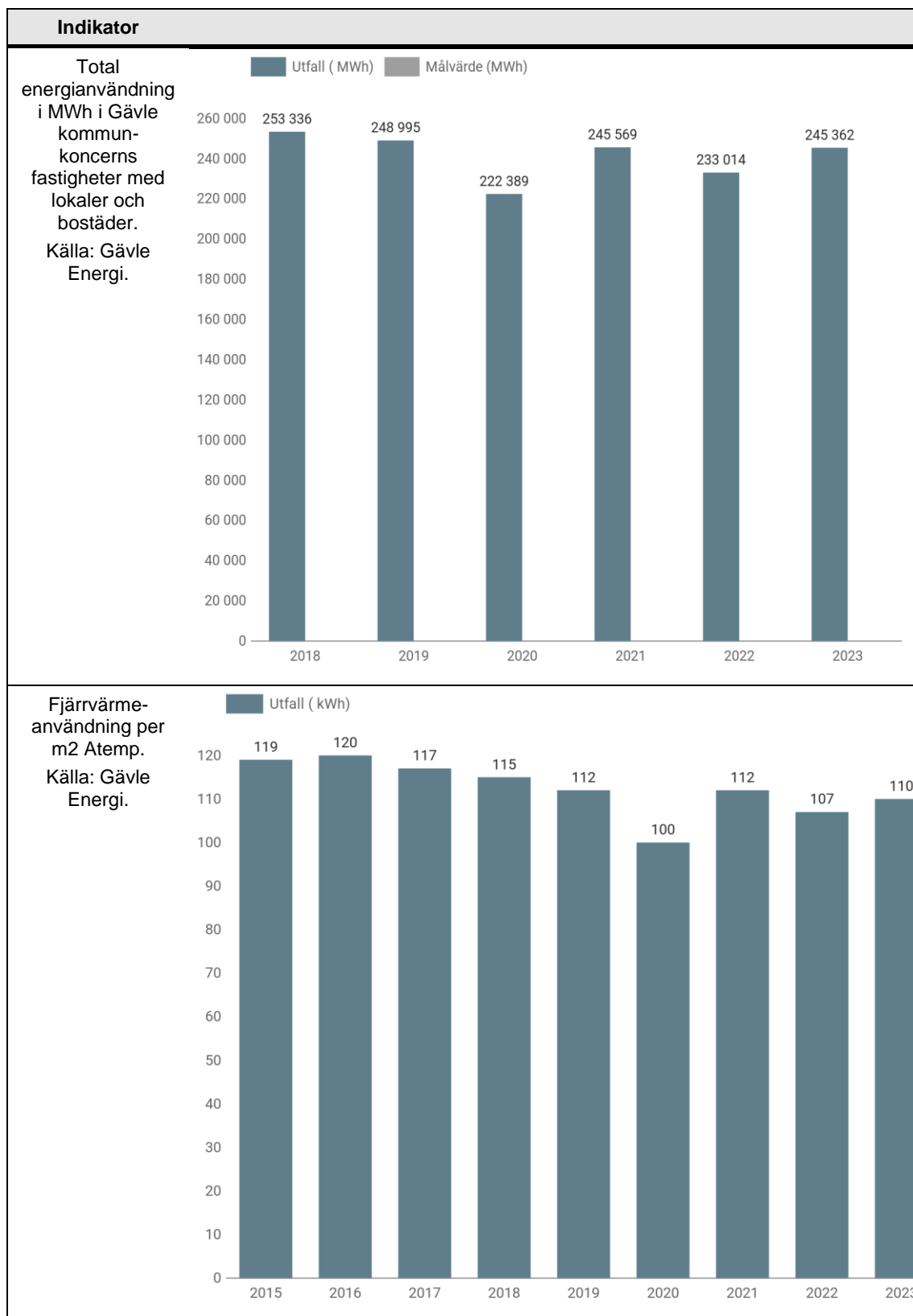
Den totala energianvändningen har minskat med 21 % sedan basåret 2009. Målet är att vara 30 % effektivare år 2030 vilket anses vara möjligt att nå.

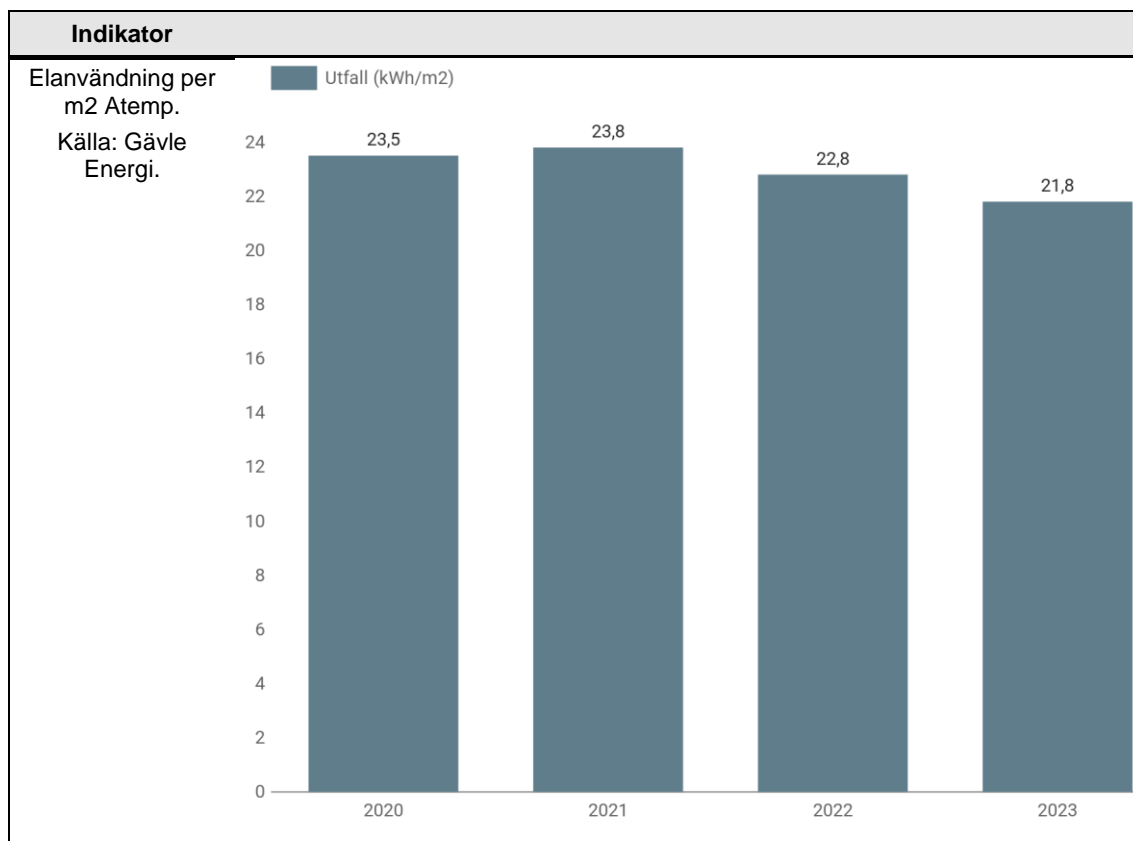
Fjärrvärmeanvändningen har minskat med cirka 17 % sedan basåret 2009. Värmeanvändningen är inte normalårskorrigerad, vilket betyder att värmeanvändningen varierar utifrån om året varit varmt eller kallt i förhållande till ett normalår.

Elanvändningen har minskat med 40 % sedan 2009. Målet att minska med 30 % är uppnått. Det krävs dock fortsatta insatser för att minska fjärrvärmeanvändningen och insatser är planerade. Därför bedöms målet som grönt.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Gavlegårdarna fortsätter justera och trimma fastigheterna, bland annat har bolaget tagit fram en "topp-3"-lista över objekt med onormalt hög förbrukning samt en åtgärdslista för vidare beslut och hantering. Redan nu finns beslut om att snålspolande duschhandtag ska användas vid ny- och ombyggnation.
- Gavlefastigheter har utvecklat arbetet med driftuppföljning och tagit fram en ny process för detta, där bolaget ställer energikrav vid nybyggnationsprojekt (minst 30% effektivare än BBR krav) och byter till LED-belysning.
- Energispartips har distribuerats till skolor och förskolor och samverkansmöten har genomförts med Utbildning Gävle.
- Ventilationsbyte har genomförts på ventilationssystem som saknar värmeåtervinning eller som är ineffektiva, exempelvis på Ludvigsbergsskolan. Värmesystem har bytts ut på Trollgårdens förskola och på Åbyvallen från direktverkande el till fjärrvärme.
- Ekogas har minskat sin elförbrukning 2023 med nästan drygt 630 MWh, det vill säga 20% jämfört med 2022.
- Uppföljning kommer att ske i arbetet med revidering av kommunens Energiplan som Gävle Energi har projektlett. Under året fick Gävle Energi uppdraget att revidera delar av planen.
- Gävle Energi har resurseffektiv fjärrvärme där ca 50 % baseras på spill/restvärme eller rökgaskondensering.
- Fritid ger anläggningsstöd till sina egenägda anläggningar, såsom kultur- och fritidsanläggningar som genomför ett miljömässigt arbete.

4.10 Effektkapaciteten för produktion av förnybar el till Gävle Energis elnät ska byggas ut med 200 % till år 2035.

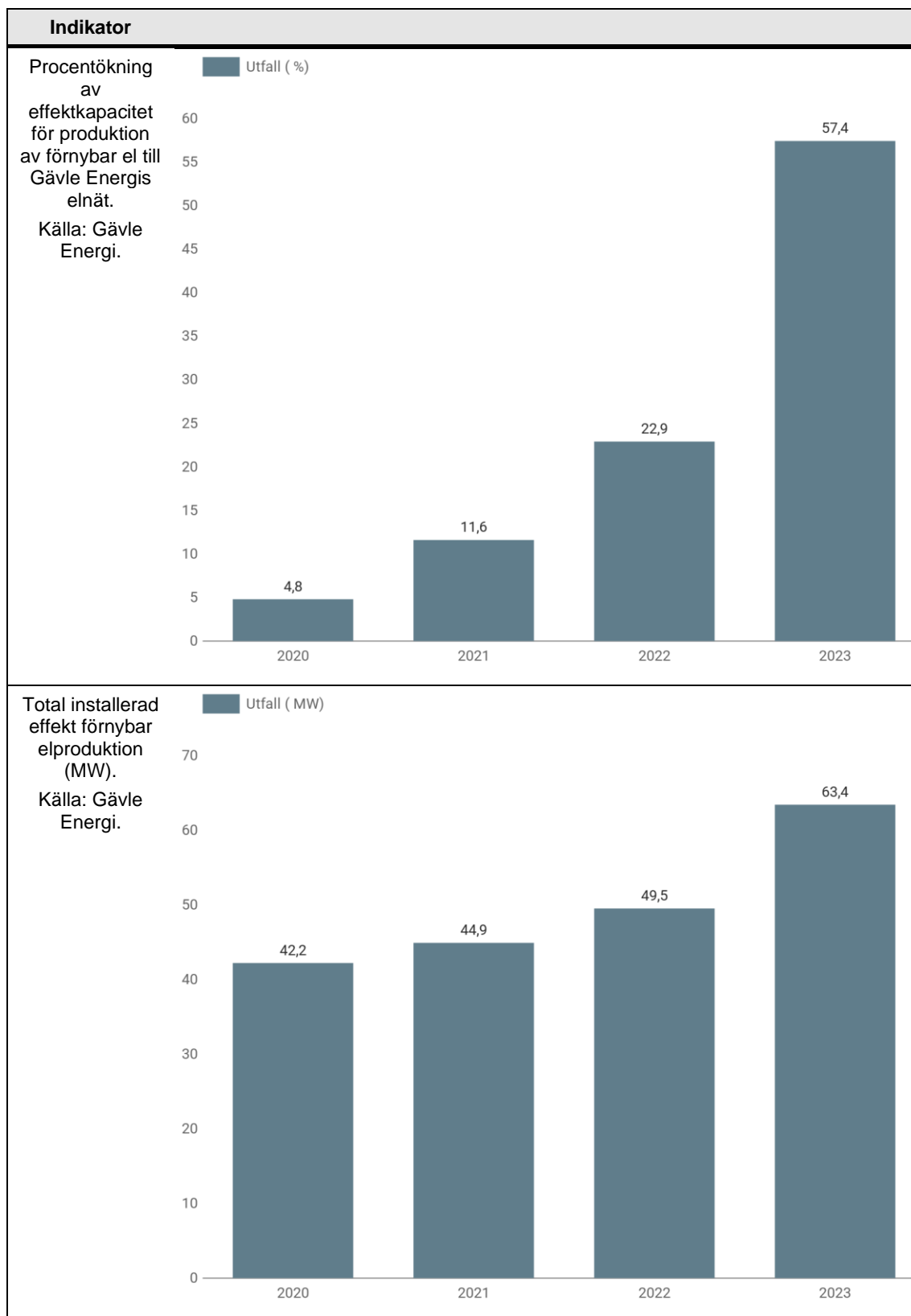
Målanalys

Målet bedöms som rött	→	År 2022 bedömdes målet som rött.
-----------------------	---	----------------------------------

För att nå målet behöver kommunkoncernen se över hur kapaciteten för elproduktion kan byggas ut eller skapa förutsättningar för etablering som ger möjlighet till förnybara energislag. Det räcker inte med de insatser som hittills har genomförts för att målet ska uppnås i tid. Därför bedöms målet som rött.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

Se åtgärder under målet: Av Gävle kommunkoncerns elanvändning ska minst 10 % produceras från solceller år 2035.

4.11 Av Gävle kommunkoncerns elanvändning ska minst 10 % produceras från solceller år 2035.

Målanalys

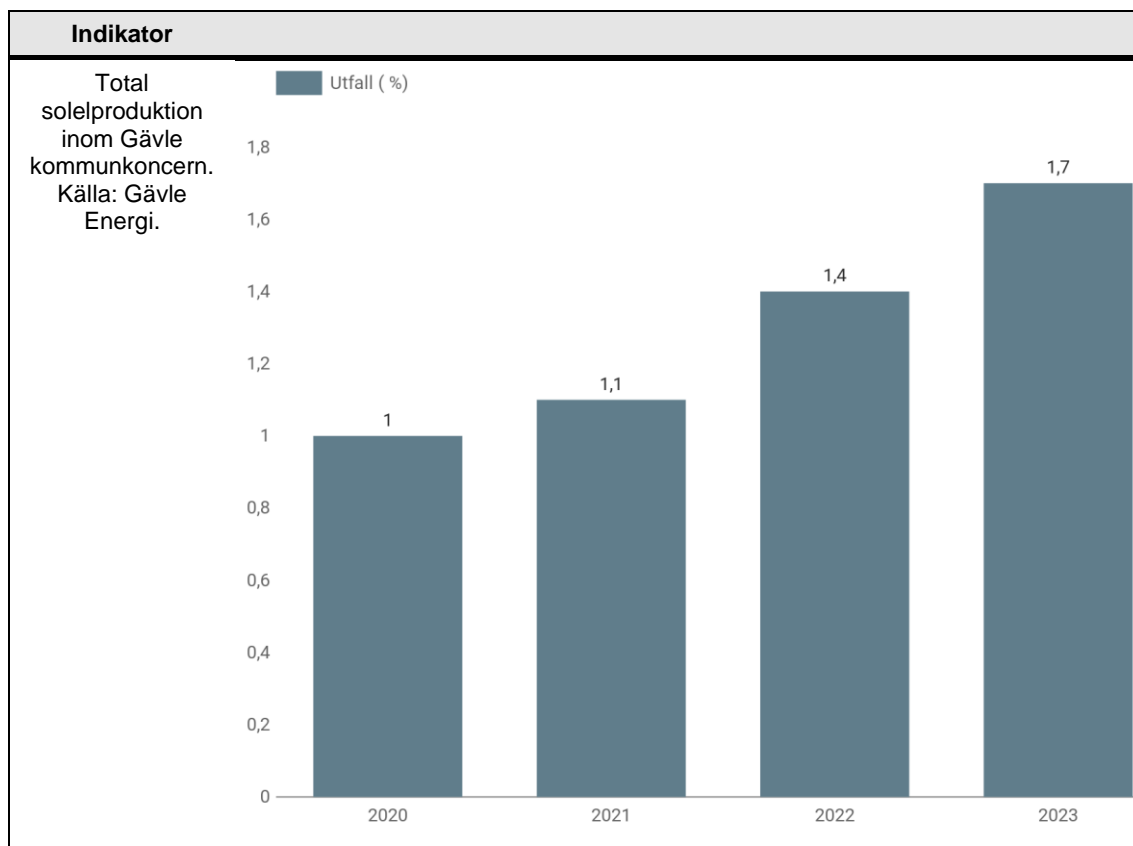
Målet bedöms som gult	→	År 2022 bedömdes målet som gult.
-----------------------	---	----------------------------------

Indikatorn visar att 1,7 % av elanvändningen kom från solceller år 2023. Flera solcellsanläggningar har installerats under året, och fler planeras under kommande år. Dessutom är målåret för detta mål 2035, vilket betyder att det finns en stor potential att nå målet. Därför bedöms målet som gult.

Däremot behöver den nuvarande utbyggnadstakten öka för att nå hela vägen. De fysiska förutsättningarna finns, såsom tak, väggar och sol. Tekniken för solceller förbättras och utvecklas även i rask takt. Beslut som verkar i denna riktning kan således medverka till att målet nås.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Gavlefastigheter har installerat tre nya solcellsanläggningar: i Hemlingborg, en befintlig byggnad hos Gavlia-koncernen på Kungsbäck och på Vasaskolan.
- Gävle Energi har installerat ett par större solcellsanläggningar, vid Husaren i Kungsbäck och vid Vasaskolan.
- Gavlegårdarna påbörjat planeringen för att bygga tre solcellsanläggningar.
- Gävle Parkeringsservice har installerat solceller på mobilitetshuset Magasinets tak.
- Solcellsanläggningen på Konserthusets har producerat ca 6900 kWh/år. Detta innebär att cirka 15 procent av konserthusets totala elanvändning kommer från solcellsanläggningen.
- Fortsatta planer för utbyggnad av solceller: Gavlegårdarna och Gävle Energi har färdigställt en förstudie för en solcellspark och Gavlefastigheter har haft ett uppdrag som handlar om att utvärdera och ta fram plan för utbyggnad av solceller på befintliga tak.

4.12 Produktionen av lokalt producerad biogas för drivmedel har ökat med 35 % från 2020 till 2025.

Målanalys

Målet bedöms som grönt	→	År 2022 bedömdes målet som grönt.
------------------------	---	-----------------------------------

Det har skett en liten minskning av produktionen av biogas. Anledningen beror på flera faktorer, bland annat att tillgången till substrat har minskat. En del av de tidigare leverantörerna av matavfall levererar nu till nystartade biogasanläggningar som ligger närmare där matavfallet uppkommit. Den totala mängden matavfall i Gästrikland och Hälsingland har även minskat. 330 ton rågas, som används för framställning av biogas, har i stället använts för att värma upp Ekogas uppgraderingsanläggning. Tidigare användes biolja till uppvärmningen, men rågasen är miljömässigt både bättre och billigare.

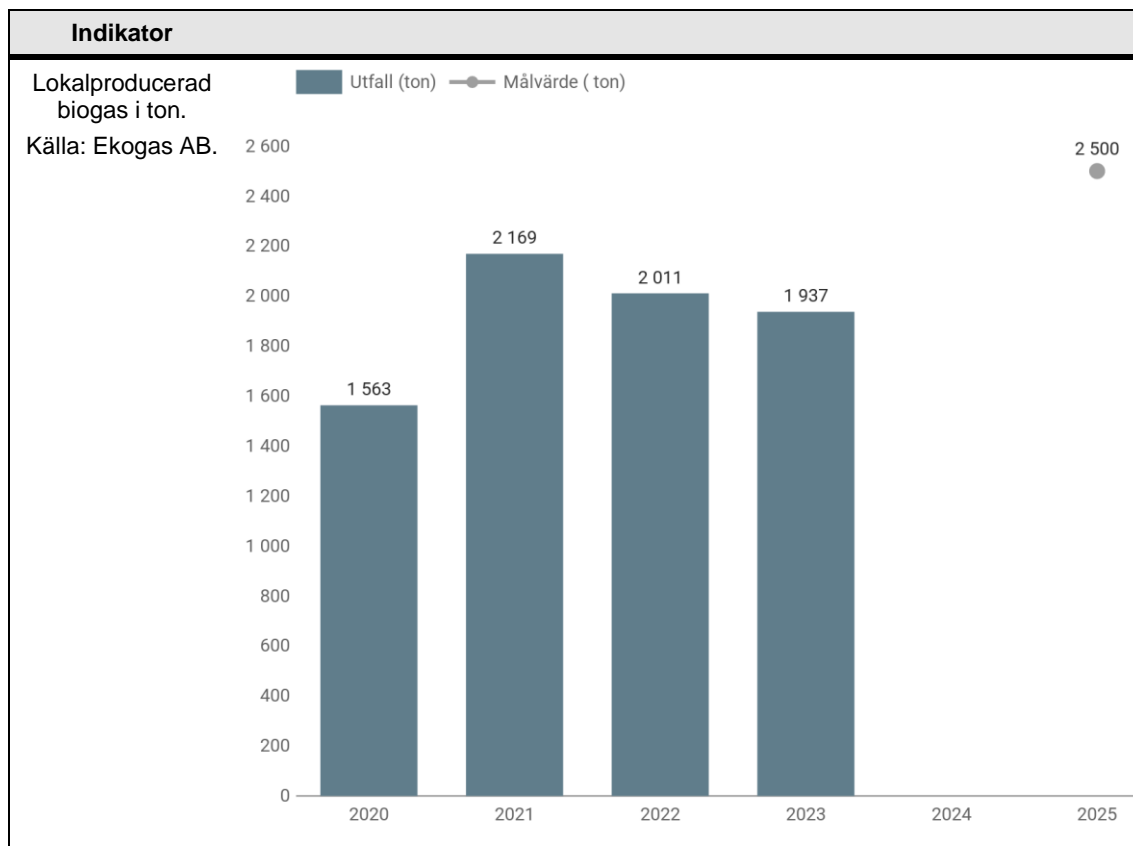
En substratinventering har genomförts som visar potentiell tillgång till fler substrat som kan användas för biogasframställning. Inventeringen kan användas som underlag för att öka tillgången till substrat och öka produktionen igen. Därför bedöms målet fortsättningsvis som grönt.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Substratinventering har genomförts under 2023, som visar tillgången på olika typer av

substrat som kan användas för biogasproduktion.

- Gästrikre återvinnare har utrett insamlingen av mat- och livsmedelsavfall från detaljhandel.
- Ekogas har under året arbetat mycket med tillgängligheten (den tid som anläggningen/maskinerna används) maskinellt på sina anläggningar och det har resulterat i mycket hög tillgänglighet över lag.
- Ekogas har möjliggjort mottagning av fettslam från Gästrikland och Älvkarleby.

4.13 Invånarnas och näringslivets konsumtion och energianvändning (både inom och utanför Sveriges gränser) ska vara resurseffektiv och klimatmässigt hållbar.

Målanalys

Målet bedöms som rött	→	År 2022 bedömdes målet som gult.
-----------------------	---	----------------------------------

Energianvändningen inom Gävle kommun geografiska område har minskat under år 2023. Elanvändningen kommer av förklarliga skäl troligtvis att öka framöver, till följd av elektrifiering av industri och fordonsflotta. Det är dock positivt för klimatet, ifall elen är fossilfri.

I 2023 års miljöbokslut har detta mål kompletterats med en till indikator: "Konsumtionsbaserade utsläpp i ton CO₂-ekvivalenter/invånare i Gävle". Stockholm Environment Institute (SEI) har kartlagt de konsumtionsbaserade utsläppen på kommunnivå och kartläggningen visar att Gävle kommun ligger på 6,33 ton CO₂-ekvivalenter/invånare. En hållbar nivå anses vara under två CO₂-ekvivalenter/invånare. Den nya indikatorn visar att Gävle kommun är långt ifrån den nivå som anses hållbar och därför bedöms målet som rött.

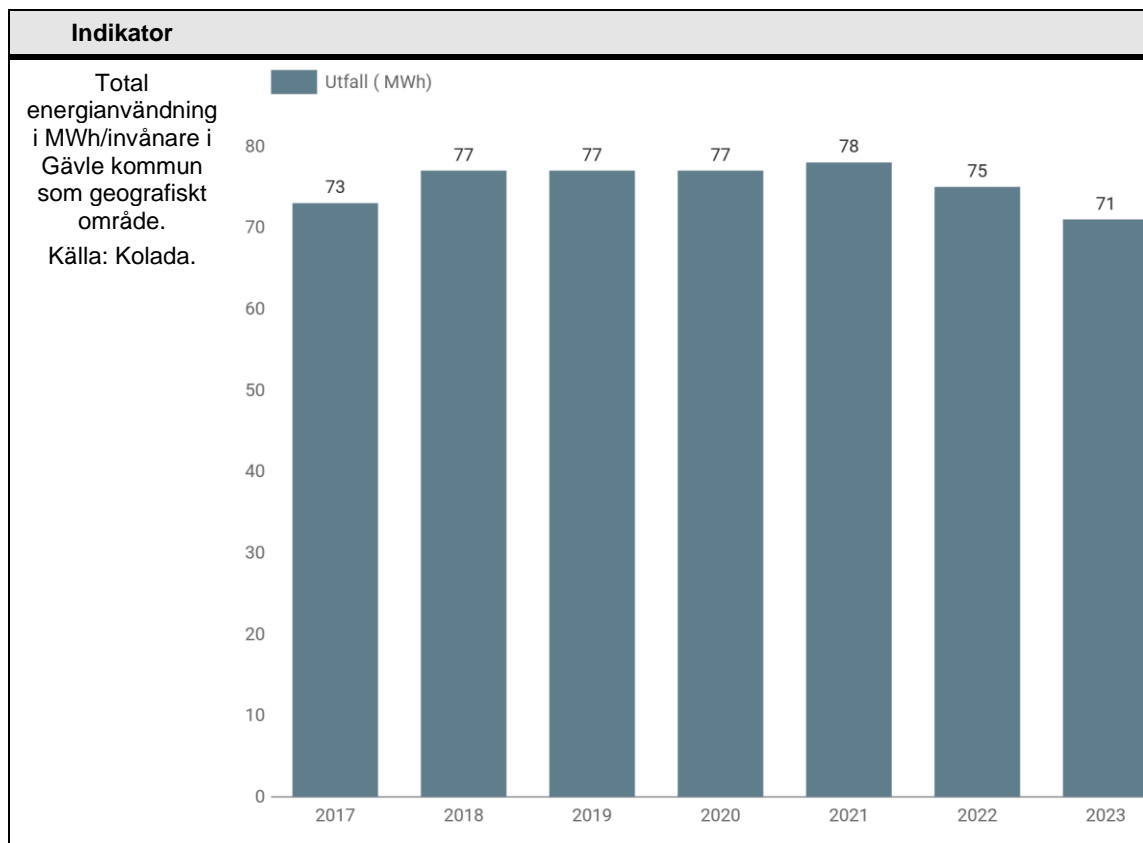
Lågkonjunkturen kommer troligtvis att bromsa utsläppsmängden. Samtidigt kan även lågkonjunkturen komma att påverka teknikutvecklingen negativt för fossilfria och cirkulära produktionsmetoder, vilket i sin tur kan leda till ökade utsläppsmängder.

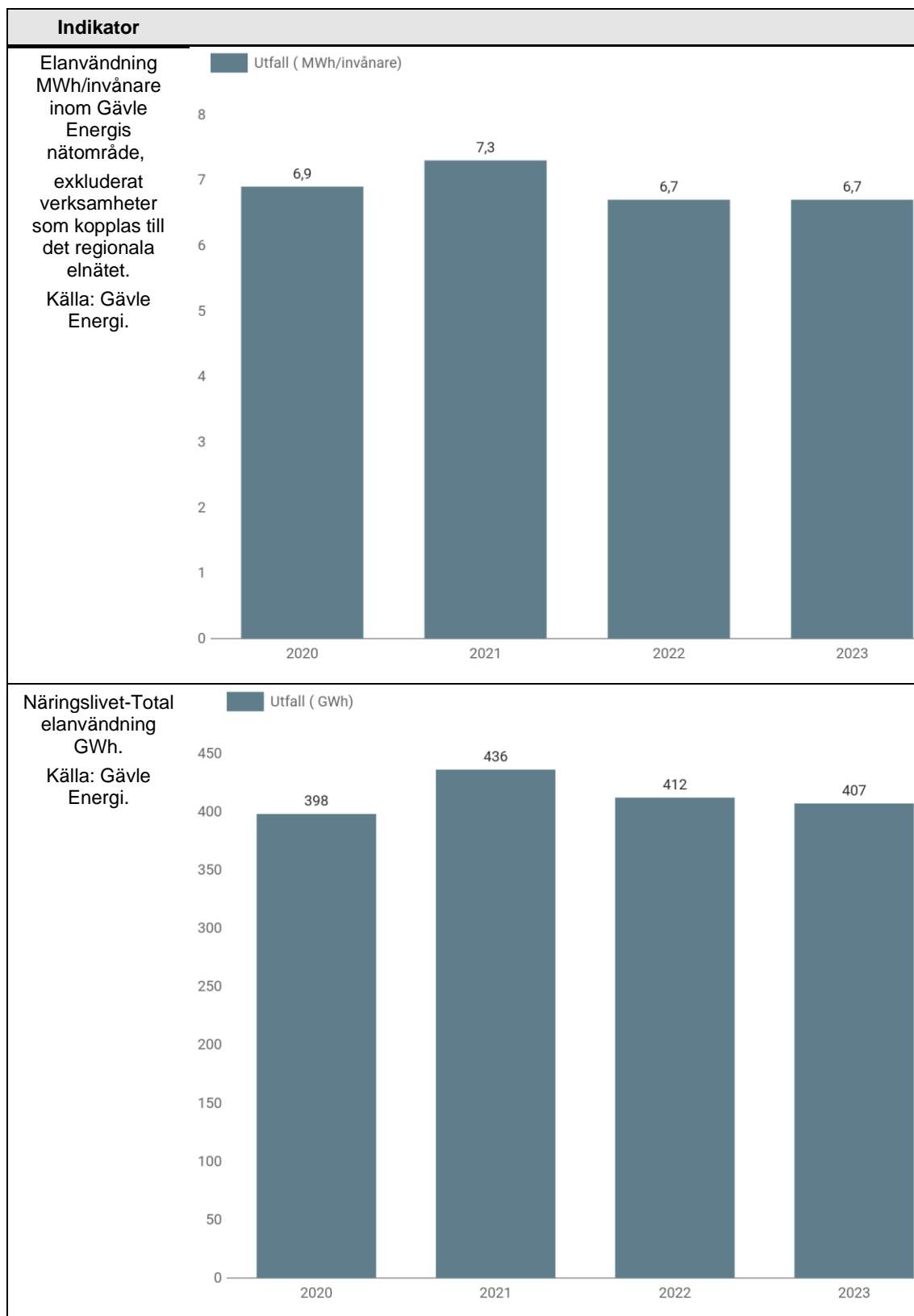
Gävle genomförde under år 2022 en spendanalys, där kommunkoncernens konsumtionsbaserade utsläpp kartlades. Med analysen som underlag, kan arbetet med att minska utsläppen från kommunkoncernens inköp bli mer strukturerat och uppföljningsbart.

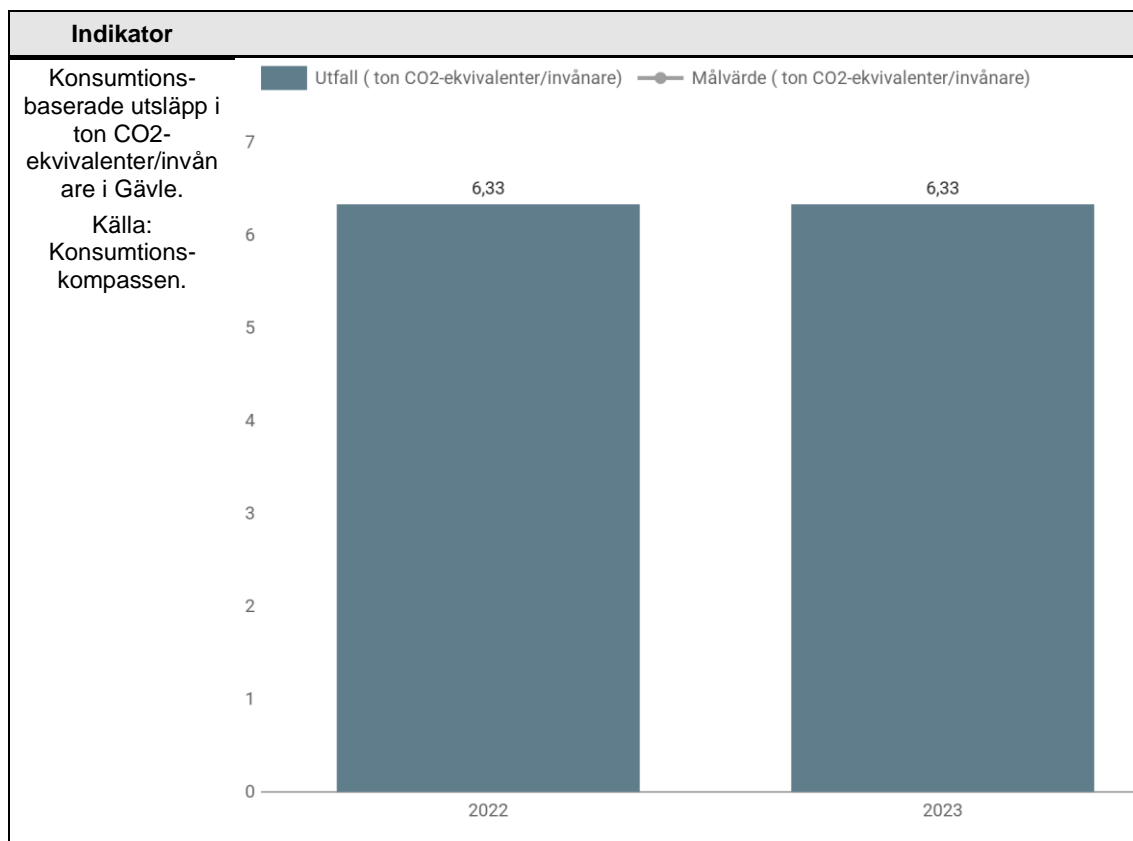
Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Gävle kommuns Energi-och klimatrådgivare upplevde ett uppsving i antal ärenden under år 2022-2023 (248 fysiska energirådgivningsmöten) som till stor del berodde på det höga elpriserna samt att energifrågan låg i fokus i media. De flesta frågorna handlade om hur energianvändningen kan minskas samt fortsatt stort intresse för solceller. Energi-och klimatrådgivningen har under året arbetat fokuserat mot BRF inom den nationella satsningen från Energimyndigheten "Hela Sverige laddar", ett projekt med syfte att höja kunskapen om laddinfrastruktur och laddbara fordon i landets bostadsrättsföreningar. Det har även genomförts ett antal föreläsningar via Teams med tema solceller, laddinfrastruktur, energieffektivisering samt ett samarbete med Länsstyrelsen om värmesystem och energieffektivisering.
- Gavlegårdarna har fortsatt samverkan i olika nätverk inom Gävle kommun, Allmännyttan och andra nätverk för att lära och testa olika sätt för hållbar konsumtion och energianvändning.
- Gästrike återvinnare har genomfört miljöutredning, spendanalys, beslutat om ny miljöaspektlista och har nya miljömål för verksamheten.
- Gävle Energi har under året genomfört ett projekt med ett kommersiellt, mobilt batteri med syftet att testa hela kedjan från installation till betalning.
- Gävle Energi ser över möjligheten att leverera batterilösningar till privatmarknaden i kombination med solceller och fordonsladdning.

- Förstudie för gång- och cykelväg längs Furuviksvägen ger fler möjlighet att resa hållbart. Åtgärder som nämns under målområdet Ren och giffri vardag bidrar också till det här målet.

4.14 I Gävle byggs och anläggs miljö- och klimatmässigt hållbart och det skapas förutsättningar för boende och verksamhetsutövare att leva miljömässigt hållbart.

Målanalys

Målet bedöms som gult	→	År 2022 bedömdes målet som gult.
-----------------------	---	----------------------------------

Från och med 2023 har det lagts till en indikator för målet: Andelen nybyggda byggnader som uppfyller kriterier för Miljöbyggnad Silver inom Gavlefastigheter och Gavlegårdarna. Med indikatorn som grund, samt de åtgärder som genomförs och även planeras att genomföras, bedöms målet som gult.

Gävle kommun arbetar brett för att skapa förutsättningar för hållbart byggande i hela planeringskedjan. Under senare år har mycket hänt organisatoriskt. Klimatutsläppen hanteras i tidiga planeringsskeden, vilket skiljer sig från hur processen sett ut innan. Klimatberäkning görs på allt från stadsdelar till gång- och cykelstråk.

En utmaning är att behålla de höga ambitionerna genom hela planeringskedjan och att uppföljning sker. Det finns även en oro att klimatmässigt hållbart byggande kan innebära merkostnader som riskerar höga hyror på lokaler och lägenheter. Det kan i sin tur leda till minskad efterfrågan för de typerna av bostäder och lokaler.

En annan viktig del att arbeta vidare med är att se hur kommunens exploatering bidrar till klimatutsläpp och sätta det i relation till exempelvis koldioxidbudget för att förstå om kompensation behövs. En effektiv markanvändning av kommunens mark kan även betyda att påverkan på klimat och miljö minskar. Ett arbete har påbörjats inom kommunkoncernen för att skapa ett systematiskt arbete för uppföljning, som syftar till att säkerställa att de krav som har ställts följs.

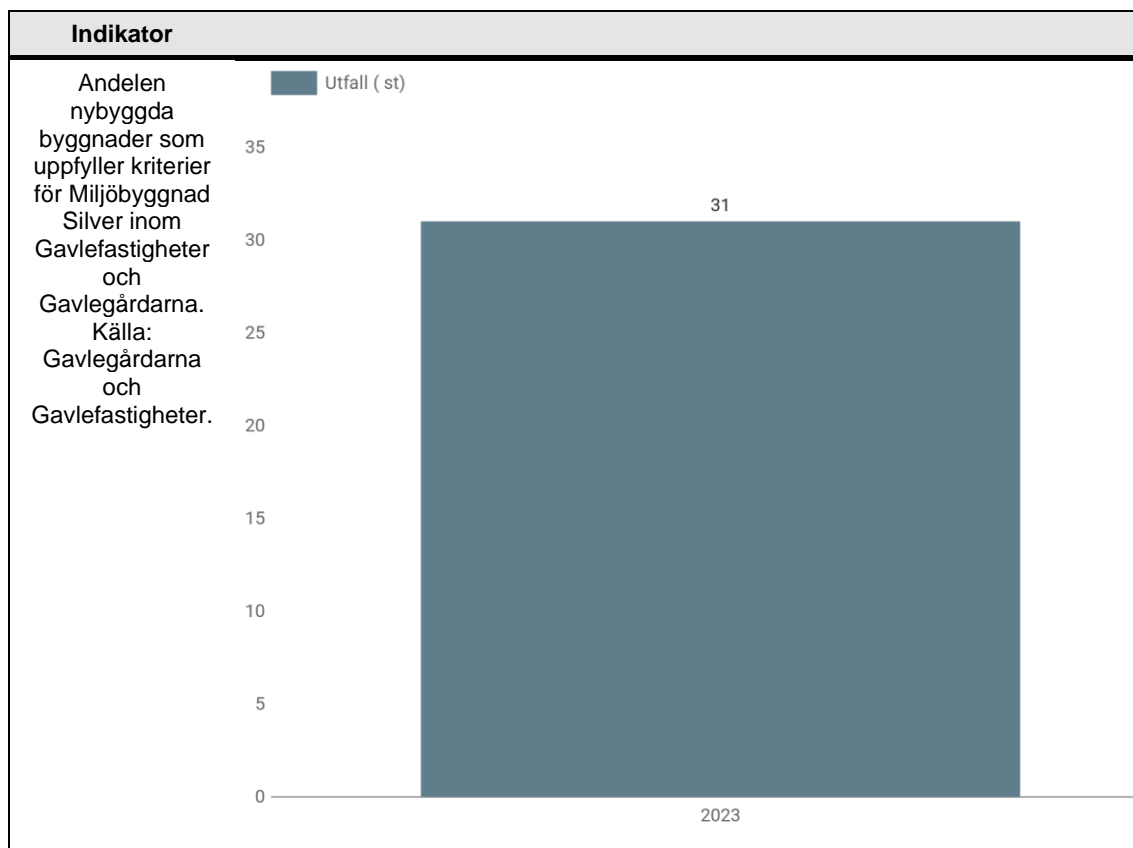
Gävle arbetar aktivt för att alla investeringsprojekt ska klara kriterierna för gröna lån. Det är ett effektivt sätt att minska utsläppen och ombesörjer att en uppföljning sker.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Gavlegårdarna bygger vid nyproduktion enligt kriterierna för Miljöbyggnad Silver och fortsatt fokus på hållbarhet vid när Godisfabriken och Hemlingborg byggs.
- Gavlegårdarnas nya affärsplan som är framtagen har stort fokus på att skapa förutsättningar för ett grönare Gävle där det är lätt att leva hållbart.
- Gavlefastigheter har färdigställt Skräddargårdens förskola där de haft ett gränsvärde på CO₂e/kvm under byggskedet, vilket resulterat i att byggnaden är uppförd med träregelstomme och med klimatsmart betong. De har färdigställt Hemlingborg och Vasaskolans två nya byggnader, som alla byggs med massivträstomme. Alla nyproduktioner under 2023 har certifierats enligt Miljöbyggnad nivå Silver.
- Gavlefastigheter genomför ett pilotprojekt att certifiera Sörbyskolan enligt Miljöbyggnad iDrift ambitionsnivå Silver. Det har pågått under 2023 och färdigställs under våren 2024.
- Gästrike återvinnare bidrar i plan- och byggprocesser med att yttra sig och påminna om vikten av rätt utformade, placerade och dimensionerade återvinningsrum. Under året har de deltagit i tidiga utredningar för Mejeritomten och Nyhamn.
- Gästrike återvinnare har medverkat i projekt för förbättrade sorteringsmöjligheter t.ex. Hållbart Sätra och omställning Svea fastigheter.
- Gävle Energi möjliggör leverans av förnybar el och värme samt driftsäkert kommunikationsnät via GavleNet.

Åtgärd i Kretsloppsplanen - Aktivt förebygga avfall i byggprojekt

Gavlefastigheter ställer som krav i alla byggprojekt att avfallsplan ska tas fram av entreprenör som gäller under byggtiden och att avfall sorteras i minst följande fraktioner: farligt avfall, trä, mineral som består av betong, tegel, klinker, keramik eller sten, metall, glas, plast och gips.

5 Målområde - Robusta ekosystem

Målområdet Robusta ekosystem omfattar stärkt biologisk mångfald och fler värdefulla rekreationsområden, god status i alla vattenförekomster och en robust vattenförsörjning. Det handlar även om att arbeta aktivt med att minska påverkan från förorenade områden och att kommunen är anpassad till det förändrade klimatet, där risker för miljö och hälsa minimeras.

Arbetet med robust vattenförsörjning fortgår och bedöms som gult. Ett omfattande åtgärdsarbete för att utöka mängden tillgängligt vatten i Gävle kommun har påbörjats sedan tidigare. Åtgärdsplan för att skydda grundvattentäkten från föroreningar är under genomförande och åtgärder för att minska till exempel läckage och att tillvarata regnvatten och använda vatten från Gavleån till bevattning i stället för att använda dricksvatten genomförs. Målet som handlar om att Gävle kommun är anpassad efter det förändrade klimatet bedöms också gult i år. Några fysiska klimatanpassningsåtgärder planeras för genomförande under år 2024, ett strategiskt klimatanpassningsarbete som täcker hela kommunkoncernen är uppstartat.

För samtliga de tre mål som bedömts röda; Stärkt biologisk mångfald och fler värdefulla rekreationsområden, God status i alla vattenförekomster och Gävle kommun arbetar aktivt med att minska påverkan från förorenade områden, behövs ett mer sammanhållet, systematiskt och långsiktigt arbete. Det behöver skapas tvärspektoriella arbetsgrupper som arbetar tillsammans för att nå målen. Det finns även behov av strategiska styrningar och handlingsplaner med åtgärder samt även uppföljning av dessa. Arbetet med att ta fram en styrning om de grön-blå frågorna i Gävle kommun är en del i detta och har påbörjats. En översyn av indikatorerna planeras för att främja målområdet Robusta ekosystem.

5.1 Stärkt biologisk mångfald och fler värdefulla rekreationsområden.

Målanalys

Målet bedöms som rött	→	År 2022 bedömdes målet som rött.
-----------------------	---	----------------------------------

Under detta mål följer Gävle kommun upp 9 indikatorer som visar utvecklingen. Dessa beskrivs i utfallet nedan.

Ett systematiskt arbete kring biologisk mångfald som innefattar hela kommunkoncernen behöver påbörjas för att nå målet. Arbetet med att ta fram en styrning om de grön-blå frågorna i Gävle kommun är en del i detta. Målet är svårt att följa upp då valet av vissa indikatorer är missvisande.

De blå-gröna frågorna behöver en tydligare strategisk styrning och en handlingsplan för vilka åtgärder som ska genomföras årligen, samt en uppföljning av dessa. Det finns behov av ett tvärsektorielt arbete och resurser för insatser som behöver genomföras.

Det är många åtgärder som genomförs men tyvärr utvecklas inte de indikatorer som följs i den riktning som behövs.

Orsaken till att målet bedöms som rött beror på att det strategiska arbetet med biologisk mångfald är att mycket arbete inte har påbörjats och det räcker inte med de insatser som hittills har genomförts för att målet ska uppnås i tid.

Utfallet av de 9 indikatorerna år 2023

Eftersom det är ett flertal indikatorer som Gävle kommun följer upp under målet Stärkt biologisk mångfald och fler värdefulla rekreationsområden, så är de listade enligt nedan.

1. Total andel skyddad natur i % ska öka. Denna indikator har bytts ut till indikatorn Skyddad natur land, andel (%) ska öka. Utfallet för nya indikatorn var 4,9 procent 2023 och ingen utveckling har skett.
2. Andel ekologiskt odlad areal åkermark/jordbruksmark i % ska öka. Utfallet var 42,4 procent 2023 och har därmed minskat jämfört med år 2022.
3. Andel av den kommunalt ägda jordbruksmarken som brukas ekologiskt. Utvecklingen av denna indikator kan idag inte följas, eftersom den senast följdes upp år 2019. En uppföljning behöver således ske under 2024. Den kan sedan användas som underlag om åtgärder krävs för att bevara eller öka andelen ekologisk odlad mark.
4. Areal kommunalt bildade naturreservat enligt Strategi för bildande av naturreservat i Gävle kommun. Utfallet för indikatorn var 891 hektar år 2023. Areal kommunalt bildade naturreservat har inte ökat sedan år 2020. Ett uppdrag har påbörjats 2023 för att planlägga och förbereda tre nya naturreservat och skulle ha slutförts innan årsskiftet 2023/2024. Slutdatumet har senarelagts på grund av resursbrist. Arbetet ska i stället hanteras under 2024 genom den pågående revideringen av naturreservatsstrategin. Det efterfrågas tydlighet i vem som ger klartecken för att inleda uppdraget, och vem som genomför det när strategin är beslutad. Indikatorn Skyddad natur land, andel (%) ska öka har varit 4,9 % sedan år 2020 och ingen utveckling har skett, dock är det en missvisande indikator eftersom den redovisar arealen i hela den geografiska kommunen.

5. Andel parker med fastlagd skötsel- och utvecklingsplan ska öka. Denna indikator har tagits bort eftersom den inte var uppföljningsbar.

6. Bästa friluftskommun. Gävle kommun har klättrat från plats 29 till plats 15 i den årliga undersökningen Bästa friluftskommun. En bidragande del till placeringen i undersökningen är att Gävle kommun har tagit fram en friluftspan med tillhörande handlingsplan som nu har börjat genomföras. Bland annat har Gävle kommun tillsammans med Gästriklands kommuner och besöksnäringen i Gästrikland tagit fram och utvecklat information på den gemensamma friluftskartan Naturkartan Gästrikland. Gävle kommun har också genomfört två LONA projekt (lokala naturvårdssatsningar): Barnens kulturstig och Hemlingbydagen.

7. De kommunala örtbackarna ska skyddas och hävdas. Denna indikator har bytts ut till indikatorn Antal hävdade örtbackar. Utfallet var att Gävle kommun hade 10 hävdade örtbackar år 2023. Arbetet med att hävda och skydda örtbackarna bibehåll genom att den finns med i den årliga verksamhetsplanen och den är även budgeterad för. Antalet skyddade och hävdade örtbackar har inte ökat sedan 2014.

8. Arealen kommunägd betes- och slåttermark ökar. Denna indikator har tagits bort eftersom den inte var uppföljningsbar. Under målområdet Ren och giffri vardag följs den totala jordbruksarealen inom Gävle kommuns geografiska område, det vill säga betes- och åkermarkens areal hopslaget.

9. Alla relevanta åtgärdsprogram för hotade arter ska vara implementerade i kommunkoncernens verksamheter. Denna indikator har tagits bort eftersom den inte var uppföljningsbar.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

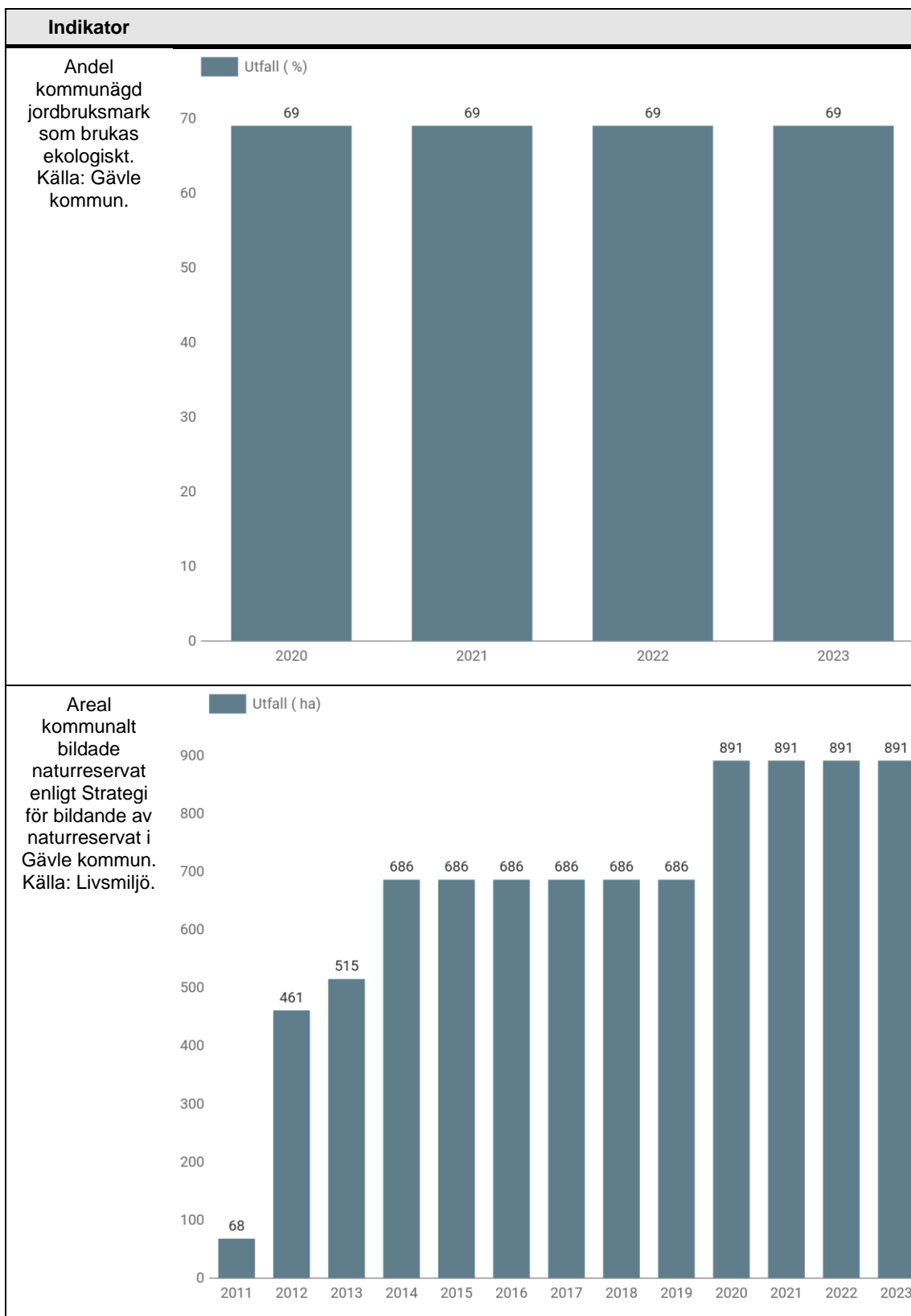
Stärkt biologisk mångfald

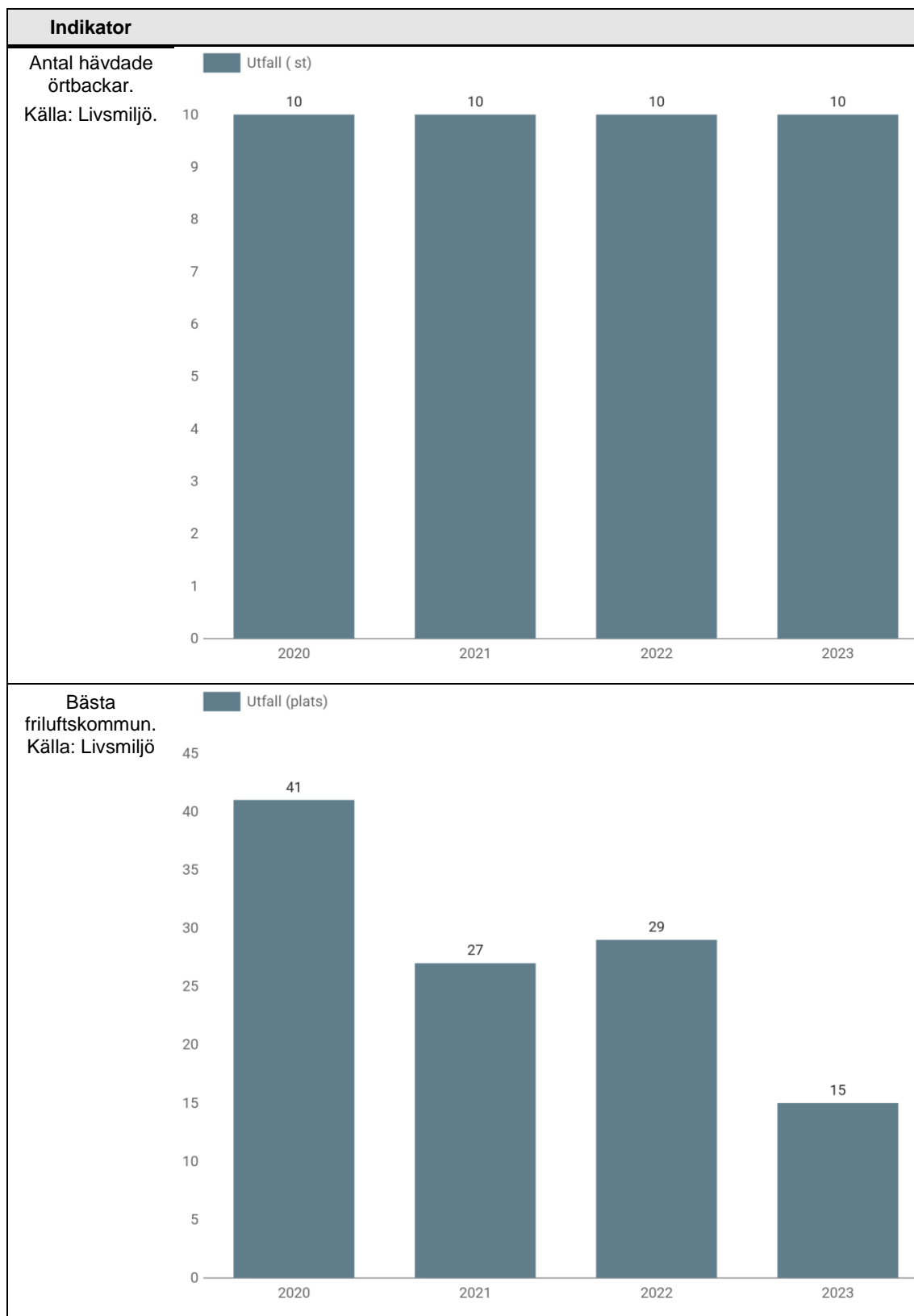
- Ett uppdrag om att utreda en minsta grönyte-kvot för innerstaden har genomförts som resulterade i en rapport om grönytefaktor.
- Arbetet genomfördes kring att ta fram ett grön-blått underlag, som ska ligga till grund för en styrning kring de grön-blå frågorna. Detta underlag ska användas i vidare arbete med strategisk styrning.
- Kunskapshöjande åtgärder – Utbildning Gävle använder olika pedagogiska material kring biologisk mångfald, hållbara skolgårdar samt hur odling kan användas i undervisningen.
- Drygt 90% av förskolorna och skolorna i Gävle kommun har skolträdgårdar. Med hjälp av medel och kommunens utökning av antalet skolträdgårdar, har det bidragit till fler rekreationsområden för barn och elever. Tretton skolor även har skolträdgård med fleråriga, ätbara växter. Nyhetsbrev med erbjudanden för förskolor och skolor om aktiviteter kopplas till målet.
- Invasiva arter: En informationssatsning genomfördes på uppdrag av Havs- och Vattenmyndigheten och Naturvårdsverket om invasiva främmande arter. Två nya sidor har tagits fram, [Invasiva arter – Gävle kommun \(gavle.se\)](#) som ger information om invasiva arter och en sida om arter som är specifika för Gävle kommun [Arter att vara uppmärksam på – Gävle kommun \(gavle.se\)](#) och hur man bekämpar dessa. Även inlägg i sociala medier gjordes under perioden för informationssatsningen. Information om att sortera avfall som består av invasiva arter på rätt sätt för att minska spridningen har också arbetats med under 2023. Bekämpning av invasiva arter där en handlingsplan kommer tas fram under 2024 enligt ett föreläggande från Länsstyrelsen.

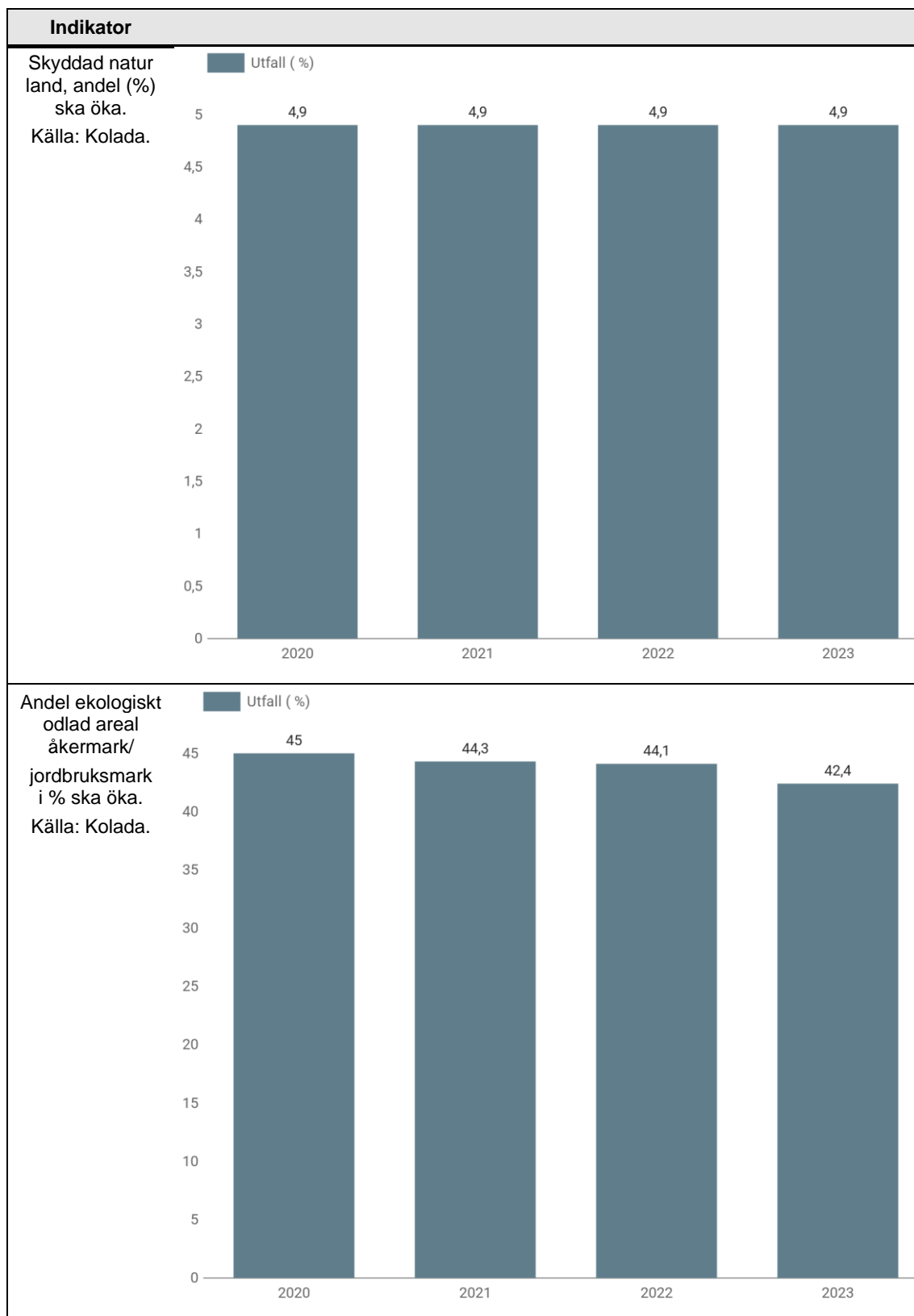
- Stadsvandring med häst och vagn i Hemlingby friluftsområde anordnades.
- En underhållsplan för naturreservat togs fram.
- Arbete med att bevara ekologiskt värdefulla träd.
- Stor möda har lagts inom skogsbruket vid gallringar för att komma i kapp med en del skogsbestånd som annars riskerar att bli överslutna.
- Fortsatt planering för en fiskvandringssväg (faunapassage) vid Strömdalens vattenkraftverk.
- Fortsatt arbete med att öka biologisk mångfald via projekteringsanvisningar. Exempelvis som i kv. Långmora i stadsdelen Brynäs, där mer växtlighet och insekshotell placerats ut i bostadsområdet som gynnar pollinerare.
- I Södra Hemlingby byggs ett växthus för de som är odlingsintresserade. Utökad odlingsmöjligheterna för fler hyresgäster, bland annat i Andersberg och Bergby.
- Påbörjat arbete med att utveckla en trädpolicy för Gävlefastigheter.
- Utplantering av 17 000 dalälvsöringsyngel i Gavleån. Syftet med utsättningen är att bidra till och upprätthålla ett levande fiskevatten samt att gynna det naturliga beståndet i nedre Gavleån.

Fler värdefulla rekreationsområden

- Fritid har samverkat med skolor som byggt fågelholkar som sedan satts upp i Hemlingby friluftsområde. Ett arbete med att öka tillgängligheten på öar och naturhamnar har gjorts under året.
- Vid Hålöns naturhamn har bojar placerats ut, vid Värö naturhamn har landsstigningsdäck färdigställt och vid Gållsgrund naturhamn har ett till dess byggts.
- I Hemlingby friluftsområde har fyra boulebanor med tillhörande poängtavlor gjorts i ordning. Banorna är kostnadsfria och öppna för allmänheten.
- Vid Gävle kommuns offentliga badplatser har nya informationsskyltar satts upp för att tillgängliggöra information till besökare om de olika besöksmålen.

5.2 God status i alla vattenförekomster.

Målanalys

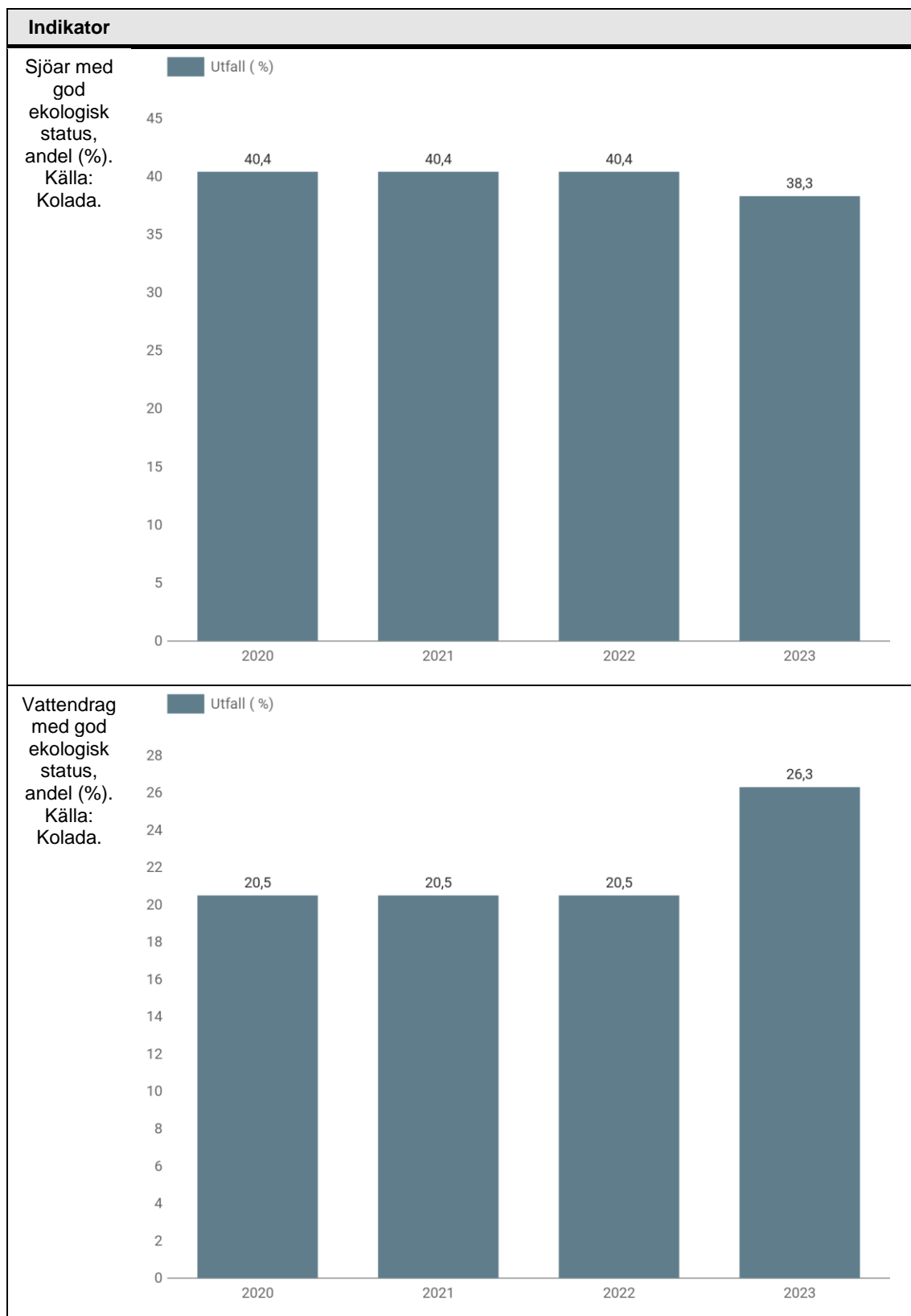
Målet bedöms som rött	→	År 2022 bedömdes målet som rött.
-----------------------	---	----------------------------------

Indikatorerna för god kemisk och ekologisk status i både sjöar och vattendrag visar att uppsatta målvärden ej uppnås i majoriteten av kommunens vattenförekomster.

Behovet av underlag såsom recipientanalyser och bedömningar per recipient, belastningsberäkningar samt vattendragskarteringar har lyfts inom kommunkoncernen eftersom detta försvårar framtagandet av effektiva åtgärder för rening. En annan utmaning som lyfts är bristen på rening vid dagvattenutlopp inom den befintliga staden. Resurser som aktivt arbetar med vattenkvalitetsfrågor efterfrågas både hos VA-huvudman och inom kommunen. Att driva arbetet med förbättrad vattenkvalitet i projektform beskrivs som en möjlig väg framåt. En tjänst som Vattenstrateg med uppdrag att samordna och driva på arbetet är utlyst och på väg att tillsättas.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Gävle Gästhamn hissade Blå Flagg för fjärde året i rad. En anläggning som har Blå Flagg visar för sina gäster och sin omgivning att de uppfyller högt ställda krav när det gäller vattenkvalitet, miljö, säkerhet och service.
- Gavlegårdarna har anlagt växtbäddar för att fördröja och rena dagvatten.

5.3 Robust vattenförsörjning.

Målanalys

Målet bedöms som gult	→	År 2022 bedömdes målet som gult.
-----------------------	---	----------------------------------

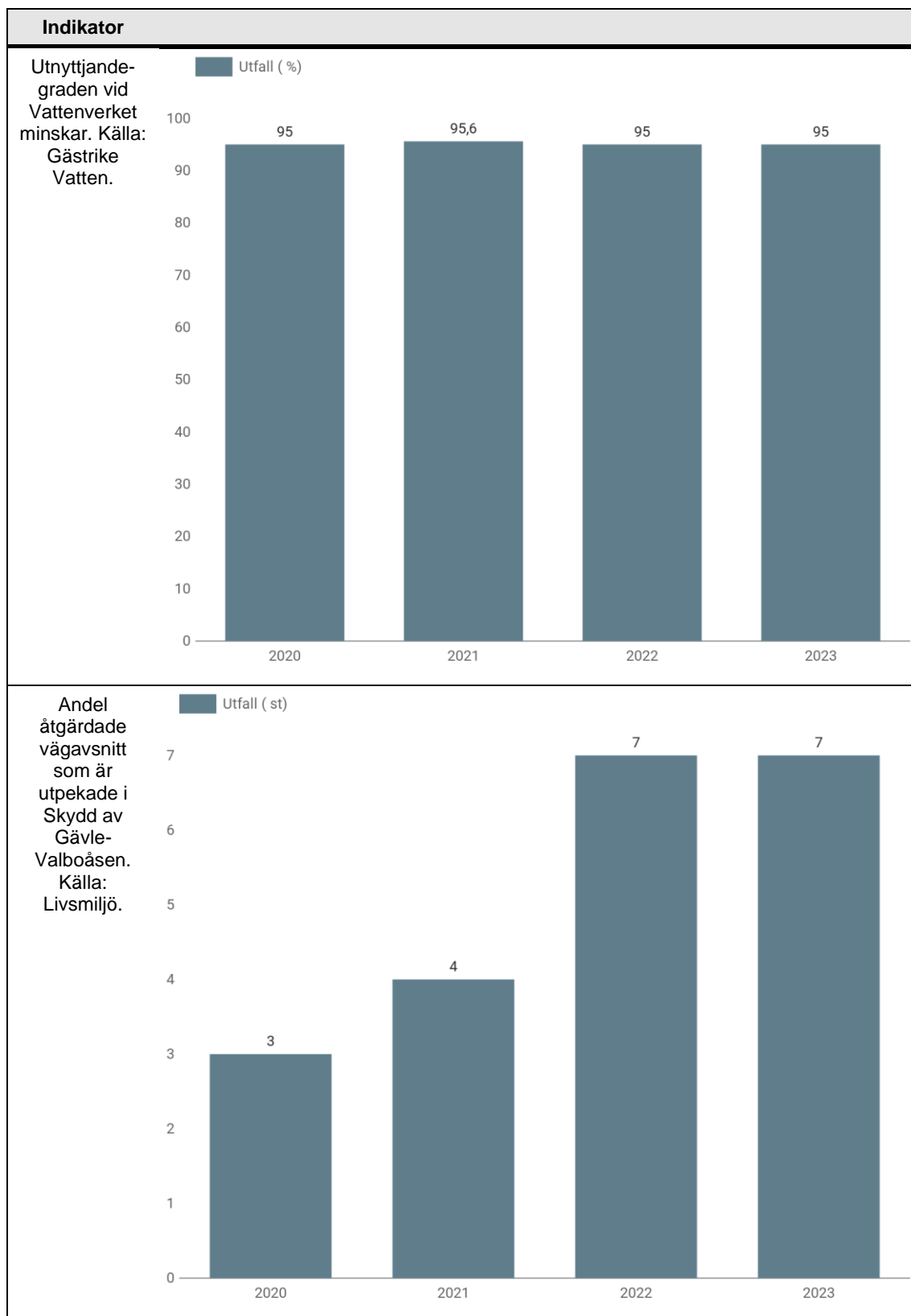
För att uppnå en robust vattenförsörjning har ett omfattande åtgärdsarbete för att utöka mängden tillgängligt vatten i Gävle kommun påbörjats sedan tidigare.

Indikatorn för Utnyttjandegrad vid vattenverket påvisar att nyttjandegraden har varit hög men stabil trots en ökande befolkning, vilket bedöms bero på att åtgärder för att minska läckage, låsta brandposter och datumstyrning för bevattning har gett viss effekt.

Indikatorn Åtgärdade vägavsnitt i skyddsområde för Gävle-Valboåsen visar att 7 av 9 prioriterade vägsträckor är åtgärdade för att bättre skydda grundvattentäkten från föroreningar. Dock åtgärdades ingen av de kvarvarande vägsträckorna under 2023, och var inte heller planerade för. Med det som underlag bedöms målet som gult.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Ett samarbete mellan Gästrike räddningstjänst, Gästrike vatten och Gävle kommun har startats upp för att möjliggöra miljösäkra räddningsinsatser på vattentäkten.
- Gävle Energi arbetar aktivt med läckagesökning vilket leder till minskad spädmatning på fjärrvärmenätet. Under 2023 var vattenförlusten den lägsta på över tio år.
- En ny råvattenledning är under uppbyggnad.
- Vattentankar för att tillvarata regnvatten till bevattning har anlagts av Gavlegårdarna, och fler är under projektering. Bolaget vattnar även allmänna grönytor och rabatter med vatten från Gavleån för att minska förbrukningen av rent dricksvatten.
- Åtgärder för att minska vattenförbrukning och "kranmärkning" av förskolor har genomförts.

5.4 Gävle kommun arbetar aktivt med att minska påverkan från förorenade områden.

Målanalys

Målet bedöms som rött	→	År 2022 bedömdes målet som rött.
-----------------------	---	----------------------------------

Indikatorn följer utvecklingen över hur många förorenade områden som klassas som riskklass 1 och 2 inom Gävle kommun. Det betyder att 6 ytterligare områden har påträffats och behöver åtgärdas.

Det pågår åtgärder kontinuerligt för att åtgärda förorenade områden, ofta i exploateringsprojekt i stadsnära miljö. Att inte objekt i riskklass 1 eller 2 har åtgärdats innebär ofta att det är föroreningar som är okända (ej ännu riskklassade områden) som åtgärdas eller att det är delåtgärder som vidtagits i riskklass 1 och 2 områden. Det innebär då att riskklassen kvarstår tills hela området har åtgärdats. Gävle kommun arbetar idag främst med förorenade områden utifrån lagkrav och därför kan arbetet inte bedömas vara ett aktivt arbete som det står i målformuleringen. Huvudorsakerna till detta bedöms vara att det saknas resurser, tydlighet i ansvarsfrågan samt prioritering. Det behöver ses över för att målet ska kunna utvecklas i en positiv riktning. Därför bedöms målet som rött.

Gävle kommun har inte tillräckligt med resurser att arbeta så mycket som man behöver för att kunna minska antalet förorenade områden, främst områden i riskklass 1 och 2, i den takt som är önskvärt. Detta beror på att man får arbeta övervägande med inkommande anmälningsärenden. Det som behövs för att åtgärda förorenade områden omfattar bland annat identifiering, inventering, ansvarsutredning, undersökning, och åtgärd.

Kommuner som har ett framgångsrikt arbete med förorenade områden har vanligtvis en aktiv tillsyn och arbetar även aktivt inom exploateringsområden. Det arbetet behöver förstärkas i Gävle kommun. Det är viktigt att se över hur Gävle kommuns reglemente och delegationsordningar idag hanterar förorenade områden. En fråga som även har lyfts är att det är viktigt att kommunen vid markinköp säkerställer att den mark som förvärvas inte är förorenad.

Andra frågor som kommunen behöver arbetas med inom förorenade områden är till exempel PFAS. Det finns bland annat behov av en handlingsplan för områden som kan vara förorenade av PFAS. Ett annat exempel är kemptvättar som kan vara potentiellt förorenade.

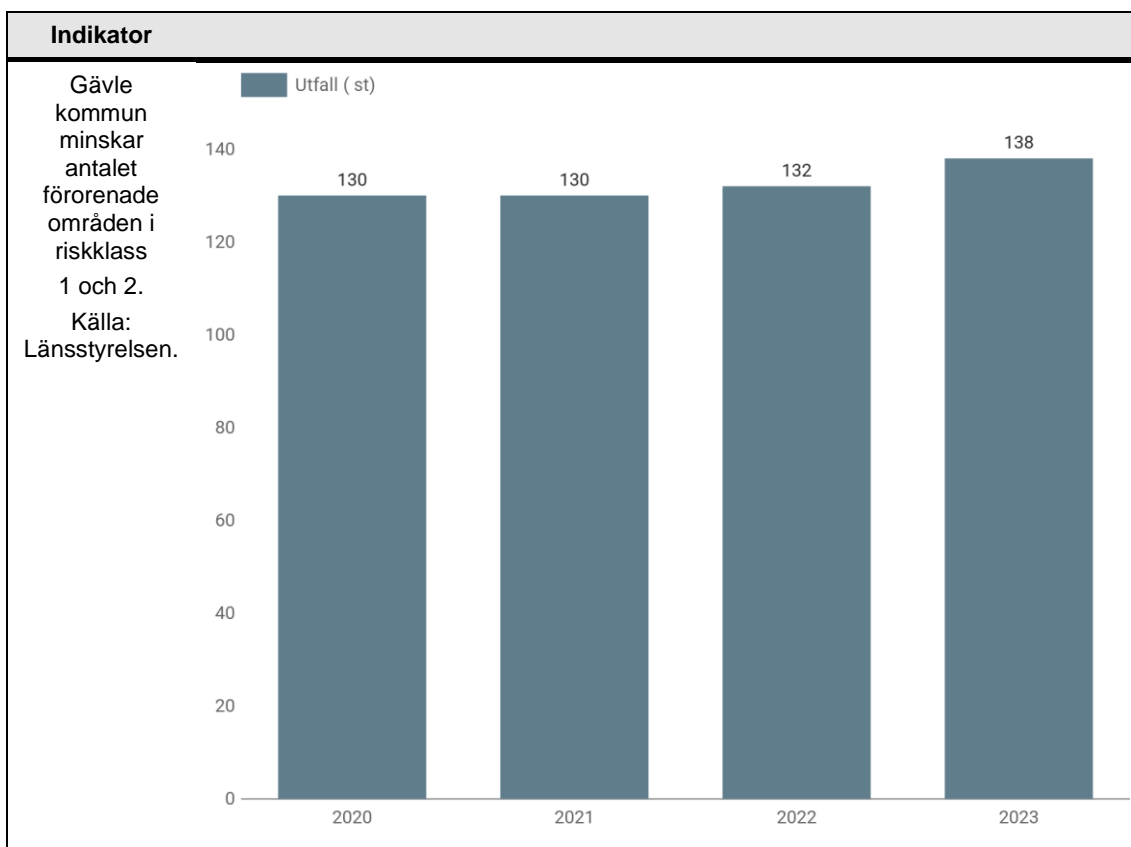
Möjligheter finns att söka medel hos Naturvårdsverket för att åtgärda de förorenade områden inom kommunen som är prioriterade regionalt. Gävle kommun har skickat in en ansökan om externa medel under 2023 för sanering av mark i Norrsundets hamn.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Ansökan om externa medel för sanering av mark i Norrsundets hamn har påbörjats.
- När Gävle Parkeringsservice bygger nytt hanteras alla schaktmassor enligt lagkrav och uppföljning av att lagkrav efterlevs görs kontinuerligt i byggprojekten.
- I samband med schaktarbeten där föroreningar finns, avlägsnas dessa massor och ersätts med rena hos Gävle Energi. Under 2023 har Gävle Energi på försök, lämnat massor till en entreprenör som bearbetat dem för att man sedan ska kunna köpa tillbaka

återvinna massor i stället för att köpa jungfruligt material.

- Gästrike återvinnare har kompletterande sluttäckning av askdeponi i Forsbacka som ska minska påverkan från deponin på längre sikt.

5.5 Gävle kommun är anpassad till det förändrade klimatet och har minimerat risker för miljö och hälsa.

Målanalys

Målet bedöms som gult	↗	År 2022 bedömdes målet som rött.
-----------------------	---	----------------------------------

Relativt få fysiska klimatanpassningsåtgärder har ännu implementerats, men ett strategiskt klimatanpassningsarbete som täcker hela kommunkoncernen är uppstartat. Därför bedöms målet som gult i år.

Gävle kommun har drabbats hårt av extremväderhändelser, inte minst översvämningar till följd av skyfallet 2021 och ovädret Hans 2023, vilket har lett till stora ekonomiska konsekvenser. Efter skyfallet 2021 har kommunen via Gävle Vatten AB mottagit ersättningsanspråk på 1,5 miljarder kronor från ett tiotal försäkringsbolag. Prognosen som levererades till Kommunstyrelsen i februari 2024 indikerar att kommunen kan bli ersättningskyldig för skador på ca 400 miljoner kronor då regressförfarandet är klart. Översvämningarna har också skadat infrastruktur och påverkat

verksamheter inom bland annat Utbildning Gävle och Vårld Gävle. Dessa extremvderhändelser har visat att kommunen är sårbar för effekter av klimatförändringar såsom kraftiga regn, höga flöden i vattendrag, höga temperaturer, ras- och skred, snösmockor och torra.

Ännu har relativt få fysiska klimatanpassningsåtgärder som kan minska sårbarheten för negativa effekter av klimatförändringar implementerats i Gävle. Det finns utmaningar med klimatanpassningsarbetet, till exempel att det fortsätter byggas på mark som är problematiskt utifrån ett översvämningssperspektiv, att tekniska utredningar och riskkarteringar har saknats, att klimatanpassningsfrågan har upplevts som abstrakt och svårbegriplig ute i verksamheterna samt att det har saknats konkreta mål och indikatorer. Därför togs under 2023 beslutet att starta ett projekt som ska etablera ett strategiskt klimatanpassningsarbete inom hela Gävle kommunkoncern för att tydliggöra ansvar, behov och åtgärder för att minska risker över tid. Projektet ska leverera riskkarteringar för översvämningar och höga temperaturer, klimatanpassningsstrategi, handlingsplan, kommunikationsplan samt en rad konkreta åtgärder med ett fokus på att minska översvämningssrisker.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Under 2023 har en klimatanpassningsstrategi anställt som leder och koordinerar koncernens klimatanpassningsarbete. I arbetet involveras samtliga sektorer, bolag och förbund.
- Skyfallskarteringar av tätorter i kommunen och vattendragsskartering av Hemlingbybäcken har levererats.
- Utredningar har startats kring anläggande av fördröjningsåtgärder längs Hemlingbybäcken, stabiliseringsåtgärder längs Gavleån och inköp av skyddsmateriel som kan användas vid extremvderhändelser.
- Gävle Vatten AB har gjort förbättringar av ledningsnätet för att bl.a. separera dag- och spillvattenledning och att öka kapaciteten.
- Gävle Energi tar hänsyn till klimatförändringar när de planerar sin infrastruktur, till exempel placering av nya nätstationer och utformning av nya ytor inom verksamheten.
- Gavlefastigheter har genomfört en första klimat- och sårbarhetsanalys inför ett projekt enligt nya krav i certifieringsstandarden Miljöbyggnad.
- Gavlefastigheter har sett över fastighetsbeståndet utifrån klimatriskerna översvämning från skyfall och värmebäst, planerat träd för skugga på några fastigheter, arbetat fram riktlinjer för dagvattenhantering samt utvecklar nu en trädpolicy.
- Gavlegårdarna har anlagt växtbäddar för att fördröja och infiltrera regnvatten.
- Vårld Gävle har upprättat kontinuitetsplaner och lokal instruktion för extremvder.
- Utbildning Gävle har genomfört kunskaphöjande insatser, exempelvis utbildningar för grundläggande brandskydd och kompetensutveckling kring klimatanpassning.

6 Målområde Ren och giftfri vardag

Målområdet Ren och giftfri vardag omfattar kretslopp, matens miljöpåverkan, kemikalier, ren luft och buller samt medvetandegörandet av en mer hållbar livsstil.

Flertalet av målen under Ren och giftfri vardag har god framdrift och vissa har redan bedömts gröna, bland annat målet för Grön Flagg och Minskad nedskräpning. De målen har även bidragit till att Gävle kommun för fjärde året i rad utsetts som Sveriges bästa Håll Sverige rent-kommun.

Uppföljningen av Gävle kommuns Kretsloppsplan, som antogs 2021, är från och med i år integrerad i Gävle kommuns miljöbokslut. Kretsloppsplanen är en handlingsplan med åtgärder som främst bidrar till målen under målområdet Ren och giftfri vardag. Uppföljningen av Kretsloppsplanen visar att ett flertal åtgärder som genomförts, eller är på väg att genomföras, bidrar till att mål som minskat totalt avfall, sortering av förpackningar, matsvinn, och miljö- och hälsofarliga ämnen, bedöms som gula. Åtgärderna i Kretsloppsplanen är beskrivna separat under respektive mål.

Målet Klimatsmart och hållbar mat bedöms gult för alla fem mätbara mål för ekologiskt, när-och svenskproducerat, kött och minskat matsvinn, går i rätt riktning. Andelen matsvinn har till exempel minskat från 66 gram/portion år 2022 till 49 gram/portion, där Valfärd Gävle stod för den största minskningen.

Mål som minskad körsträcka, ren luft och minskat buller är fortsatt röda. Den bedömningen hänger ihop med mål och även målanalyser under målområdet Klimatneutral kommun. Mål för ökad livsmedelsproduktion och ökad jordbruksareal bedöms också som fortsatt rött. Ett mer samlat grepp hur frågan om ökad livsmedelsproduktion ska drivas inom Gävle kommun behövs för att bidra till att målen uppfylls.

6.1 Alla invånare ska ha handlingskompetens för en hållbar samhällsutveckling år 2030.

Målanalys

Målet bedöms som gult	→	År 2022 bedömdes målet som gult.
-----------------------	---	----------------------------------

Bedömningen grundar sig på indikatorn för den årliga medborgarundersökningen, som visar att medborgarnas inställning till frågan "Kommunens information om vad som kan göras för att minska din miljö- och klimatpåverkan", har blivit mer positiv. Det som även bidrar till bedömningen är kampanjen Hållbar vardag i Gävle som vänder sig till invånare i Gävle kommun, att fler kommunikationsinsatser har genomförts riktade till invånare, exempelvis har www.gavle.se utvecklats och ger mer information och stöd som beskriver Gävle kommuns miljöarbete. Även mer tips som underlättar att vara mer miljömässigt hållbar läggs ut på sociala medier och på Stadstavlorna.

Indikatorn för Ökad handlingskompetens visar resultatet av en ny omarbetad enkät som togs fram 2023 till alla elever i årskurs 5, 9 och årskurs 2 på gymnasiet. Nu ingår även frågor kring social hållbarhet och val för elevens egen framtid. Eftersom indikatorn är baserad på en omarbetad enkät går den inte att jämföra med den tidigare indikatorn, och går inte heller att använda i år som underlag för bedömning.

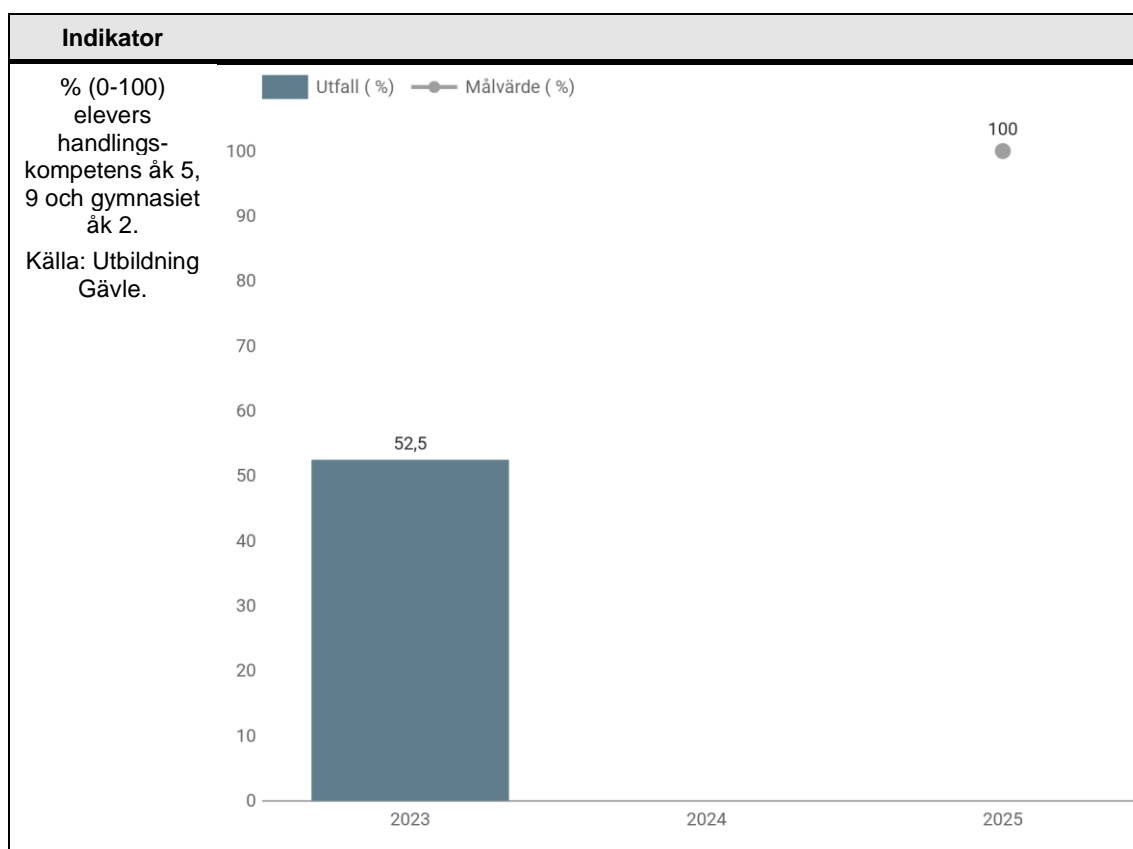
Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

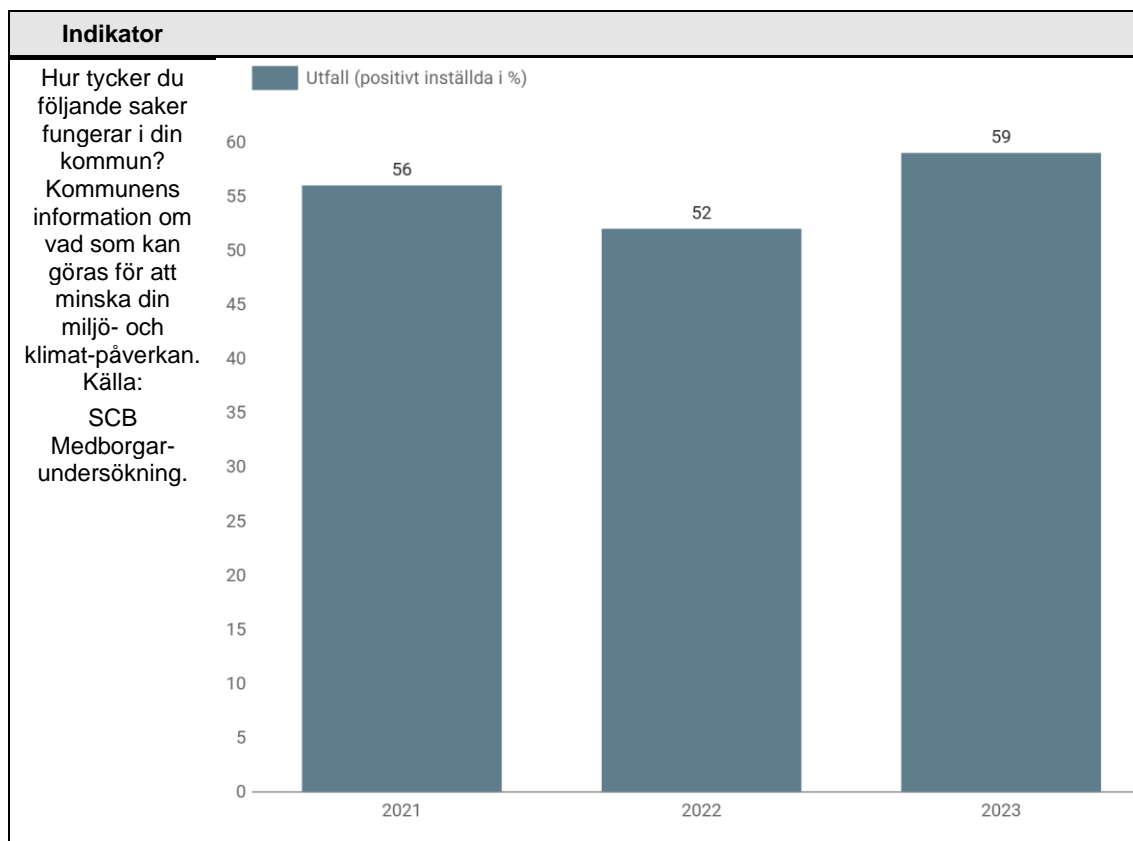
- Kommunikationsplan för det Miljöstrategiska programmet har tagits fram, som innehåller kommunikationsinsatser som till exempel att utveckla www.gavle.se/miljo, börjat lägga ut "stories" och korta tips på kommunens sociala medier som riktar sig till invånare.
- Hållbar vardag i Gävle. 32 hushåll deltar under perioden maj 2023 till april 2024 med totalt 106 deltagande personer (55 vuxna och 51 barn), som syftar till att lära sig mer om hur de kan leva ett gott liv inom planetens gränser.
- Gavlefastigheter har tagit fram koncept för hur visualiseringskärmar som installeras på förskolor och skolor ska se ut. Skärmarna visar energi- och vattenanvändning samt om det finns solcellsproduktion och kan användas av verksamheterna i undervisning och i samtal om energi- och vattenanvändning.
- Gävle Energi erbjuder praktikplatser, tekniksprånget (två ungdomar/år) samt deltar på utbildningsmässor.
- Gästrike återvinnare har genomfört 103 besök i skolor, andra grupper och guidningar på återvinningscentralerna samt 13 guidningar på Gästrike Ekogas.
- Agenda 2030-utbildningar har påbörjats för Gävle kommuns medarbetare.

Åtgärd i Kretsloppsplanen - Hållbara event

- Invigning av Gävlebocken. Gävlebocken har en egen hållbarhetspolicy. År 2023 var det fokus på social hållbarhet. [Gävlebockens invigning - ett hållbart evenemang | Visit Gävle \(visitgavle.se\)](http://Gävlebockens%20invigning%20-%20ett%20hållbart%20evenemang%20|%20Visit%20Gävle%20(visitgavle.se)). KF Heroes, en förening för personer med funktionsnedsättning invigde. Det byggdes en större ramp vid scenen för att öka tillgängligheten för personer med olika funktionsvariationer. För att hålla eventet rent och snyggt fanns kärll för sortering på plats.

- Hållbarhetsmässan på Stadsbiblioteket den 21 oktober, som var ett arrangemang av Gävle kommun, Konsument Gästrikland och Folkuniversitetet, med stöd från Matakuten, Erikshjälpen, Röda Korset och Hela människan.
- Gävle kommun har under år 2023 påbörjat arbetet med att göra fler av kommunens utåtriktade event mer hållbara.
- Regionalt webinarium om "Hur göra hållbara evenemang" för kommuner och aktörer som arbetar med evenemang av olika slag.
- Gästrikre återvinnare har medverkat vid sex olika evenemang i syfte att utbilda och skapa engagemang och handlingskompetens.

6.2 Alla kommunala skolor och förskolor ska ha uppnått certifieringen Grön Flagg och/eller utmärkelsen Skola för hållbar utveckling senast år 2025.

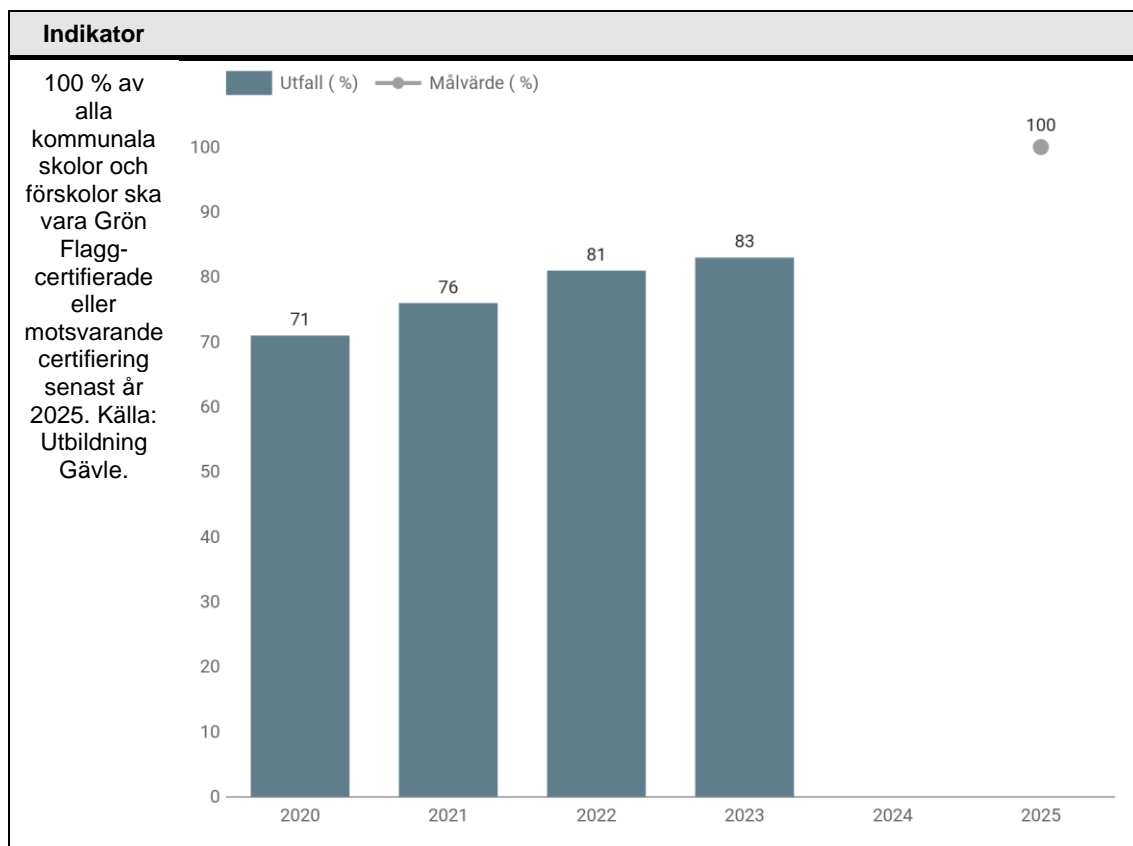
Målanalys

Målet bedöms som grönt	→	År 2022 bedömdes målet som grönt.
------------------------	---	-----------------------------------

Andelen certifierade förskolor och skolor fortsätter att öka, från 81 % år 2022 till 83 % år 2023. Ytterligare 10 % har påbörjat ett arbete mot antingen Grön Flagg eller Skola för hållbar utveckling. Trots de förutsättningar som skolor och förskolor haft under 2023, med avseende på besparingar och minskad bemanning, så har arbetet med Grön Flagg och utmärkelsen Skola för hållbar utveckling fortsatt.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Solängsskolan har hissat Grön Flagg under året.
- Lilla Sätterskolan och Stora Sätterskolan har påbörjat att arbeta med Skola för hållbar utveckling.

6.3 Hållbar och klimatsmart mat.

Målanalys

Målet bedöms som gult	→	År 2022 bedömdes målet som gult.
-----------------------	---	----------------------------------

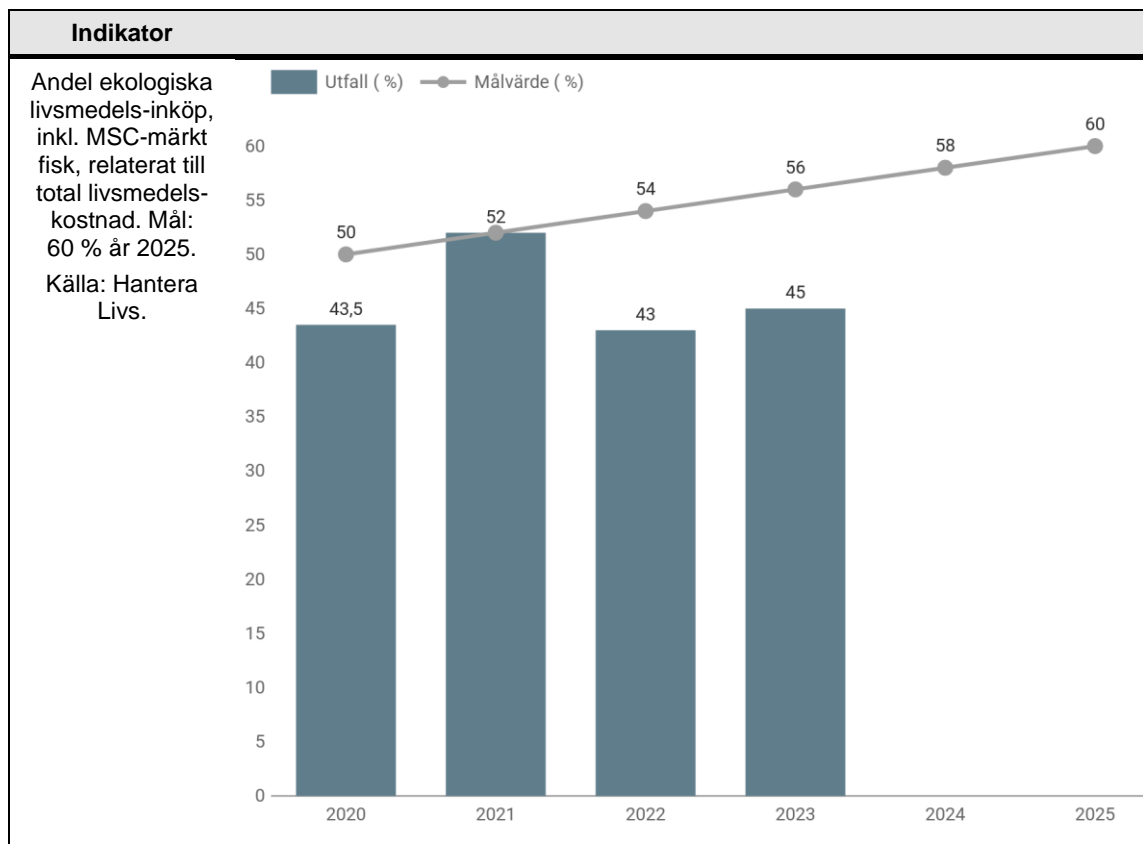
Anledningen till att målet Klimatsmart och hållbar mat bedöms som gult är för att alla fem mätbara undermål går i rätt riktning.

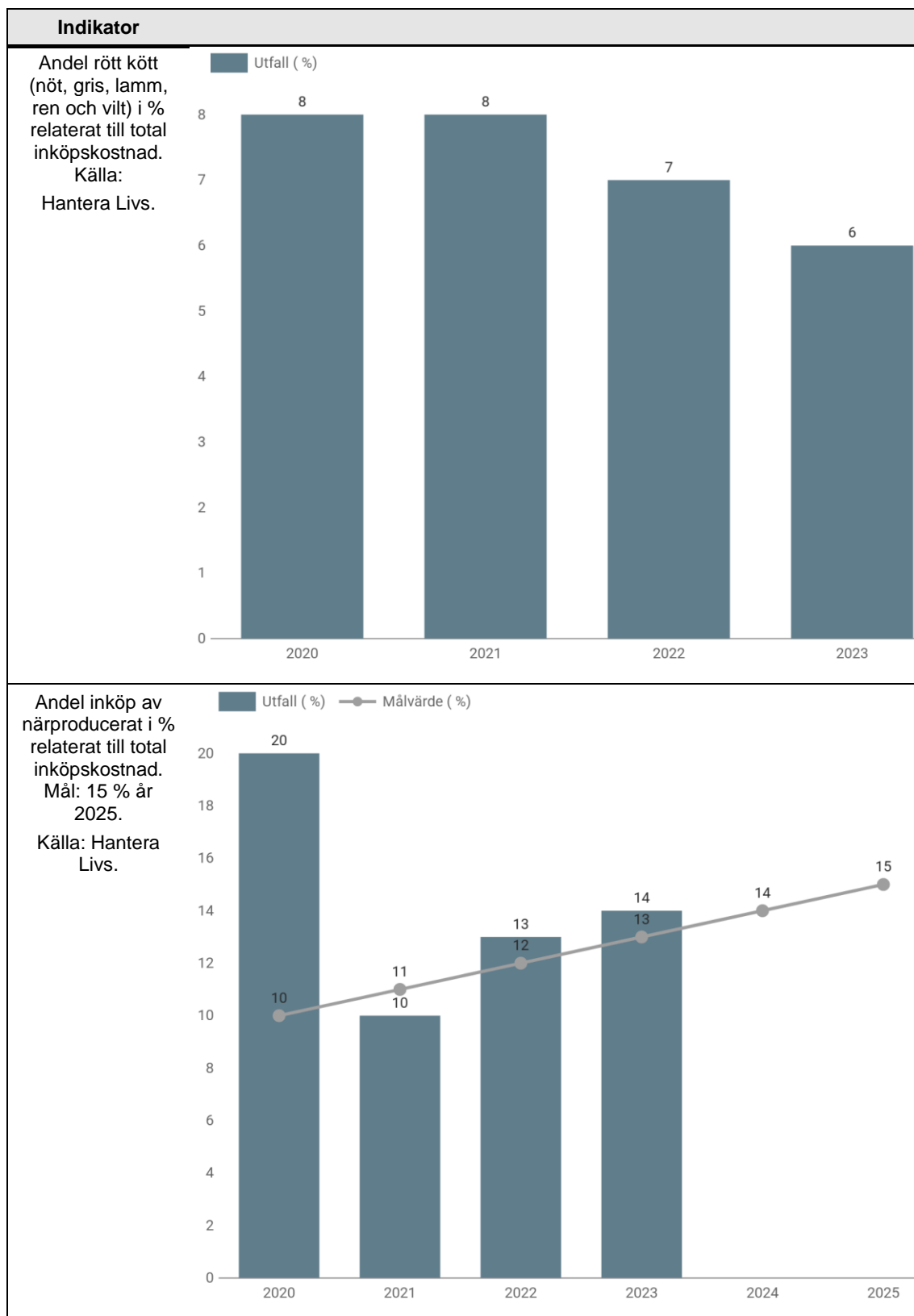
Andelen ekologisk mat har totalt ökat med 2 % till totalt 45 %. Vi kan se att det är en högre andel ekologisk mat inom Gävle kommun, jämfört med våra entreprenörer, eftersom Gävle kommun ligger på 50,3 % och entreprenörerna 41,7 %. Andelen närproducerad mat har ökat från 13 % till 14 % och andelen kött har minskat från 7 % till 6 %. Andelen svenskproducerad ligger stadigt på 54 %. Andelen matsvinn har minskat från 66 gram/portion år 2022 till 49 gram/portion, där Välfärd Gävle stod för den största minskningen.

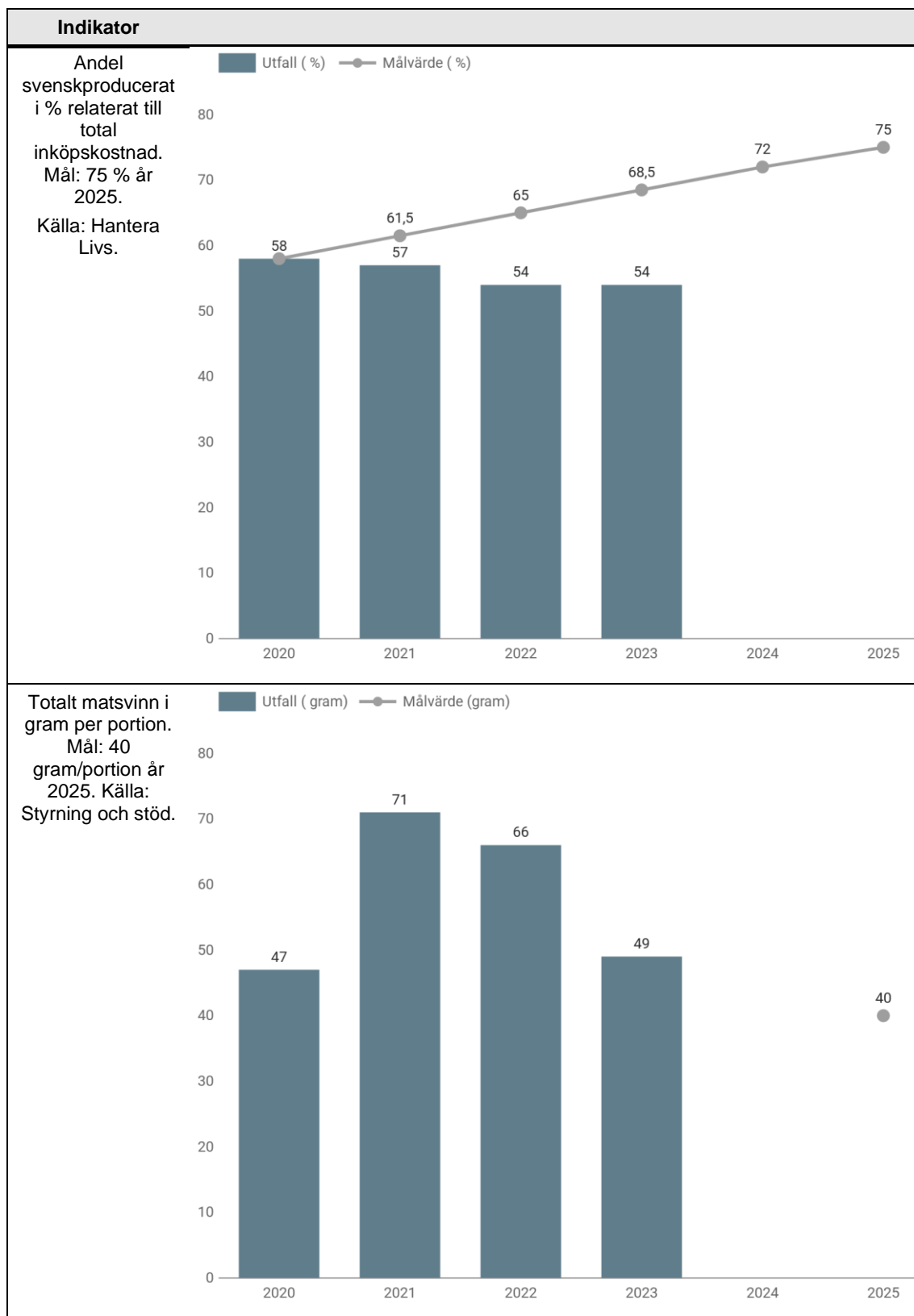
För att målet Hållbar och klimatsmart mat ska bli grönt behövs insatser, dock anses inte extra medel vara avgörande. Genom att använda de befintliga kostavtalen som Gävle kommunen har, ökar möjligheten att nå målen. Därtill krävs kontinuerliga kunskapshöjande insatser och utbildningar. De handlar exempelvis om kostavtalen, hur e-handelssystemet fungerar, men även hur man lagar mat efter säsong och minskar matsvinnet.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Ny upphandling har påbörjats för nya måltidsavtal som kommer att gälla från april 2025 för äldreomsorgen och juli 2025 på skola och förskola, där det ställs krav som bidrar till Hållbar och klimatsmart mat.
- Nya krav i måltidsupphandling som anger att mjölken ska produceras inom regionen.
- Nytt avtal har tecknats för Hemlingborg med avtalsstart första augusti 2023 med en kravställning som bidrar till Hållbar och klimatsmart mat.
- Kontinuerligt arbete tillsammans med matleverantörer för att förbättra menyer samt att se till att maten är tilltalande gällande smak, utseende, textur och variation.
- Matrådsmöten där kostombud och ibland matgästerna själva medverkar tillsammans med matleverantör, nutritionsansvarig dietist och controller för kostavtalen.
- Den årliga matsvinnsmätningen vecka 42. Drygt 83 000 portioner inom vård och omsorg, förskola och skola vägdes. Resultatet visade ett genomsnitt på 49 gram per portion, vilket betyder att vi på god väg att nå målet år 2025 (40 gram per portion).
- Ett inspirationswebbinarium för minskat matsvinn har genomförts. 70 personer från Gävle kommun och våra entreprenörer deltog.
- Gävle Energi och Gästrike återvinnare ger fortsatt stöd till Matakuten. Under 2023 samlades 220 ton mat in som annars skulle blivit avfall. Alla anställda inom Gävle Energi även erbjudits möjligheten att arbeta en dag som volontärer i verksamheten.
- I Hemlingbystugan har arbetet fortsatt med att minska matsvinnet. De anpassar menyer utifrån billigare inköp och tillgängliga råvaror på marknaden.

6.4 Värdet av den samlade livsmedelsproduktionen (kr) inom Gävle kommun som geografiskt område har ökat med 50 % från år 2020 till år 2030.

Målanalys

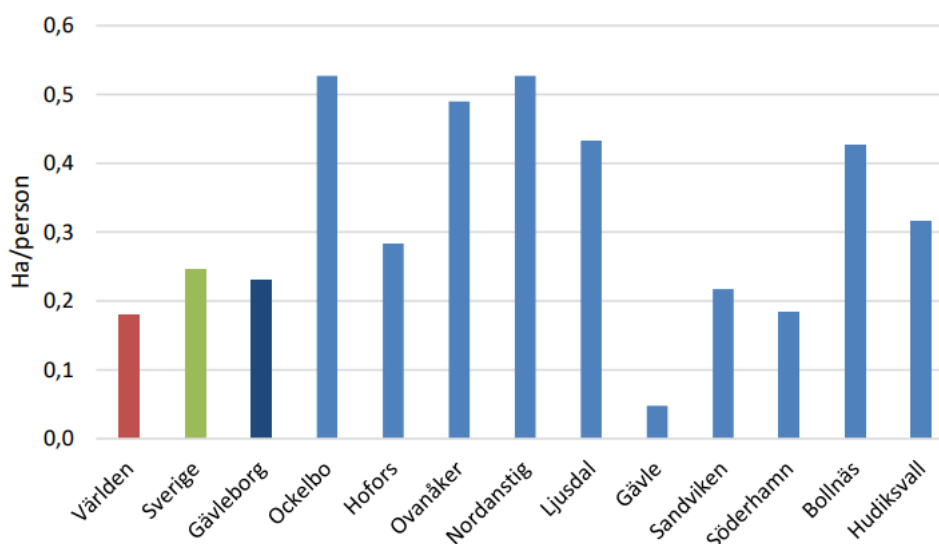
Målet bedöms som rött	→	År 2022 bedömdes målet som rött.
-----------------------	---	----------------------------------

Ett mer samlat grepp och större tydlighet hur frågan ska drivas inom Gävle kommun kan medverka till att målet uppnås.

Den indikator som ska visa målets utveckling är svår att följa upp. Indikatorn bygger på regional statistik från Gävleborgs län. Eftersom indikatorn går inte längre att följa på kommunnivå, har den tagits bort. Syftet med detta mål är att öka den lokala livsmedelsproduktionen och därför har den tidigare indikatorn ersatts av statistik från rapporten Livsmedelsproduktion i Gävleborgs län. www.livsmedelsstrategigavleborg.se

Rapporten genomfördes första gången år 2019 och har följts upp 2021. Den planeras även att följas upp 2024. Rapporten visar bland annat statistik på kommunnivå för areal av åkermark i förhållande till invånare. Figuren nedan visar att förutsättningarna för självförsörjning på kommunal nivå skiljer sig från kommun till kommun. Här har Gävle kommun en utmaning, eftersom det är ett högt invånarantal i förhållande till andelen åkermark. Det bor över 100 000 personer i kommunen, och åkermarken beräknas vara cirka 5 000 hektar. Rapporten visar även att Gävle kommun är en av de kommuner som har lägst självförsörjningsgrad generellt, till exempel för mjölk, nötkött, lammkött, griskött och spannmål.

Figur 20. Areal åker per person på kommunnivå i Gävleborgs län

I Gävle kommunplan för 2023 fanns ett uppdrag att ta fram en färdplan tillsammans med Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och livsmedelsproducenter. Färdplanen skulle visa på hur Gävle kommun kan nå en mer lokal matproduktion. Uppdraget om att ta fram en färdplan för livsmedelsförsörjning har ännu ej påbörjats. Därför bedöms målet som rött.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Måltidsupphandlingar med kravställning om närodlat och svenskproducerat. Till exempel har en ny upphandling påbörjats för nya måltidsavtal som kommer att gälla från april 2025 för äldreomsorgen och juli 2025 för skolor och förskolor. Ett nytt avtal har även tecknats för Hemlingborg. Det ställs också nya krav i måltidsupphandling att mjölken ska produceras inom regionen.
- I kampanjen Hållbar Vardag i Gävle är den så kallade "Biffen" (maten) ett av fem fokusområden. Där ingår att öka intresset för lokalproducerade produkter. I nära samarbete med Matvärden genomfördes under 2023 ett flertal studiebesök hos lokala producenter.
- Gävle Convention Bureau, är ett samarbete mellan Gävles näringsliv och Gävle kommun att hjälpa aktörer att arrangera större evenemang, konferenser och kongresser. De har tagit fram en snabbguide för arrangörer med saker att tänka på under planeringen inför en kongress eller ett evenemang. I guiden ingår ett avsnitt som avser just hållbarhet med ett antal handfasta tips, där bland annat närproducerat finns med som en punkt.

6.5 Bibehållen jordbruksareal i kommunen.

Målanalys

Målet bedöms som rött	→	År 2022 bedömdes målet som rött.
-----------------------	---	----------------------------------

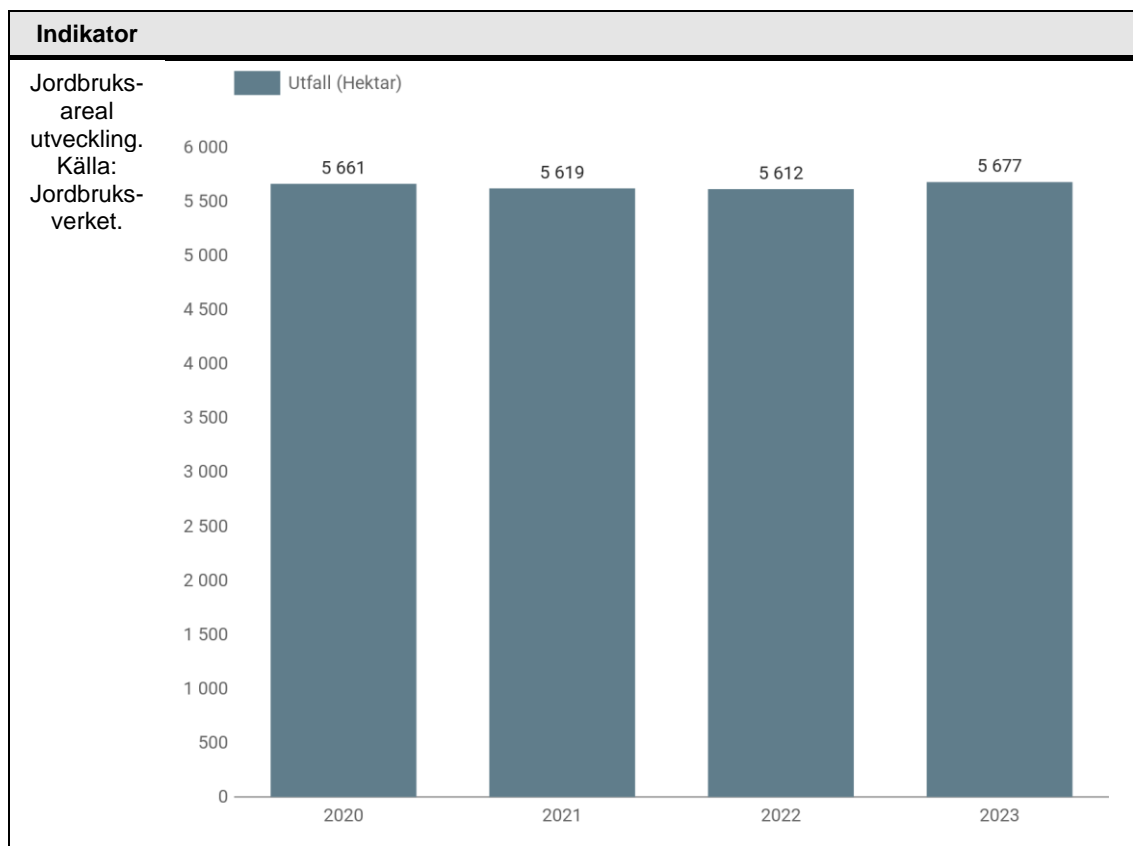
Här följs utvecklingen av jordbruksarealen och då inkluderas både åkerareal och betesmark. Indikatorn visar att det inte sker någon utveckling och därför bedöms målet rött.

Det här målet går hand i hand med målet Värdet av den samlade livsmedelsproduktionen (kr) inom Gävle kommun som geografiskt område har ökat med 50 % från år 2020 till år 2030.

För att uppnå målet kan tydlighet hur frågan ska drivas samt ansvarsfördelning vara vägen framåt.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

Gävle Energi tar hänsyn till jordbruksmark i samband med utbyggnad av solcellsanläggningar.

6.6 Mängden hushållsavfall per invånare i Gävle kommun (matavfall, restavfall, tidningar, förpackningar och grovsopor) ska minska med 20 procent från år 2015 till år 2025.

Målanalys

Målet bedöms som gult	→	År 2022 bedömdes målet som gult.
-----------------------	---	----------------------------------

År 2023 var den totala mängden hushållsavfall 390 kg/person, och målet för 2025 är 360 kg/person. Mängden hushållsavfall har minskat med 13 % sedan 2015. Målet går åt rätt håll, och ett flertal åtgärder genomförs eller är planerade. Därför bedöms målet gult.

Målet avser den totala mängden hushållsavfall, det vill säga matavfall, restavfall, returpapper, förpackningar och grovavfall per person.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

Återanvändning

- Pilotprojekt Återbruksgalleria i Wasahuset i Gävle. Under fyra dagar i januari 2023 genomfördes en Pop-up Återbruksgalleria. Cirka 25 aktörer medverkade och det var cirka 1000 besökare under de fyra dagar som Återbruksgallerian i Wasahuset var öppen.

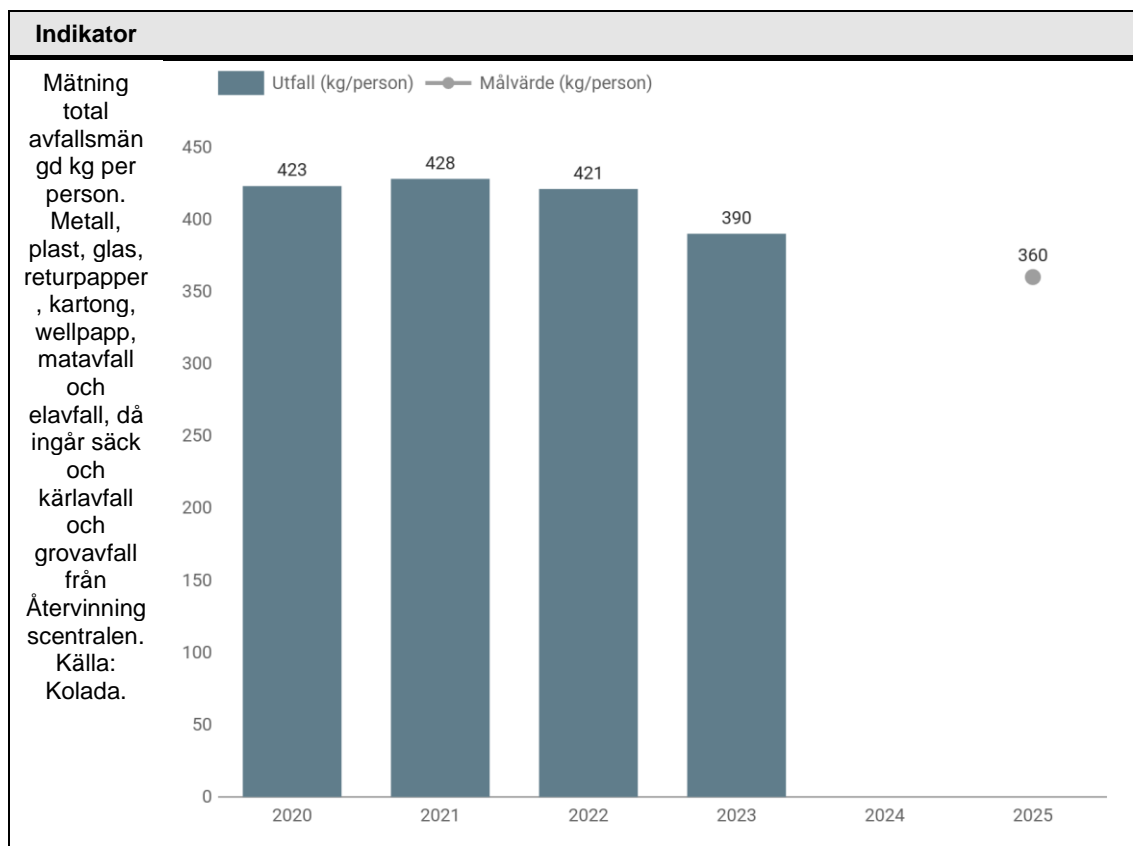
- Kommunens möbelpool har utvecklats genom att ge utökat stöd till Utbildning Gävle. Från starten i maj 2020 till december 2023 har Möbelpoolen sparat in ca 469 ton koldioxidekvivalenter och 22,3 miljoner kr genom att återanvända möbler och inredning, jämfört med att köpa nytt.
- Gävle Parkeringsservice inredde det nya kontoret med möbler från Möbelpoolen.
- Gävle Energi köper, om möjligt, in återbrukade kontorsmöbler och kommer att lägga fokus på att öka den typen av inköp under 2024.
- Gävle Energi demonterar elmätare och återlämnar elektronik, exempelvis mobiltelefoner till vår leverantör för återanvändning och återbruk.
- Sportoteket har under året haft totalt 6469 utlån av fritids- och sportartiklar.
- Gavlegårdarna tvättar och återanvänder det grus som de sandar med.

Åtgärd i Kretsloppsplanen - Insamling av textilier

- Gästrike återvinnare har påbörjat dialoger om insamling av arbetskläder för reparation/återbruk på plats hos verksamheter, men även insamling av textil i samarbete med fastighetsägare.
- Medarbetare som avslutar sin anställning lämnar tillbaka sina kläder som (vid dugligt skick) återanvänds. Kläder som inte anses uttjänta och fått mindre skavanker lagas.
- På utvalda ställen finns kärl för textilinsamling i tvättstugor. Gästrike återvinnare samlar in både hela och trasiga textilier i separata kärl som går till Röda Korset. I vissa återvinningsrum finns textilinsamling ihop med etablerade aktörer.

Åtgärd i Kretsloppsplanen - Återbruk av byggmaterial

Gavlegårdarna påbörjat arbetet med att se över förutsättningarna för en intern återbruksmarknad för att ta hand om, och återbruka wc-stolar, tvättställ, dörrar, tvättmaskiner från rivningar och ombyggnationer. Arbetet beräknas komma igång våren 2024. Flera rivningsprojekt är på gång och återbruksinventeringar kommer att göras.

6.7 Minst 70 procent av matavfall, förpackningar och tidningar från hushåll sorteras ut och återvinns år 2025.

Målanalys

Målet bedöms som gult	→	År 2022 bedömdes målet som gult.
-----------------------	---	----------------------------------

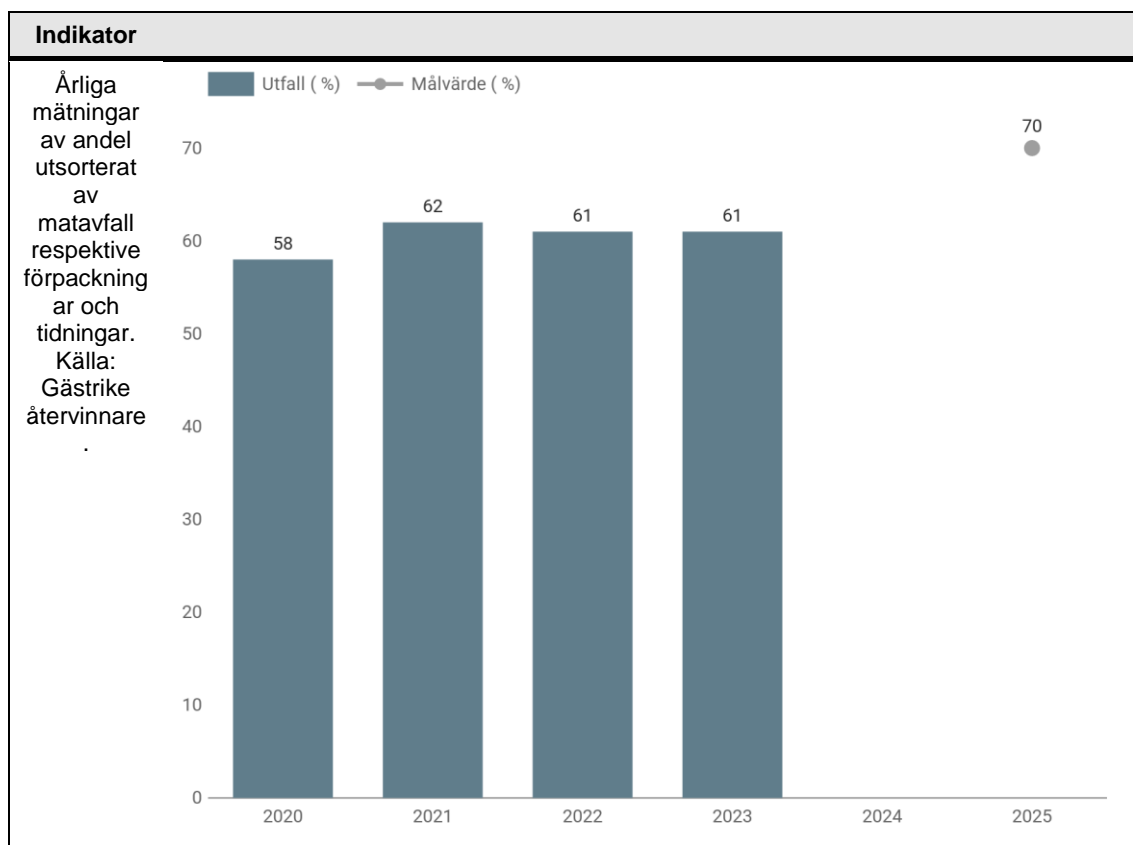
Statistiken för 2023 är inte sammanställt än och bedömningen utgår därför från 2022 års mätning. Den visar att 61 % av avfallet sorteras och målet är att 70 % av avfallet ska sorteras år 2025. Det påbörjade projektet Närsorterat från Gästrike Återvinnare handlar om fastighetsnära insamling. Det har som syfte att så mycket som möjligt av förpackningsmaterialet ska kunna återvinnas till nytt material, och att restavfallet ska minska kraftigt. Eftersom en sådan stor insats planeras bedöms målet som gult.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Gästrike återvinnare har under 2023 har vi inlett projektet "Närsorterat" för att införa hämtning av sorterade förpackningar från alla hushåll i Gävle kommun senast år 2027.
- Samverkan mellan Gavlegårdarna och Gästrike Återvinnare för att sprida goda erfarenheter från Nordostprojektet både internt och till andra fastighetsägare gällande avfallshantering.
- Hållbart Sätra är ett samverkansprojekt med Gavlegårdarna och Gästrike Återvinnare för

bättre utsortering.

- Förbättrade sorteringslösningar hos verksamheter som till exempel minisorteringstunnor som används på förskolor.

6.8 Användningen av plast ska vara hållbar – mängden plast ska minska och den plast som används ska vara biobaserad eller återvunnen, och möjlig att återvinna.

Målanalys

Målet bedöms som gult	→	År 2022 bedömdes målet som gult.
-----------------------	---	----------------------------------

Målet togs fram utifrån förutsättningar att kunna följa upp inköp av utvalda plaster. Det ställs krav på inköp för att endast köpa in plast som är återvunnen, bioplast och svart plast. Dock har det inte varit möjligt att följa upp som planerat.

Det finns en ny lagstiftning för engångsplast och andra engångsprodukter, som på sikt kan bidra till målet. Lagen syftar både till att minska nedskräpningen och resursanvändningen, eftersom engångsprodukter ofta är ett slöseri med resurser. Reglerna berör främst plast, men tanken är att användningen av produkter som bara används en gång ska minska oavsett material.

En förbättring av uppföljningen av de miljökrav och även andra krav som ställs kan bidra till att målet uppfylls.

Ett konkret exempel från kommunens verksamheter

Kontorsplatser har inte längre en egen papperskorg vilket lett till att avfallspåsar av plast har minskats drastiskt. Förutom minskat användande av plast bidrar det även till förbättrad arbetsmiljö för lokalvårdare.

6.9 Nedskräpningen ska minska och upplevelsen av en trygg och ren utemiljö ska öka.

Målanalys

Målet bedöms som grönt	→	År 2022 bedömdes målet som grönt.
------------------------	---	-----------------------------------

Indikatorn antal deltagare i Skräpplockardagarna visar att engagemanget ökar bland både privatpersoner, arbetsplatser och organisationer för att hålla Gävle rent. Det blev deltagarrekor i Gävle med 15 553 deltagare under årets Skräpplockardagar. Vi kan även se att det sker initiativ som bidrar till minskad nedskräpning vid andra tillfällen än under Skräpplockardagarna. Det andra diagrammet under detta mål visar att medborgarnas syn på nedskräpningen i kommunen har en mer positiv inställning än tidigare år. Att aktivt arbeta med Skräpplockardagarna är även en åtgärd i Kretsloppsplanen. Med det som underlag bedöms målet som grönt.

För fjärde året i rad fick även Gävle Utmärkelsen Årets Håll Sverige rent- kommun!

Motiveringen löd:

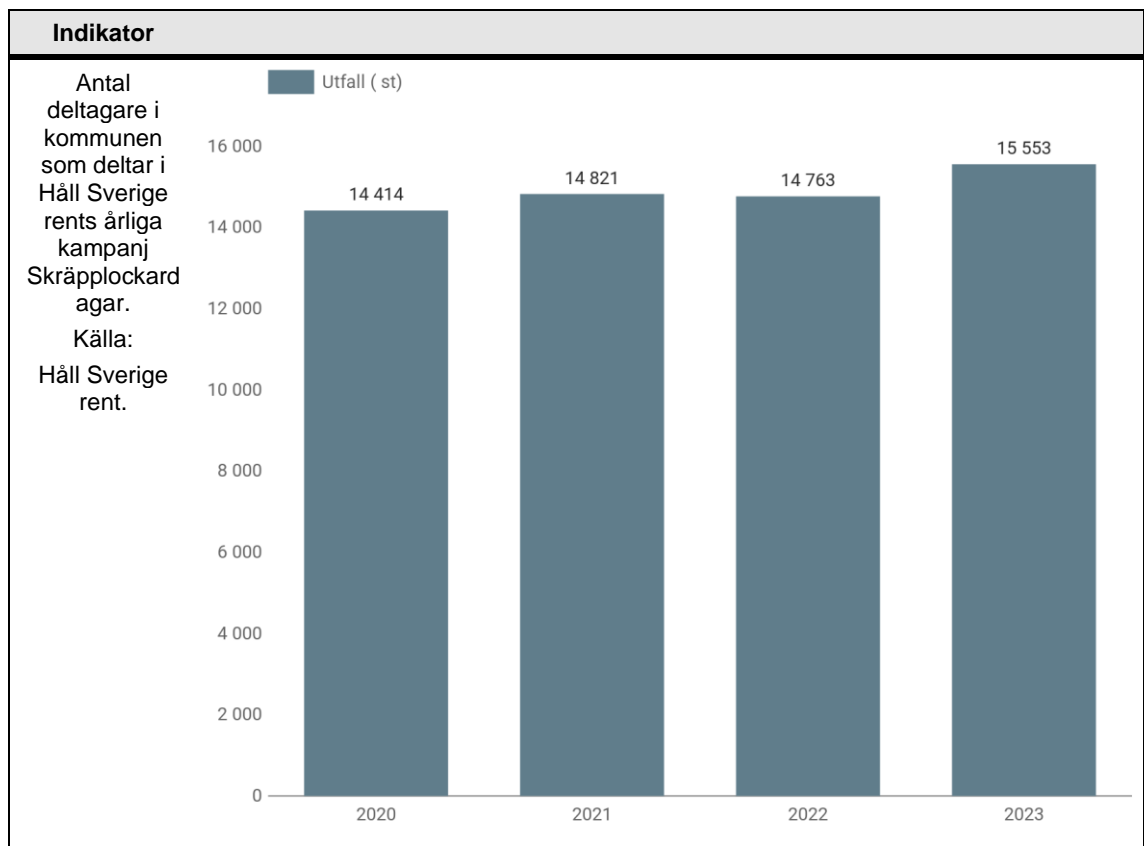
För målmedvetet arbete med att minska och förebygga nedskräpning genom ett brett och innovativt samarbete med bostadsbolag och föreningsliv, kontinuerligt underhåll i kommunens naturhamnar och gästbryggor för ett renare hav och för ännu ett nytt deltagarrekor bland barn och ungdomar i skräpplockardagar.

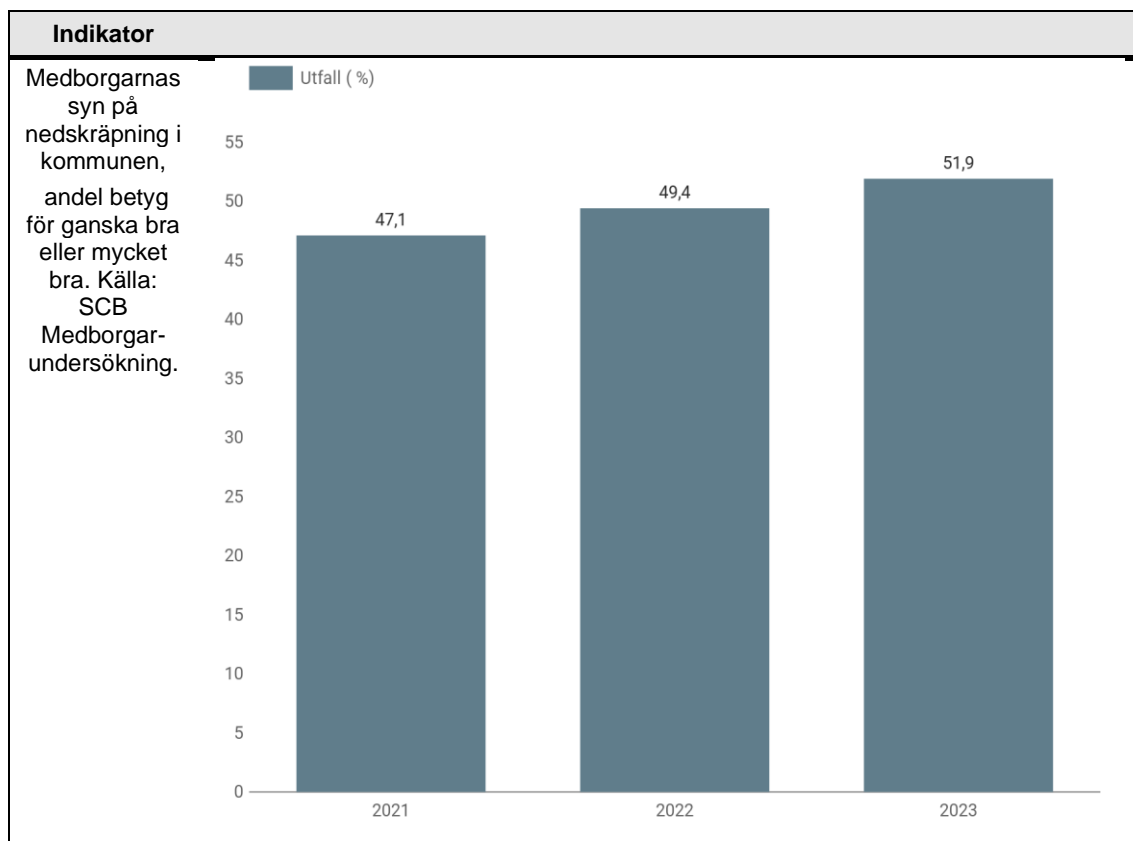
Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Gavlegårdarna har gått med i Håll Sverige Rents Nätverk för skräpfria kvarter och anordnat skräpplockardag för hyresgäster och övriga invånare. De samarbetade med scoutföreningen i Andersberg och Träffpunkten seniorer, Röda Korset Gävle och Hyresgästföreningen.
- Fritid har köpt in mottagningsanordningar för sopsortering vid Valbo sportcentrum.
- Fritids driftpersonal arbetar aktivt med skräpplockning vid kommunens friluft-, idrotts- och badanläggningar.
- Inrapportering av nedskräpningskostnader för Gävle kommun. Från år 2023 ska kommunerna varje år lämna uppgifter till Naturvårdsverket om de kostnader som kommunen haft föregående år för att städa upp avfall som skräpats ned.
- Träffpunkten seniorer har varit ute och plockat skräp som en återkommande aktivitet.
- Personal på bland annat Livsmiljö, Styrning och stöd och Gästrike återvinnare plockade skräp i samband med Skräpplockardagarna.
- Gavlegårdarna hade en utedag hösten 2023 med all personal i stadsdelen Brynäs där

temat var trygghet. Aktiviteter som skräpplockning, cykelrensning mindre reparationer och städning av källare gjordes.

- Gästrike återvinnare deltog på Kusträddardagen med skräpplockning från kajak – så kallat plodding.
- Gävle kommun blev inbjudna till en europeisk konferens i Frankrike för att berätta om kommunens arbete för minskad nedskräpning. Gästrike återvinnare representerade då Gävle kommun.

6.10 Luften ska vara så ren att människors hälsa, samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Målanalys

Målet bedöms som rött	→	År 2022 bedömdes målet som rött.
-----------------------	---	----------------------------------

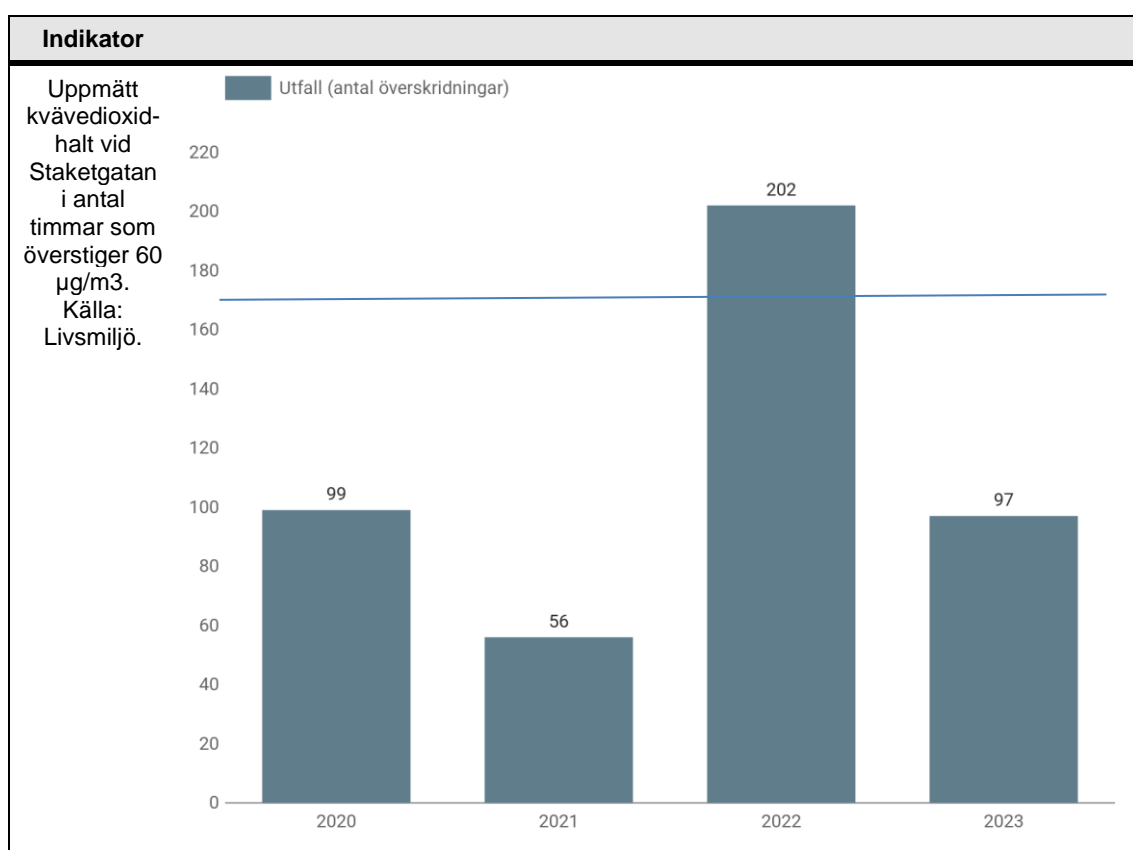
Kvävedioxidhalterna har minskat och hamnar under gränsvärdet, vilket betyder att halterna inte har överskridits mer än 175 gånger under året. De har gjort det 97 gånger. De påverkas främst av utsläpp från fordonens drivmedel, och det som kan ha bidragit till mindre utsläpp är en renare fordonsflotta. En annan bidragande faktor kan vara de höga dieselpriserna under 2023.

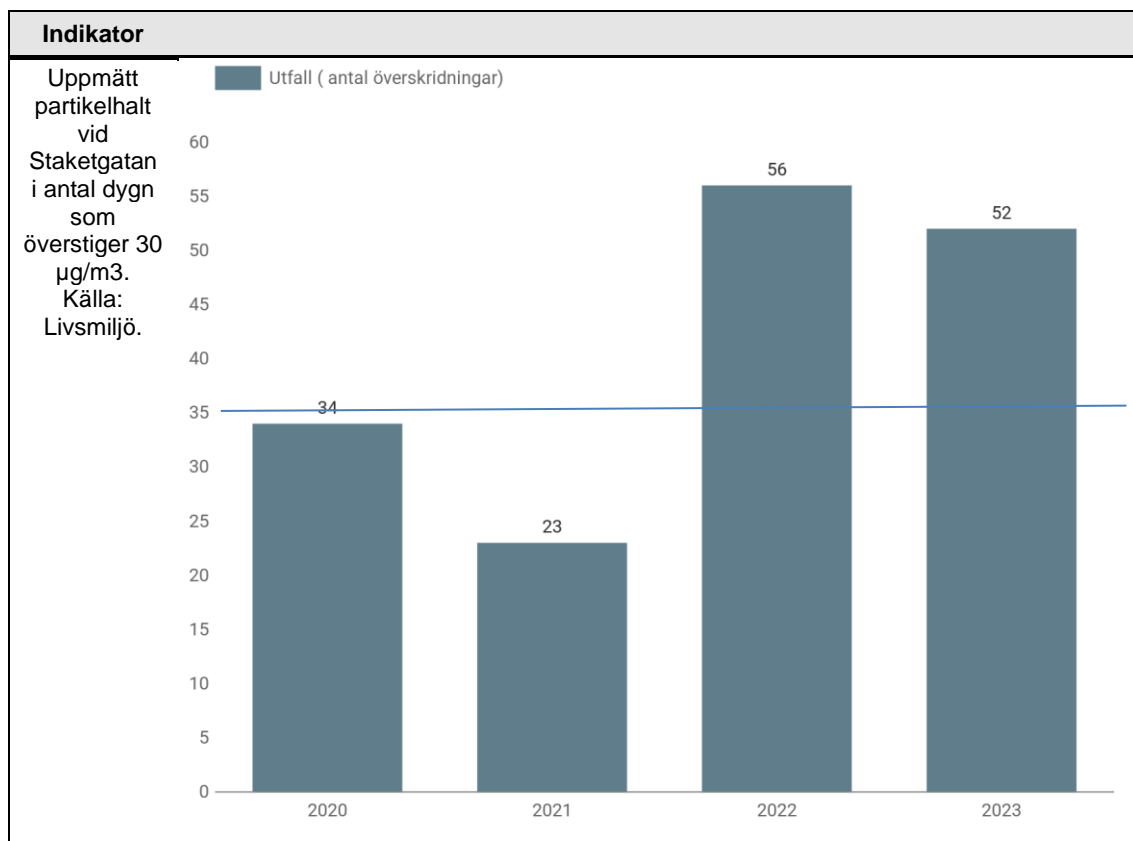
Partikelhalterna (PM_{2,5} och PM₁₀) ligger fortfarande på för hög nivå. De får inte överskrida gränsvärdena mer än 35 gånger, och har gjort det 52 gånger år 2023. Halterna uppkommer främst genom väg- och däckslitage. Målvärdet överskreds på grund av den stora mängden trafik som fortfarande finns i kommunen, och som passerar mätstationen på Kaserngatan. Under vårvintern 2023 var det även många temperaturpassager runt 0 grader. Slitaget på vägen ökade när vägarna var snöfria och det fortfarande var dubbdäck på bilarna. Den torra våren kan även ha påverkat då partiklar kan virvlas upp i luften, men också transporteras in över stan från exempelvis vårbruket.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Förslag till Handlingsplan för luft är framtagen.
- Miljörabatten (enligt ESI/CSI kriterierna Clean Shipping Index - IVL.se och ESI Portal (environmentalshipindex.org) har fallit ut vid 119 fartygsanlöp under 2023 och det är 8 miljörabatterade anlöp mer än under 2022. Rabatten innebär 10 % lägre fartygsavgift baserat på fartygets bruttodräktighet (GT).
- Energiproduktionsanläggningar med biobränslen, reningsutrustningar samt effektiv drift och kontroll i Gävle hamn.

Det är främst åtgärder som beskrivs under målområdet Klimatneutral kommun 2035 som påverkar innerstadens luftkvalitet. Det är åtgärder som genomförs för att öka cyklingen, öka det kollektiva resandet samt minskad körsträcka med bil i Gävle till minskade lokala utsläpp. De hittar du under Klimatneutral kommun 2035.

6.11 Negativa effekter av buller ska minska.

Målanalys

Målet bedöms som rött	→	År 2022 bedömdes målet som rött.
-----------------------	---	----------------------------------

Gävle kommun har under 2023 arbetat med att ta fram ett åtgärdsprogram för buller. Målet bedöms som rött tills "Åtgärdsprogram för buller" är antaget. Mätbara mål och indikatorer behöver tas fram, som underlättar en uppföljning av målets utveckling.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Förslag till Åtgärdsprogram för buller är framtagen och planeras antas politiskt under 2024.
- Gavlefastigheter ställer höga krav på ljud i våra projekt och har akustiker som deltar i projekten.

Negativt buller kommer främst från väg- och tågtrafik. Det betyder att de åtgärder som genomförs för att minska utsläpp från trafiken även bidrar till minskat negativt buller. Mer om de åtgärderna kan läsas under kapitlet Klimatneutral kommun 2035.

6.12 Gävle kommunkoncern ska skapa förutsättningar som bidrar till att den totala körsträckan med bil i Gävle kommuns geografiska område ska år 2025 ha minskat med 20 % per invånare jämfört med 2018.

Målanalys

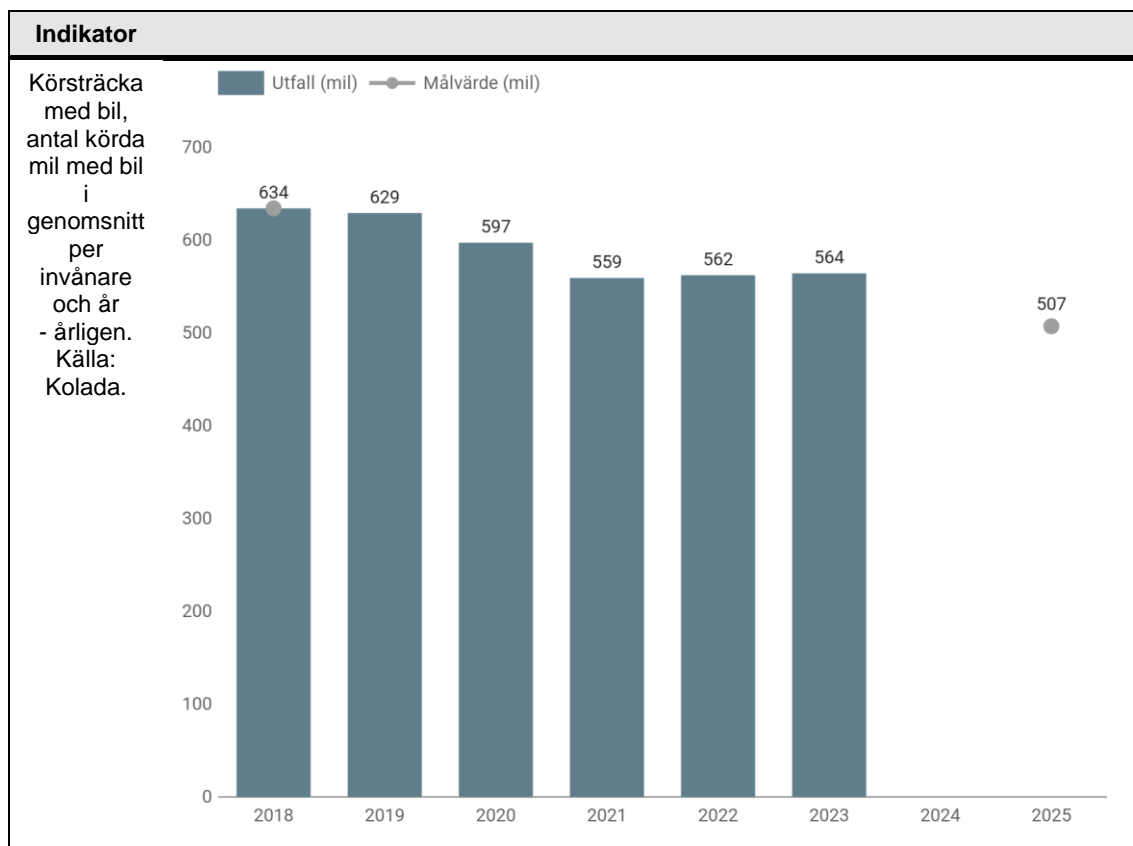
Målet bedöms som rött	→	År 2022 bedömdes målet som rött.
-----------------------	---	----------------------------------

Indikatorn visar att det trendbrott för minskad bilkörning som började för några år har stannat upp, år 2022 var antal körda mil per person 562 mil och år 2023 var det 564 mil per person. Befintliga och beslutade åtgärder samt styrmedel anses därmed inte vara tillräckliga för att målet ska kunna nås. Således bedöms målet som rött.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

Förutom de åtgärder som beskrivs här bidrar de åtgärder som genomförs för att öka cyklingen och öka det kollektiva resandet till minskad körsträcka med bil inom Gävle kommun. Man kan läsa mer om detta under kapitlet Klimatneutral kommun 2035.

- Gavlegårdarna och Gavlefastigheter har fortsatt arbete med mobilitetsplaner i deras byggprojekt.
- Gävle kommunkoncens erbjudande för anställda som har möjlighet att arbeta hemifrån bidrar till minskad körsträcka.
- GavleNet hjälper till att skapa möjligheter till digitala möten. Under 2023 har t.ex. fiber installerats i Gamla Gefle.
- Gävle Energi har fortsatt utveckling av den standardiserade tekniken som kännetecknas av lång räckvidd, låg energiförbrukning och hög säkerhet med trygg dataöverföring (LoRaWAN). Sensorer som drivs av batterier fungerar trådlöst och möjliggör att de även kan användas där tillgång till el saknas.

6.13 Den totala körsträckan med bil i Gävle kommunkoncern ska år 2025 ha minskat med 30 %, jämfört med 2018.

Målanalys

Målet bedöms som gult	→	År 2022 bedömdes målet som gult.
-----------------------	---	----------------------------------

Bedömningen baseras på att det har skett en minskning inom kommunkoncernen i antalet körda kilometer under 2023. Mycket är även planerat under 2024 som kan bidra till att antalet körda kilometer blir ännu färre.

Planerade åtgärder är att Gävle Drift och Service, som ansvarar för fordonscentraliseringen och är en del i Gavlia-koncernen, ska synliggöra kostnader för verksamheter vid fordonsutbyten. De ska föreslå alternativ som elcykel och cykel, samt möjlighet till samnyttjande av fordon. Åtgärderna omfattar hela kommunkoncernen. Gävle Drift och Service har även fått i uppdrag att minska antalet fordon totalt inom kommunkoncernen.

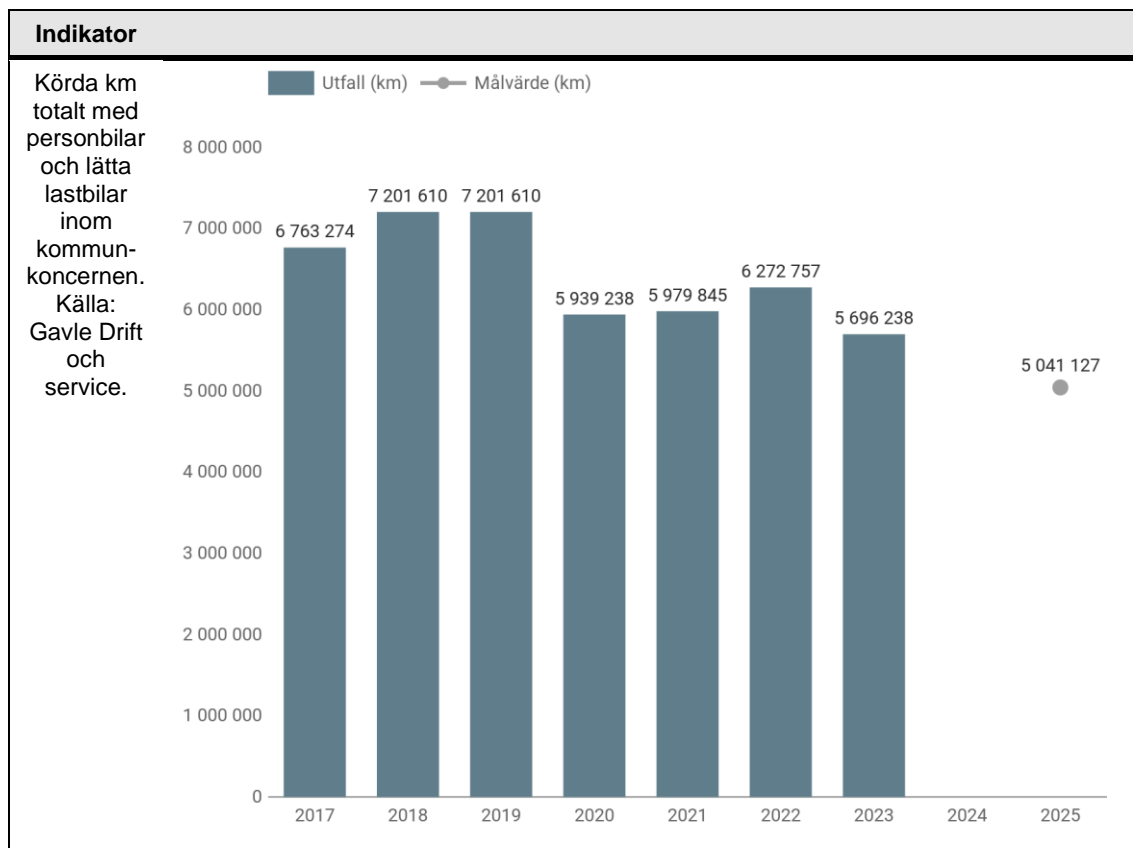
Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

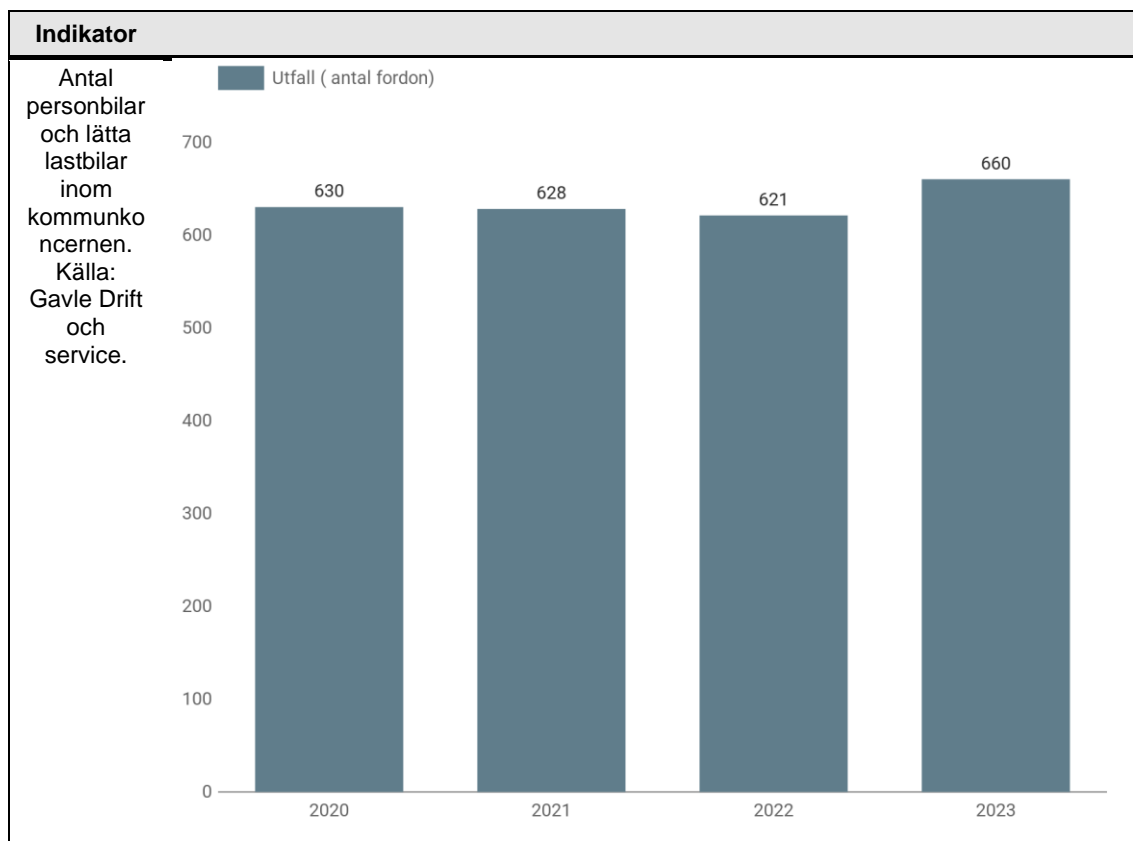
- Gävle Drift och Service arbetar vidare med implementering av Fordonspolicyn som ska vara ett stöd i arbetet för att intensifiera utbytestakten och snabbare nå målet om att fordonen i kommunens sektorer och i övriga kommunkoncernen ska vara fossilfria till år

2025.

- Gävle Drift och Service har haft fortsatt fokus på att tillhandahålla fler fordonstyper i fordonscentraliseringen, exempelvis i form av cyklar, elcyklar och elsparkcyklar.
- Gävle Drift och Service har påbörjat dialog med berörda chefer för att effektivisera fordonsutnyttjandet på befintliga bilar, till exempel genom samnyttjande.
- Under 2023 har Gävle-koncernen haft ett uppdrag om att minska antalet fordon. Antalet fordon har hittills minskat med 11 stycken.
- Via Gävle Drift och Service har ett stort antal cyklar och en lådcykel beställts under 2023, både till befintliga och nya verksamheter, till exempel till Hemlingborg.
- Cykelutbildningar för medarbetare inom kommunen har genomförts. Utbildningen finns nu i kompetensen.
- Förmåncyklar erbjuds till all personal inom Gävle kommun.

För fler åtgärder som bidrar till målet minskad körsträcka inom Gävle kommunkoncern, se åtgärder under målområdet Klimatneutral kommun 2035.

6.14 Invånarnas användning av och exponering för miljö- och hälsofarliga ämnen ska minska.

Målanalys

Målet bedöms som gult	→	År 2022 bedömdes målet som gult.
-----------------------	---	----------------------------------

De inrapporterade åtgärderna som bidrar till att detta mål uppnås har använts för att bedöma målet, eftersom det saknas indikatorer för att följa det här målets utveckling.

Enligt de inrapporterade åtgärderna sker ett visst kontinuerligt arbete både i kommunen och i kommunkoncernen för att fasa ut miljö- och hälsofarliga ämnen. Det sker exempelvis via de kemikaliehanteringssystem som bolagen använder, via checklistor och genom att ställa krav vid upphandlingar. Som stöd i det interna kemikaliearbetet finns även nu det framtagna dokumentet Åtgärder för hållbar användning av kemikalier och plast i Gävle kommun, som togs fram under 2022.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Information på gavle.se: Så här arbetar vi med hållbar användning av kemikalier och plast.
- Gävle kommun har gjort en avropsanmälan på ramavtalet med Chemgroup. De erbjuder

tjänster för att effektivisera kemikaliehantering och göra det enkelt för kunderna att efterleva lagkrav kring kemikaliehantering.

- Inom Gävle Energi, Gavlegårdarna och Gavlefastigheter bedrivs ett kontinuerligt kemikaliearbete. Som stöd i arbetet använder de kemikaliehanteringssystemen Chemgroup och IChemistry.
- Gavlefastigheter använder Byggvarubedömningen som vägledning vid materialval i byggprojekten.
- Fjärran Högderbadet städas nu tätare och det har lett till minskad kemikalieanvändning. Även utbildning i kemstäd har genomförts. Fritid fortsätter att använda naturliga medel och ämnen till städning, som till exempel ättika. De tvätt- och diskmedelsprodukter som används är Svanenmärkta.
- Gävle Hamn har genomfört ett utfasningsarbete för de kemikalier som används. De har ersatt eller tagit bort produkter, samt uppdaterat säkerhetsdatablad och kemikalieförteckning.
- Under året påbörjades arbetet med en ny fördelningsstation på Brynäs av Gävle Energi. Den kommer att vara den första i Sverige som är helt fri från klimatskadliga gaser (SF6-gas).

6.15 Varor och tjänster som upphandlas av Gävle kommunkoncern ska vara miljömässigt hållbara.

Målanalys

Målet bedöms som gult	→	År 2022 bedömdes målet som gult.
-----------------------	---	----------------------------------

Bedömningen grundar sig på den insamling av åtgärder och krav som ställs i Gävle kommun. Insamlingen visar att det ställs ökade miljö- och hållbarhetskrav. Det finns ett behov av att se över hur upphandling kan utvecklas till ett mer effektivt verktyg, exempelvis genom ett mer systematiskt arbete, samordning och en kontinuerlig uppföljning av de miljö- och hållbarhetskrav som ställs.

Inrapporterade exempel påbörjade eller genomförda åtgärder

- Gavlefastigheter har ställt miljökrav i byggentreprenader och i vissa upphandlingar, som exempelvis för lekutrustning och inköp av kemikalier.
- Livsmiljö har ställt klimatkrav i driftupphandling Barmark och Sandupptagning. Arbetsmaskiner och fordon som används ska drivas med el från förnybara källor, hållbara höginblandade drivmedel eller hållbara rena biodrivmedel som inte omfattas av reduktionsplikten.
- Gävle Hamn har tagit fram en ny inköpsrutin samt satt ett nytt hållbarhets- och miljömål för inköp och upphandlingar. Gävle Hamn ställer även krav på Miljöplan samt Miljöledningssystem vid upphandlingar.
- Gävle Energi ställer krav på att transporter (både gods- och persontransporter och arbetsmaskiner) ska vara fossilfria år 2025. Några exempel på nya upphandlingar under 2023 där detta krav ställs är vid omhändertagande av askor från Johannes kraftvärmeverk och transport av bäddsand till Johannes Kraftvärmeverk samt utförande av elektriska tjänster.

- Gävle Energi har med som kravställning att kläder som köps in inte ska innehålla farliga ämnen.
- Under 2023 hölls en repetitionsutbildning för Gävle Energis medarbetare som gör olika typer av inköp och upphandlingar. Utbildningen innehöll bland annat en påminnelse om vikten att ställa hållbarhetskrav i dessa sammanhang.
- Gästrike återvinnare ställer krav vid upphandling att minst 45 % ska vara återvunnen plast i sopkärl och att plasten ska vara återvinningsbar. Vid årsskiftet 2023/2024 har de arbetat med tuffare krav på återvunnet material i projekt Närsorterat.
- Krav ställs via Gävle kommuns IT-avtal på kvicksilver.
- I Gavlegårdarnas nya affärsplan är hållbarhet ett av sju fokusområden. Gavlegårdarna har testat att använda Grön asfalt och Grön betong under 2023. De har även genomfört ett pilotprojekt tillsammans med Skanska som handlar om att tvätta och återanvända sandningsgrus.

Åtgärd i Kretsloppsplanen - att aktivt arbeta med att förbättra livscykelhanteringen när det gäller bärbar elektronik

- Gävle kommun har tecknat ett nytt avtal om mobiltelefoner, där krav ställs för förbättrad livscykelhantering.
- Gävle kommun har tecknat ett nytt avtal gällande AV-produkter (konferensutrustning) som ska möjliggöra att beställa rekonditionerade produkter, både för att minska kostnader och belastning på miljön.

Tack för att du läste Gävle kommuns miljöbokslut!

Läs mer om hur Gävle kommun arbetar med miljömässig hållbarhet på www.gavle.se/miljo .